

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
काठमाडौं

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
काठमाडौं

वार्षिक प्रतिवेदन

श्रावण २०७१-आषाढ २०७२ (जुलाई २०१४-जुन २०१५)

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
काठमाडौं

प्रकाशक : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाडौं।

प्रतिलिपि अधिकार © : २०७२, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

सम्पादन मण्डल : भोजराज पन्थ, सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत
खेमराज प्रसाई, कम्प्युटर अधिकृत

आवरण फोटो : संरक्षित स्तनधारी वन्यजन्तु कृष्णसार

फोटो सौजन्य : नारायण रूपाखेती, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

सम्पर्क ठेगाना : राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
संरक्षण शिक्षा शाखा
पो.ब.नं. : ८६० काठमाडौं, नेपाल
फोन नं. : ००१७७-१-४२२०९९२/४२२०८५०
फ्याक्स नं. : ००१७७-१-४२२७६७५
इमेल: info@dnpwc.gov.np
वेबसाइट : www.dnpwc.gov.np

नेपाल सरकार
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

दुई शब्द

आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ को वार्षिक प्रतिवेदनमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, शिकार आरक्ष र संरक्षण क्षेत्रहरूमा भएका वार्षिक नियमित कार्यहरूको प्रगति तथा वन्यजन्तु र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र संवर्द्धन गर्न सञ्चालन भइरहेका परियोजनाहरूको कार्य सम्पादन र विविध विकास कार्यक्रम र खर्चको बारेमा उल्लेख गरिएको छ ।

नेपालमा अपार जैविक विविधता तथा मनोरम प्राकृतिक दृश्यहरूको भण्डार भए पनि नेपालले संरक्षण कार्यहरूमा केही चुनौतीहरूको सामना गर्नुपरिहेको छ । निकुञ्ज तथा आरक्ष वरपर बढ्दो जनघनत्व तथा अव्यवस्थित भू-उपयोगका कारण संरक्षित क्षेत्रमा पर्न गएको चाप एउटा समस्याको रूपमा रहेको छ । दुर्लभ र लोप हुने खतरामा परेका वन्यजन्तुको अन्तिम आश्रयस्थलका रूपमा रहेका संरक्षित क्षेत्रहरू तथा वरपरको वन जोगाउनु अत्यावश्यक भइसकेको छ । विद्यमान ती समस्या तथा चुनौतीहरूको समाधान गर्ने तरिकाहरूमध्ये संरक्षित क्षेत्र प्रणालीमा सञ्चालित वार्षिक कार्यक्रमहरू नै हुन् ।

संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण, संवर्द्धन र स्थानीय जनताको आर्थिक विकास पनि सँगै लिएर जानुपर्ने वर्तमान आवश्यकता अनुरूप संरक्षित क्षेत्र वरिपरी मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गरी स्थानीय समुदायका वन पैदावारमा आधारित आवश्यकता पूरा गर्ने व्यवस्था गर्ने मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ लागू भई व्यवस्थापकीय कार्यहरू थालनी भइसकेका छन् ।

संरक्षण कार्य एउटा दीर्घकालीन र निरन्तर प्रक्रिया भएकाले यसमा स्थानीय बासिन्दाहरूको सक्रिय सहभागिताका एवं यसमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संरक्षणमा लागेका सहकर्मी संघ/संस्था तथा व्यक्तिहरूको सहभागिता प्रयास तथा कटिबद्धता प्रशंसनीय रहेको छ । संरक्षणमा लागेका जिम्मेवार पक्षहरूको संरक्षणप्रतिको दृढताबाट नै जैविक विविधता संरक्षण कार्य सम्भव देखिन्छ । यसलाई अभि सशक्त र विस्तार गर्दै लानु संरक्षणप्रतिको थप प्रशंसनीय प्रयासका रूपमा लिन सकिन्छ ।

प्रस्तुत प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा जुट्नुभएका यस विभागका उप-महानिर्देशक डा. महेश्वर ढकाल, व्यवस्थापन अधिकृत नारायण रूपाखेती, सहायक संरक्षण शिक्षा अधिकृत भोजराज पन्थ, कम्प्युटर अधिकृत खेमराज प्रसाई र खरीदार श्रीराम कालिकालाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनुभएका इकोलोजी, संरक्षण शिक्षा, योजना, व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण, सूचना प्रविधि, प्रशासन, आर्थिक प्रशासन र शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी वर्षदेखि विगत आर्थिक वर्षको वार्षिक प्रतिवेदन प्रथम चौमासिकमा नै प्रकाशन गर्ने प्रयत्नशील रहनेछौं ।

अन्तमा, यो प्रतिवेदन तयार गर्ने एवं परोक्षरूपमा प्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण सहकर्मीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद !

कृष्णप्रसाद आचार्य
महानिर्देशक

विषय-सूची

भाग-एक	
१. पृष्ठभूमि	१
१.१ परिचय	२
१.२ विभागको उद्देश्य नीति तथा कार्यनीतिहरू	२
१.३ प्रमुख नीति तथा कानूनहरू	५
१.४ सांगठनिक संरचना	६
१.५ विभागको महाशाखा तथा शाखाहरूको कार्य विवरण	७
१.६ विभागसँग सम्बन्धित विभिन्न समितिहरू	१२
१.७ आयोजनाहरू	१६
१.८ जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षणसम्बन्धी नेपाल पक्षधर रहेका अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र संभौताहरूको विवरण	१७
भाग-दुई	
आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरू	१८
२.१ नेपाल सरकारका आयोजनाहरू	१९
१. सञ्चालित आयोजनाहरू	१९
२. आयोजनागत स्थीकृत वार्षिक बजेट	१९
३. आयोजनागत वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च	२०
४. आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च	२०
५. आ.व. २०७१/७२ को आयोजनागत उपलब्धीहरू (Output)	२४
भाग-तीन	
आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा सम्पन्न भएका केही कार्यक्रमहरू	२६
३.१ २०७१ श्रावण	२७
३.२ २०७१ मङ्ग्सिर	२७
३.३ २०७१ पौष	२८
३.४ २०७१ माघ	२९
३.५ २०७१ फाल्गुण	२९
३.६ २०७१ चैत्र	३१
३.७ २०७२ बैशाख	३४
३.८ २०७२ आषाढ	३६

अनुसूचीहरू	४१
अनुसूची १ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरू	३८
अनुसूची २ : रामसार साईटमा सूचीकृत नेपालका सिमसार क्षेत्रहरू	३९
अनुसूची ३ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएका अध्ययन अनुसन्धानको विवरण	४०
अनुसूची ४ : वन्यजन्तुको गणनासम्बन्धी विवरण	५१
अनुसूची ५ : वन्यजन्तु स्थानान्तरणसम्बन्धी विवरण	५२
अनुसूची ६ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएका वन्यजन्तु मृत्यु, घाइते तथा उद्धारसम्बन्धी विवरण	५३
अनुसूची ७ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको विवरण	६४
अनुसूची ८ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा मासिक पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क	६८
अनुसूची ९ : आ.व २०६०-६१ देखि आ.व. २०७१-७२ सम्मको संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क	६९
अनुसूची १० : राजश्व विवरण	७०
अनुसूची ११: राजश्वको वार्षिक केन्द्रीय आर्थिक विवरण	७१
अनुसूची १२: आ.व.२०६७/६८ देखि आ.व.२०७१/७२ सम्मको कार्यलयगत राजश्व विवरण	७२
अनुसूची १३ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा छायाङ्कन भएका फिल्म तथा वृत्तचित्रहरूको विवरण	७३
अनुसूची १४ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा अतिक्रमित क्षेत्रहरूको विवरण	७४
अनुसूची १५ : संरक्षित क्षेत्रहरूभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माणको लागि दिइएको सहमति	७५
अनुसूची १६ : संरक्षित क्षेत्रअन्तर्गत स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणसम्बन्धी विवरण	९०
अनुसूची १७ : व्यवस्थापन योजनाको अवस्था	९३

भाग-एक

पृष्ठभूमि २

परिचय २

विभागको उद्देश्य, नीति तथा कार्यनीतिहरू २

प्रमुख नीति तथा कानूनहरू ५

सांगठनिक संरचना ६

विभागको महाशाखा तथा शाखाहरूको कार्य विवरण ७

विभागसँग सम्बन्धित विभिन्न समितिहरू १२

आयोजनाहरू १६

जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षणसम्बन्धी नेपाल पक्ष राष्ट्र भएका अन्तराष्ट्रिय सन्धि र

संफौताहरूको विवरण १७

पृष्ठभूमि

१.१ परिचय

नेपाल प्राकृतिक सम्पदा तथा जैविक विविधताले भरिपूर्ण छ । यहाँ पाइने वन्यजन्तु, वनस्पति र जैविक विविधता तथा तिनको समग्र पारिस्थितिकीय प्रणालीलाई संरक्षण, व्यवस्थापन र सदुपयोग गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०३७ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको स्थापना भयो ।

नेपालमा रहेका विभिन्न वनस्पति वन्यजन्तु भू-दृश्यहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले रथापित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गत १० राष्ट्रिय निकुञ्ज, ३ वन्यजन्तु आरक्ष, १ शिकार आरक्ष, ६ संरक्षण क्षेत्र तथा १३ मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा भई व्यवस्थापकीय कार्यहरू सञ्चालन गर्दै आएका छन् । ६ वटा संरक्षण क्षेत्रहरूमध्ये ३ वटा राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषले २ वटा नेपाल सरकारले १ वटा स्थानीय बासिन्दाले नै संरक्षण र व्यवस्थापन गर्दै आएका छन् ।

यस विभाग अन्तर्गत उल्लिखित संरक्षित क्षेत्रहरूले २०७२ सालसम्म नेपालको कूल क्षेत्रफलको २३.३९ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको छ । यसरी हिमाली तथा उच्च पहाडी जल भूभागदेखि तराईका मैदानी भागसम्म देशका मुख्य मुख्य पारिस्थितिकीय प्रणालीलाई समेट्ने गरी संरक्षित क्षेत्रहरू घोषणा भई व्यवस्थापकीय कार्यहरू सम्पादन हुँदै आएकाछन् । प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने काममा नेपालले दक्षिण एसियामा विशिष्ट स्थान हासिल गरेको छ ।

संरक्षणका प्रयासहरू मानव जातिकै हितका लागि हुनुपर्छ, निकुञ्ज, आरक्ष तथा संरक्षण क्षेत्र प्रणालीबाट स्थानीय बासिन्दाहरूलाई बढीभन्दा बढी लाभान्वित गराउनुपर्छ । संरक्षण कार्यमा स्थानीय बासिन्दाहरूलाई अर्थपूर्ण सहभागी गराउन २०४९ सालमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ लाई चौथो संशोधन गरी मध्यवर्ती

क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रम लागू गरिएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रमा स्थानीय जनतालाई आवश्यक पर्ने वन पैदावारको आपूर्ति तथा विकास गर्न उपभोक्ता समूहको सहभागितामा कार्य योजना तयार गरी उपयोग र संरक्षण गर्दै जाने कार्यलाई मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रमले सुनिश्चित गरेको छ ।

१.२ विभागको उद्देश्य, नीति तथा कार्यनीतिहरू

१.२.१ उद्देश्यहरू

नेपालको स्थानगत जैविक विविधता संरक्षण गर्ने प्रमुख उद्देश्यका साथ स्थापित विभाग र सो अन्तर्गतका राष्ट्रिय निकुञ्ज वन्यजन्तु आरक्ष र मध्यवर्ती क्षेत्रको विशिष्ट उद्देश्यहरू:

- ◆ नेपालको विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रमा रहेका पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको (Ecosystems) संरक्षण गर्नु,
- ◆ सङ्कटापन्न, दुर्लभ र महत्वपूर्ण वन्यजन्तु वनस्पति (Fauna and Flora) लगायत जैविक विविधता संरक्षण गर्नु,
- ◆ वन्यजन्तु, वनस्पति र तिनको बासस्थान संरक्षण एवं व्यवस्थापनको लागि अध्ययन अनुसन्धान गर्नु,
- ◆ अद्वितीय सौन्दर्यका भू-दृश्यहरू सिमसार, हरियाली, पहाड, हिमाल, पदयात्रा र मनोरञ्जनको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्नु ,
- ◆ संरक्षित क्षेत्रहरूभित्र र आसपासमा बसोवास गर्ने बासिन्दाहरू एवं समुदायहरूको परम्परागत रिती रिवाज एवं सांस्कृतिको जर्गना गर्न टेवा पुर्याउनु,
- ◆ मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रमबाट स्थानीय बासिन्दाहरूको अर्थपूर्ण सहभागितामा संरक्षण तथा समुदायिक विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु ।

१.२.२. विभागको नीतिहरू

राज्यले अङ्गिकार गरेको प्राकृतिक वातावरण, वन्यजन्तु र वनस्पतिको संरक्षण, सदुपयोग र व्यवस्थापन गर्न नीति नै यस विभागको मार्गदर्शन हो । यस विभागले आफ्नो घोषित उद्देश्यहरू हासिल गर्न निम्न नीतिहरू लिएको छ :

१. राष्ट्रको पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरि जैविक विविधताको संरक्षणको लागि आवश्यकता अनुसार संरक्षित क्षेत्रहरूको घोषणा तथा विस्तार गर्दै लैजाने ।
२. संरक्षित क्षेत्रहरूको जैविक विविधताको संरक्षणको लागि व्यवस्थापन योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
३. सङ्कुटापन्न, दुर्लभ र महत्वपूर्ण प्रजातिको संरक्षणको लागि ती प्रजातिको बासस्थानको संरक्षण, सम्बद्धन र सुधार गर्ने ।
४. जैविक विविधताको निरन्तरता दिन र वन्यजन्तुको आवगमनलाई सहज गर्न जैविक तथा सम्पर्क मार्गहरू (Corridors and Connectivity) को पहिचान, संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने ।
५. पारिस्थितिकीय प्रक्रियाहरूलाई (Ecological Processes) व्यवस्थित गर्दै र पारिस्थितिकीय सेवाहरू (Ecological Services) लाई मानव उपयोगी बनाउँदै लैजाने ।
६. अध्ययन, अनुसन्धानको माध्यमबाट जैविक विविधता र प्राकृतिक स्रोतहरूको दिगो उपयोगमा बढावा दिँदै संरक्षणमा जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्दै लैजाने ।
७. जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षणसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि र महासन्धि, महासन्धि CBD, CITES, RAMSAR, GTS, UNESCO/ WHSS, आदिको पक्षधर राष्ट्रको हैसियतले ती सन्धि र महासन्धिहरूको प्रभावकारी तवरले कार्यान्वयन गर्ने ।

८. गैर सरकारी संघ, संस्था तथा व्यक्तिहरूलाई वन्यजन्तुको दीगो संरक्षण, सम्बद्धन र सदुपयोग गरी आय एवं रोजगारीका अवसरहरूको वृद्धि गर्न वन्यजन्तु पालन, प्रजनन तथा अनुसन्धान गर्न दिने ।
९. विश्वमा सङ्कुटापन्न अवस्थामा रहेको हातीको उचित व्यवस्थापन तथा सम्बद्धन गर्न घरपालुवा हाती व्यवस्थापन नीति लागू गर्ने ।
१०. वातावरण र जैविक विविधता संरक्षणमा जनसहभागिता एवं निजी क्षेत्रसमेतलाई प्रोत्साहन गरी संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गैर सरकारी वा अन्य संस्थाहरूमार्फत गराउने उद्देश्यले निकूञ्ज, आरक्ष वा संरक्षण क्षेत्र गैर सरकारी वा अन्य संस्थालाई व्यवस्थापन गर्न दिने ।

१.२.३. विभागको कार्यनीतिहरू

विभागका कार्यनीतिहरू निम्न छन् :

क. संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गर्ने:

संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गर्न देहाय बमोजिमका कार्यहरू विभागबाट सम्पादन गरिने छन् :

- १) संरक्षित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्न तथा योजनाहरूलाई अद्यावधिक गर्दै जाने ।
- २) संरक्षित क्षेत्रहरूको लागि आवश्यक पर्ने ऐन, नियम, नीति, निर्देशिकामा समयानुकूल

- परिमार्जन गर्नुपर्ने भएमा अध्ययन गरी संशोधनको लागि वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।
- ३) जैविक विविधता संरक्षणको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण क्षेत्रहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी संरक्षित क्षेत्रहरूको विस्तार गर्ने कार्यमा जनसहभागिता जुटाउनेसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- ४) नेपाल सरकारको संरक्षण क्षेत्र, गैर सरकारी संघ, संस्था वा अन्य संस्थालाई व्यवस्थापन गर्न दिने र व्यक्ति वा संस्थालाई वन्यजन्तु पालन, प्रजनन् तथा अनुसन्धान गर्न दिनेसम्बन्धी नीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
- ५) घर पालुवा हाती व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- ६) शिकार अनुमति पत्रहरू दिने र शिकारसम्बन्धी अनुगमन गर्ने ।
- ७) सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनका कार्यहरू र ती क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यमा सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय, सहकार्य र अनुगमन गर्ने ।
- ८) संरक्षित क्षेत्रभित्र नियमानुसार सेवा सञ्चालन गर्न दिने र सोको व्यवस्थापन कार्यहरू गर्ने ।
- ख. अध्ययन अनुसन्धान गर्न दिने:
- जैविक विविधता संरक्षणको लागि विभागबाट देहायका अध्ययन अनुसन्धानसम्बन्धी कार्यहरू गरिनेछन् :
- १) अनुसन्धान नीति तर्जुमा गरी स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्ने र सो नीति अनुरूप अनुसन्धान अनुमति दिने ।
- २) अनुसन्धान कार्यहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने र दुर्लभ वन्यजन्तुको प्रजनन् केन्द्रहरूको सञ्चालन अनुगमन गर्ने ।
- ३) वन्यजन्तुको तथ्याङ्क अद्यावधिक राख्ने ।
- ४) वन्यजन्तुको अनुगमन, स्थानान्तरण तथा गणना सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- ५) नेपाल सरकारको निर्णयानुसार संरक्षण शिक्षा र अनुसन्धान प्रयोजनको लागि स्वदेश तथा विदेशका संघ संस्थाहरूलाई वन्यजन्तु दिने व्यवस्था मिलाउने ।
- ६) साइटिस लगायतका अन्य सन्धि, सम्झौताहरूको कार्यान्वयन गर्ने ।
- ग. संरक्षण शिक्षामार्फत जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने :
- जैविक विविधता संरक्षणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्न विभागबाट देहाय बमोजिमका कार्यहरू गरिनेछन् :
- १) जैविक विविधता संरक्षणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्न सामग्रीहरू तयार गरी प्रकाशन तथा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- २) संरक्षणसम्बन्धी प्रदर्शन गरिने वस्तुहरूको उत्पादन गरी आवश्यकतानुसार प्रदर्शन गर्ने ।
- ३) विभागीय पुस्तकालयको मर्मत सम्भार तथा विकास गर्दै यसमा विद्यार्थीहरूको पहुँच बढाउने ।
- ४) संरक्षणसम्बन्धी दिवस र समारोहहरू आयोजना गर्ने, सञ्चालन विभागको वार्षिक प्रतिवेदन, द्वैमासिक पुस्तिकाहरू प्रकाशन गरी वितरण गर्ने ।
- ५) संरक्षित क्षेत्रमा शैक्षिक एवं व्यापारिक प्रयोजनको लागि चलचित्र डकुमेन्ट्री छायाँकन अनुमति प्रदान गर्ने ।

घ. वार्षिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने:

- १) विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी गरी प्रस्तावित कार्यक्रम तयार गर्ने ।
- २) अन्य संघ संस्था दातृ निकायहरूबाट जिल्लास्थित कार्यालयहरूमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूको विवरण लिने र दोहोरो नपर्न गरी कार्यक्रम तयार गर्ने गराउने ।
- ३) बजेटको सीमा, विभागको लक्ष्य, आवधिक योजनामा उल्लिखित कार्यहरूलाई समावेश गरी विभाग र विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूको तयार गरी वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।
- ४) प्रस्तावित वजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृतको सिलसिलामा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयमा हुने छलफलमा महानिर्देशक, आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख, योजना प्रमुख र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा प्रमुखहरूलाई समेत सहभागी गराई योजना शाखा प्रमुखले भाग लिने ।
- ५) स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम सम्बन्धित कार्यालयहरूलाई यथाशीघ्र उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने ।
- ६) विभाग र अन्तरगत कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका तालीमहरूको व्यवस्था तथा समन्वय गर्ने र आवश्यक कार्यशाला गोष्ठीहरू आयोजना र सञ्चालन गर्ने ।
- ७) सञ्चालित र सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरूको योजना शाखाको तर्फबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी उक्त कार्यक्रमको प्रभाव

र असरका आधारमा आगामी वर्षको कार्यक्रम तय गर्न समन्वय गर्ने ।

ड. अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने:

- १) स्वीकृत योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने वार्षिक कार्ययोजना तयार गर्ने ।
- २) वार्षिक कार्य योजना अनुरूप कार्यक्रमहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी प्रगति विवरणहरू सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने ।
- ३) विभिन्न आयोजना र परियोजनासंग समन्वय गरी संरक्षण र विकास कार्यक्रम सञ्चालन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
- ४) वार्षिक कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको विवरण पुस्तिका प्रकाशन गर्ने ।

१.३ प्रमुख नीति तथा कानुनहरू

प्रमुख नीति तथा रणनीतिहरू :

- नेपाल वनक्षेत्र रणनीति २०७२
- दिगो विकासका लागि प्रकृति संरक्षणको राष्ट्रिय रणनीतिक प्रारूप २०७२
- वन नीति २०७१
- नेपालको जैविक विविधता रणनीति तथा कार्यान्वयन योजना २०७१
- राष्ट्रिय सिमसार नीति, २०६९
- वन डढेलो नियन्त्रण रणनीति २०६८
- संरक्षित क्षेत्राभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण एवं सञ्चालनसम्बन्धी कार्यनीति, २०६५

ऐन, नियम, निर्देशिकाहरू :

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९

नियमावलीहरू :

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
- चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३०
- वन्यजन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४
- हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
- खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४
- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
- बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३
- संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
- संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५७
- हातीको व्यवस्था गर्ने नियमहरू, २०६२
- कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०६४
- बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली २०७१

निर्देशिका

- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६
- वन्यजन्तुबाट हुनेक्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, (२०६९), पहिलो संशोधन २०७२

मापदण्ड

- मध्यवर्ती क्षेत्र (उद्योग स्थापना र सञ्चालन) मापदण्ड, २०६२

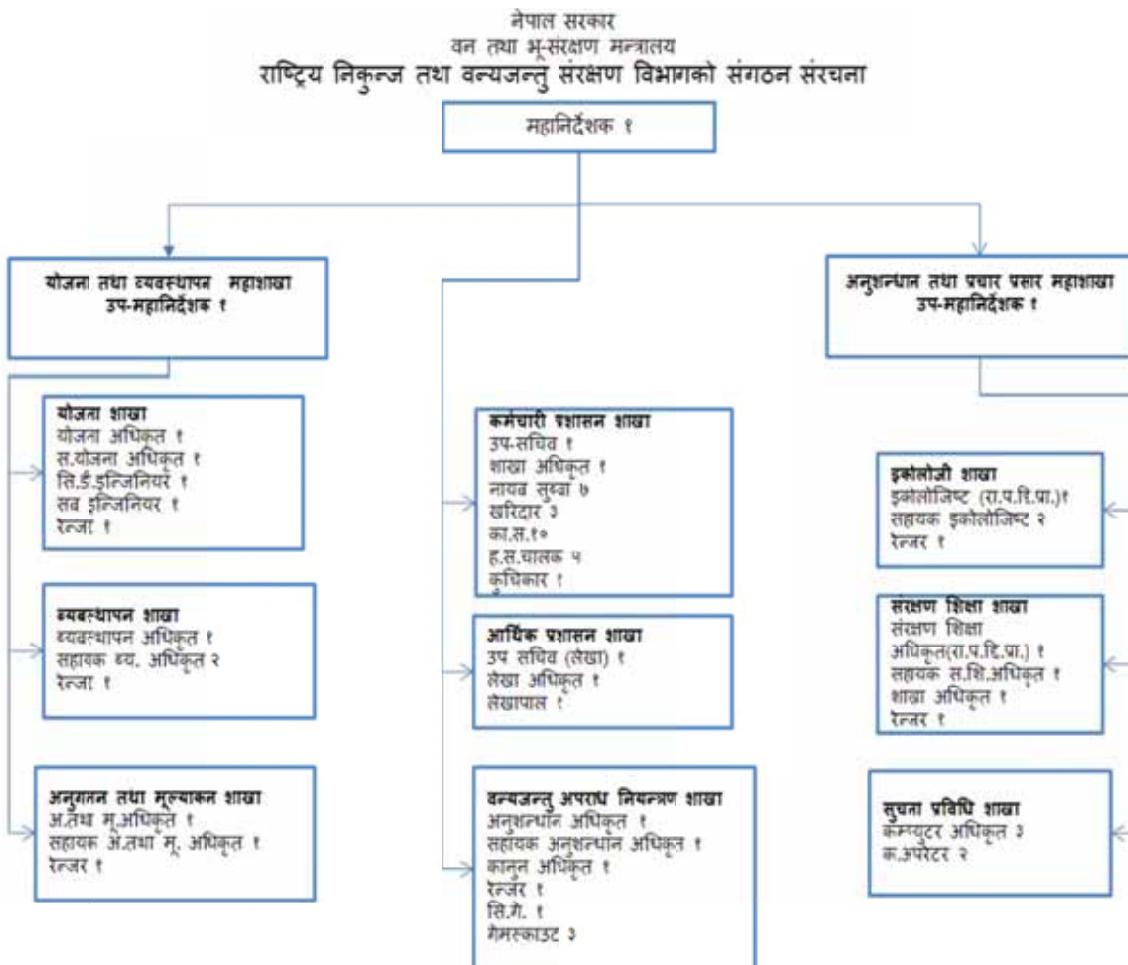
कार्यविधि

- हिमाली तथा पहाडी संरक्षित क्षेत्रभित्र साहसिक पर्यटकीय सेवाहरू सञ्चालन गर्नेसम्बन्धी कार्यविधि, २०६७
- संरक्षित क्षेत्र अनुसन्धान कार्यविधि २०६९
- सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जभित्र होटल, लज तथा चिया पसल सञ्चालन कार्यविधि, २०७०
- लामटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र होटल, लज तथा चिया पसल संचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७०
- कैलाश पवित्र भू-परिधि संरक्षण तथा विकास कार्यक्रम कार्यन्वयन रणनीति, २०७०
- तराई भू-परीधीय कार्यक्रम (२०१५-२०२५)

१४ सांगठनिक संरचना

यस विभागको स्वीकृत नयाँ सांगठनिक संरचना अनुसार महानिर्देशकसहित २ वटा महाशाखाहरू र ९ वटा शाखाहरू रहेकाछन् । महाशाखा प्रमुखमा प्राविधिक सह-सचिव, प्रत्येक शाखामा शाखा प्रमुखको रूपमा उप-सचिव र सूचना प्रविधि शाखामा कम्प्युटर अधिकृत पदको कर्मचारीहरूको दरबन्दी रहेको छ । यस विभाग अन्तर्गत १० राष्ट्रिय निकुञ्ज, ३ वन्यजन्तु आरक्ष, १ शिकार आरक्ष, २ संरक्षण क्षेत्र र बाँकी ४ वटा संरक्षण क्षेत्रमा (अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र, मनारलु संरक्षण क्षेत्र, कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र) सम्पर्क अधिकारीको कार्यालयमा कार्यरत जम्मा निजामती कर्मचारीको दरबन्दी १९०९ रहेको छ ।

१.४.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

१.५ विभागको महाशाखा तथा शाखाहरूको कार्य विवरण:

१.५.१ महाशाखाहरूको कार्य विवरण

योजना तथा व्यवस्थापन महाशाखाले महानिर्देशकको सुपरिवेक्षणमा रही योजना, अनुगमन तथा मूल्यांकन र व्यवस्थापनको नीति र कार्यक्रमहरू तर्जुमा, कार्यान्वयन र वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गर्दछ । अनुसन्धान तथा प्रचार प्रसार महाशाखाले महानिर्देशकको सुपरिवेक्षणमा रही संरक्षण शिक्षा, इकोलोजी, सूचना प्रविधिको नीति र कार्यक्रमहरू तर्जुमा, कार्यान्वयन र वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणसम्बन्धी कार्यहरू गर्नेछ । विभागमा रहेको शाखाहरूको कार्य विवरण यस प्रकार छन् ।

१.५.१.१ योजना तथा व्यवस्थापन महाशाखाको कार्य विवरण

- विभाग तथा मातहत कार्यालयको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, व्यवस्थापन योजना तयारी सम्बन्धि काम गर्ने ।
- प्रचलित ऐन/नियम नीतिको परिधिमा रहि राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र तथा मध्यवर्ती क्षेत्रहरूमा संचालित योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बद्ध काम गर्ने ।
- राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र तथा मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको विकास विस्तारको लागि सम्भाव्यता अध्ययन लगायत प्रस्तावहरू तयार गर्ने ।

- ४ स्वीकृत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनका लागि नीतिगत एवं कानूनी जटिलताको समाधानका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- ५ विभाग र सो अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्र भित्र संचालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन मूल्यांकन गर्ने र चौमासिक तथा बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- ६ महाशाखाको भौतिक साधनहरूको स्थाहार संभार, मर्मत तथा सुरक्षागर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- ७ महाशाखाको सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू संकलन, अद्यावधिक तथा वर्गीकरण गरी राख्ने ।

१.५.१.२ अनुसन्धान तथा प्रचारप्रसार महाशाखाको कार्य विवरण

- १ संरक्षित वन्यजन्तुको संरक्षणसम्बन्धी चुनौती, सीमापार संरक्षण, चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण र आखेटोपहार पहिचान र व्यवस्थापन तथा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने ।
- २ संरक्षणसम्बन्धी विद्युतीय तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू संकलन, अद्यावधिक तथा वर्गीकरण गरी राख्ने, राख्न लगाउने ।
- ३ राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष तथा संरक्षण क्षेत्र सम्बद्ध प्रचलित ऐन, नियम, नीति कार्यक्रम अध्ययन गरी समय सापेक्ष संशोधन, परिमार्जनको लागि तयार गर्ने ।
- ४ संरक्षणसम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू संकलन, अद्यावधिक तथा वर्गीकरण गरी राख्ने, राख्न लगाउने ।
- ५ सम्बन्धित विषयमा हुने सभा, गोष्ठी, सेमिनारमा भाग लिन कर्मचारीलाई खटाउने ।

६ कर्मचारीको कार्य विभाजन गरी कामको सुपरीवेक्षण, निर्देशन र नियन्त्रण तथा प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन, प्रोत्साहन पुरस्कार सम्बन्धी काम गर्ने ।

७ महाशाखाको भौतिक साधनहरूको स्थाहार संभार, मर्मत तथा सुरक्षा गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

१.५.२ शाखाहरूको कार्य विवरण

१.५.२.१ योजना शाखा

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- स्वीकृत राष्ट्रिय नीति जैविक विविधता संरक्षणका अनुसार अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन समेतको आधारमा राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष तथा संरक्षण क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापनको लागि विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको योजना तथा कार्यक्रमहरू तयार गरी स्विकृतीको लागि पेश गर्ने ।
- स्वीकृत योजनाहरूको कार्यान्वयनका लागि उपयुक्त प्रक्रिया र विधि तय गर्ने, सो पेश गरी स्वीकृति भएबमोजिम सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यक्रम अस्थित्यारी तथा अन्य मार्गदर्शन पठाउने वा जानकारी गराउने ।
- योजनासम्बन्धी काममा राष्ट्रिय योजना आयोग, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागबीचको सम्पर्क बिन्दुको रूपमा काम गर्ने ।
- तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन वर्गीकरण, अद्यावधिक तथा सूचनाहरू सार्वजनीकरण काम गर्ने ।
- स्वीकृत योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन

सम्बन्धमा आवश्यक जानकारी लिने, विभाग तथा मातहत कार्यालयको नियमित तथा आवधिक प्रगति विवरणहरू तयार गर्ने र तालुक निकायमा पेश गर्ने ।

- विभाग र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका तालीमहरूको व्यवस्था गर्ने र
- योजना तथा कार्यक्रमहरूसँग सम्बन्धित कार्यशाला गोष्ठीहरू आयोजना र सञ्चालन गर्ने, भाग लिने ।

१.५.२.२ व्यवस्थापन शाखा

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन योजना बनाउने र कार्यान्वयन एंव अद्यावधिक गर्दै जाने ।
- जैविक विविधता संरक्षणको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण क्षेत्रहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी निकुञ्ज, आरक्ष, संरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको विस्तार गर्ने ।
- संरक्षण क्षेत्र गैर सरकारी संघ, संस्था वा अन्य संस्थालाई व्यवस्थापन गर्न दिनेसम्बन्धी नेपाल सरकारको नीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने र नियमित अनुगमन गर्ने ।
- घरपालुवा हाती व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- शिकार व्यवस्थापन गर्ने तथा अनुमति पत्र दिने र शिकारसम्बन्धी अनुगमन गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रभित्र सेवा सञ्चालन तथा सो को व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा प्राप्त हुने राजश्व यकीन गरी सो को आधारमा कार्यक्रम तयार गरी गराई

स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।

- मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन योजनाहरूको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने एंव अद्यावधिक गर्दै जाने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रको लागि आवश्यक पर्ने ऐन, नियम, नीति, निर्देशिकामा समयानुकूल परिमार्जन गर्नुपर्ने भएमा अध्ययन गरी संशोधनका लागि पेश गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गैर सरकारी संघ, संस्था वा अन्य संस्थालाई दिने सम्बन्धमा सुभाव सहयोग समन्वय गर्ने र सोसम्बन्धी नेपाल सरकारको नीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने र नियमित अनुगमन गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति तयार गरी पेश गर्ने ।
- मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालित कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन गरी वार्षिक रूपमा समीक्षा गर्ने ।

१.५.२.३ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा:

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ :

- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट सञ्चालित वार्षिक कार्यक्रम, योजना तथा आयोजनाहरूको लक्ष्य हासिल भएको नभएको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने गराउने ।
- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको मासिक, चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदनहरू संकलन र तयार गरी तालुक निकायमा पठाउने र सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने ।
- नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिको विकास गर्ने, अनुगमन प्रतिवेदनहरू अद्यावधिक

गर्ने गराउने ।

- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयका विकास निर्माण तथा अन्य विषयमा भएका विविध गतिविधिको प्रगति विवरण तयार एवं समीक्षा गर्ने ।
- संरक्षित क्षेत्रभित्र सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन गरि सोको उपलब्धी र प्रभावकारिताको आधारमा आगामी वर्षको कार्यक्रम तयार गर्ने योजना शाखालाई सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- यस शाखासँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१.५.२.४ इकोलोजी शाखा:

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- अनुसन्धान नीति तर्जुमा गरी स्वीकृत गराउने र अनुसन्धान अनुमति दिने ।
- अनुसन्धान कार्यहरूको रथलगत सुपरीवेक्षण, अनुगमन गर्ने ।
- वन्यजन्तुको तथ्याङ्क अद्यावधिक राख्ने, वन्यजन्तुको संरक्षणका नीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
- वन्यजन्तुको स्थानान्तरण, गणनासम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- संरक्षण र अनुसन्धान प्रयोजनको लागि वन्यजन्तु स्वदेश तथा विदेशका संघ संस्थाहरूलाई नेपाल सरकारको निर्णयानुसार आदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- संरक्षणसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समिति, सम्झौताहरूको कार्यान्वयन गर्ने ।
- सिमसार क्षेत्रहरूको व्यवस्थापनका कार्यहरू र तिनको व्यवस्थापन कार्यमा सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय र अनुगमन गर्ने ।

१.५.२.५ संरक्षण शिक्षा शाखा:

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- जैविक विविधता संरक्षणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने सामग्रीहरू तयार गरी प्रकाशन र प्रसारण गर्ने ।
- संरक्षण सम्बन्धित दिवस र समारोहहरू आयोजना गर्ने, सञ्चालन गर्ने साथै विभागको द्वैमासिक समाचार पत्र, वार्षिक प्रतिवदन तयार गरी वितरण गर्ने ।
- चलचित्र डकुमेन्ट्रि छायाँङ्गनसम्बन्धी कानुन बमोजिम अनुमति प्रदान गर्न आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।
- संरक्षण शिक्षासम्बन्धी पुस्तकालय व्यवस्थित गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीयस्तरका संरक्षण शिक्षा सूचना केन्द्र स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि समन्वय गर्ने ।

१.५.२.६ सूचना प्रविधि शाखा:

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- विभागको वेबसाइट सञ्चालन, शाखाहरूमा नेटवर्किङ व्यवस्थापन गर्ने ।
- विभागका लागि आवश्यक सफ्टवेयर तयार गर्ने, गराउने र शाखाहरूको महत्वपूर्ण तथ्याङ्कहरू व्यवस्थित ढंगले विद्युतिय माध्यमबाट अभिलेख गर्ने ।
- विभाग अन्तरगत कार्यालयहरूमा सूचना प्रणालीको विकास गर्न आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा सूचना, तथ्याङ्क र

कार्यक्रमहरू कम्प्युटरमा इनपुट गर्ने तथा
तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने ।

- शाखाहरूमा रहेका कम्प्युटरको सुरक्षा, मर्मत संभार र सञ्चालनका लागि आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- विभागले खरीद गर्ने कम्प्युटर र उपकरणमा गुणस्तरको लागि सुझाव पेश गर्ने ।
- विभाग अन्तर्गतका कार्यालयका कर्मचारीका लागि आवश्यक तालीम प्रस्ताव एवं सञ्चालन गर्ने ।
- सूचना प्रविधिसम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

१.५.२.७ कर्मचारी प्रशासन शाखा

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछः

- कर्मचारीहरूको नियुक्ती, सर्लावा, बढुवा, स्वदेश तथा विदेशी तालीम, अध्ययन, अध्ययन भ्रमण आदिमा मनोनयनका साथै दण्ड पुरस्कार र विभागीय कारवाहीको शुरू कारवाही गर्ने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको आन्तरिक प्रशासन र कर्मचारी प्रशासनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- सार्वजनिक खरीद ऐन र नियमावली बमोजिम सार्वजनिक खरीद योजना तयार गर्ने, कार्यान्वयनको लागि निर्णय गर्ने, खरीद भएको जिन्सी सामानको दाखिला, भौतिक सम्पत्तिको सुरक्षा, मर्मत सम्भार गर्ने, गराउने, लिलाम बिक्रीसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- विभागका महाशाखा र शाखा प्रमुख एवं विभागीय प्रमुखसंग प्रशासनिक विषयहरूमा आवश्यकता अनुरूप राय आदान प्रदान गर्ने ।
- जनगुनासो व्यवस्थापन, अछित्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग तथा सतर्कता केन्द्रको

निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

१.५.२.८ आर्थिक प्रशासन शाखा :

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको लागि योजना शाखासंग समन्वय गरी बजेट तर्जुमा कार्यमा सहयोग गर्ने र स्वीकृत बजेट नियमानुसार निकासा दिने, खर्चको अभिलेख राख्ने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको राजश्व र धरौटीसमेतको केन्द्रीय आर्थिक विवरण तयार गरी तालुक निकायमा पठाउन पेश गर्ने ।
- सञ्चालित आयोजनाहरूको चौमासिक, र वार्षिक खर्चको फांटवारी तयार गर्ने । आर्थिक सर्वेक्षण तथा बजेट तर्जुमा कार्यमा अन्य शाखालाई सहयोग गर्ने ।
- आर्थिक कारोबारमा माग भए बमोजिम राय पेश गर्ने ।
- आर्थिक कारोबारसम्बन्धी सम्पूर्ण श्रेस्ता दुरुस्त राख्ने, आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण गराउने ।
- विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूको वेरुजुको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने गराउने ।
- कर्मचारीले पाउने पारिश्रमिक (तलव, भत्ता, खाद्यान्न, पोशाक) लगायतका अन्य सुविधाहरू समयमै उपलब्ध गराउने ।
- लेखापरीक्षणबाट देखिन आएका वेरुजुहरू नियमानुसार फर्स्टोट गर्ने, गराउने ।

१.५.२.९ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण शाखा

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा यस शाखाले देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्दछ ।

- वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रणका लागि केन्द्रीय स्तरमा सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गर्ने ।
- मातहतका कार्यालयहरूमा चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न आवश्यक राय सुझाव पेश गर्ने ।
- अन्तराष्ट्रिय महासन्धि, सन्धि र सम्झौताहरूको कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गर्ने ।
- वन्यजन्तु चोरी शिकारमा संलग्न व्यक्तिहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।
- विभाग र अन्तरगतका कार्यालयहरूमा वन्यजन्तु सम्बन्धी अपराधका विषयहरूमा अदालती कारबाहीमा रहेका विषयवस्तुसंग आवश्यक पर्न जवाफ, प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणसम्बन्धमा केन्द्रीयस्तरमा सञ्जाल गठन गर्ने कार्यमा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।

१.६ विभागसँग सम्बन्धित विभिन्न समितिहरू

- वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति, २०६७
- राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको गठन तथा काम कर्तव्य र अधिकार, २०६७
- राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति र वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सांगठनिक ढांचा र काम, कर्तव्य र अधिकार, २०६७

१.६.१ राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, National Tiger Conservation Committee (NTCC)

नेपाल सरकारलाई नीतिगत मार्ग दर्शन र राय सल्लाह दिन तथा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वयको लागि समेत मन्त्रीपरिषद्को मिति २०६४/६२ को निर्णयानुसार सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको गठन भएको छ । राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, नेपालको सांगठनिक संरचना निर्मानानुसार छ ।

पदाधिकारीहरू:

क्र.सं.	पदाधिकारी	पद
१	प्रधानमन्त्री	अध्यक्ष
२	मन्त्री, गृह मन्त्रालय	सदस्य
३	मन्त्री, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
४	मन्त्री, जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	सदस्य
५	मन्त्री, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
६	मन्त्री, कानून तथा न्याय मन्त्रालय	सदस्य
७	*मन्त्री, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	सदस्य
८	नेपाल सरकारका मुख्य सचिव	सदस्य
९	समितिले छनौट गरेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका बाघ तथा बाघको पारिस्थितिकीय प्रणालीसम्बन्धी लब्धप्रतिष्ठित विशेषज्ञहरू, २ जना	
१०	समितिले छनौट गरेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रबाट नेपालमा बाघ संरक्षणसम्बन्धमा सहयोग गर्ने निकायका उच्च स्तरका प्रतिनिधि, १ जना	सदस्य
११.	*सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	सदस्य सचिव

* नेपाल सरकार मन्त्री परिषद्को मिति २०७१-४-९ को निर्णय ।

मिति २०७९ साल पौष ७ गते सोमबारका दिन सम्माननीय प्रधानमन्त्रिज्यूको अध्यक्षतामा बसेको बैठकका निर्णयहरू :

१. वन्यजन्तुबाट हुने मानवीय र भौतिक सम्पत्तिको क्षतिलाई बढी मानवीय बनाई मानव र वन्यजन्तुबीचको द्वन्द्वलाई कम गर्न वन्यजन्तुको आक्रमणमा परेका व्यक्तिका कारण निम्न बमोजिम क्षति भएको अवस्थामा वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत निर्देशिका, २०६० बमोजिम उपलब्ध हुँदै आएको राहत रकमको मापदण्ड र प्रक्रिया विश्लेषण र अनुगमन व्यवस्था परिमार्जन गरी वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।

क) मृत्यु भएको परिवारलाई उपलब्ध हुने राहत ।

ख) घाइतेको उपचारमा उपलब्ध हुने राहत ।

ग) घर पालुवा जनावरको मृत्यु भएकोमा उपलब्ध गराइने राहत ।

घ) बाली क्षतिमा उपलब्ध गराइने राहत ।

ड) राहतको लागि तोकिएका वन्यजन्तुको किसिम विस्तार गर्ने ।

२. बाघको संख्या दोब्वार गराउने राष्ट्रिय लक्ष्य पूरा गर्नको लागि वार्षिकरूपमा विनियोजन हुदै आएको ६ (छ) करोड रुपैया पर्याप्त नभएकोले आगामी आर्थिक वर्ष देखि उक्त रकम बढ़ियो गर्न वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।

३. मानव वन्यजन्तुको द्वन्द्व रोकथामको लागि तत्काल साधन र स्रोत परिचालन गर्नको निमित्त राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषमा नेपाल सरकार र अन्य निकायबाट समेत रकम जम्मा गर्ने व्यवस्थासहितको “मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन कोष” स्थापना गर्ने । कोषमा नेपाल सरकारतर्फबाट उचित रकम जम्मा गर्ने व्यवस्था अर्थ मन्त्रालयले मिलाउने ।

४. राष्ट्रिय निकूञ्ज वा आरक्षमा काम गर्ने निजामती तर्फका कर्मचारीहरू बाघ, हाती, गैँडा, चितुवा लगायत हिस्त्रक जनावरको तथा वन्यजन्तु तस्करको अक्रमणमा पर्न सक्ने संभावना बढी भएकोले कर्मचारीको सुरक्षाको लागि आगामी आर्थिक वर्ष देखि जनही १० (दश) लाखका दरले सामुहिक बीमा गर्ने व्यवस्था वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयले मिलाउने ।

५. वन्यजन्तुको अङ्गप्रत्यङ्गसम्बन्धी अपराध नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन नेपालमा पाइने सबै दुर्लभ वन्यजन्तुको आनुवंशिक संचना तयार गर्ने र सोही आधारमा वन्यजन्तुको अङ्गप्रत्यङ्गको ठीक पहिचान गर्ने विधि स्थापना गर्ने व्यवस्था वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले यथाशीघ्र मिलाउने ।

६. वन्यजन्तुको संरक्षणका लागि बासस्थान र वन्यजन्तु हिड्ने मार्गहरूको संरक्षण कार्य पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण हुने भएकोले देशभित्रका र सीमापारसम्मका वन्यजन्तु ओहोरदोहोर गर्ने जैविक मार्गहरूको (Biological corridor) अध्ययन, अनुसन्धान र पहिचान गरी ती मार्गहरूको संरक्षणका लागि उचित व्यवस्था गर्ने वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।

१.६.२ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति (Wildlife Crime Control Coordination Committee (WCCCC))

वन्यजन्तुको चोरी शिकारी र यसका अङ्गप्रत्यङ्गको अवैध व्यापारलाई प्रभावकारीरूपमा नियन्त्रण गर्न कठिनाई भईरहेको अवस्थामा महत्वपूर्ण वन्यजन्तु संधैको लागि लोप हुन जाने सम्भावनालाई मध्यनजर गरि यसको नियन्त्रणको लागि जिम्मेवार निकायहरूको प्रभावकारी समन्वयको आवश्यकता जरूरी रहेको छ । यी दुर्लभ सम्पदाको अवैध व्यापार नियन्त्रणको लागि एउटा छुटै निकायको स्थापनाको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूबाट राय,

वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति

सि.नं.	पदाधिकारी	पद
१	मन्त्री, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	अध्यक्ष
२	सचिव, गृह मन्त्रालय	सदस्य
३	सचिव, रक्षा मन्त्रालय	सदस्य
४	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
५	सचिव, कानून तथा न्याय मन्त्रालय	सदस्य
६	सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	सदस्य
७	प्रधानसेनापति, नेपाली सेना	सदस्य
८	महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	सदस्य
९	महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी	सदस्य
१०	प्रमुख, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	सदस्य
११	महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	सदस्य-सचिव

सुभाव र सहयोग जुटाउन तथा आवश्यक राय सुभाव र निर्देशन दिनका लागि एक उच्चस्तरीय राष्ट्रियस्तरमा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति गठन र स्थापना गर्न मनासिव भएकोले नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) को मिति २०६७/८५ को निर्णय बमोजिम निम्नानुसारको संरचना स्थापना गरिएको छ ।

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) वन्यजन्तु र वन्यजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न अन्तरसरकारी र गैरसरकारी निकायबीच समन्वय कायम गर्नको लागि आवश्यक नीति, कानून तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।

(ख) वन्यजन्तु र वन्यजन्य अपराध नियन्त्रणका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा समन्वय र सहयोग विस्तार गर्ने ।

(ग) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको काम कार्बाहीको समन्वय, अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने ।

(घ) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति, साधन तथा स्रोतको व्यवस्था गर्ने ।

(ङ) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईलाई वन्यजन्तु तथा वनस्पतिसम्बन्धी अपराध नियन्त्रण गर्न आवश्यक सुभाव तथा निर्देशन दिने ।

१६.३ केन्द्रीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यारो (Central Wildlife Crime Control Bureau (CWCCB))

वन्यजन्तुको चोरी शिकार र यसका अङ्गप्रत्यङ्गको अवैध व्यापारलाई प्रभावकारीरूपमा नियन्त्रण गर्न कठिनाई भईरहेको अवस्थामा महत्वपूर्ण वन्यजन्तु सँधेको लागि लोप हुन जाने सम्भावनालाई मध्यनजर राखी यसको नियन्त्रणको लागि जिम्मेवार निकायहरूको प्रभावकारी समन्वयको आवश्यकता रहेको छ । यी दुर्लभ सम्पदाको अवैध व्यापार नियन्त्रणको लागि एउटा छुटै निकायको स्थापनाको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूबाट राय, सुभाव र सहयोग जुटाउन लगायत आवश्यक राय सुभाव दिन, अवैध कारोबार नियन्त्रण गर्नका लागि एक सशक्त वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको गठन र स्थापना गर्न मनासिव भएकोले नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) को मिति २०६७/८५ को निर्णय बमोजिम निम्नानुसारको संरचना स्थापना गरिएको छ ।

केन्द्रीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको सांगठनिक संरचना

१. महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	संयोजक
२. महानिर्देशक, वन विभाग	सदस्य
३. महानिर्देशक, भन्सार विभाग	सदस्य
४. सहायक रथी, नेपाली सेना	सदस्य
५. नायव महानिरीक्षक, केन्द्रीय अनुसन्धान व्यूरो, नेपाल प्रहरी	सदस्य
६. नायव महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी	सदस्य
७. अनुसन्धान निर्देशक, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	सदस्य
८. नेपाल वन्यजन्तु संरक्षणमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि दुई	सदस्य
९. उपमहानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	सदस्य-सचिव

ईकाईको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समितिको निर्देशनमा वन्यजन्तुको शिकार तथा तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने ।
- (ख) वन्यजन्तु र वनजन्य अपराध नियन्त्रण गर्न सम्बद्ध निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।
- (ग) चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अङ्ग प्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने ।
- (घ) उल्लिखित कार्यहरू गर्न आवश्यकता अनुसार जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको गठन र परिचालन गर्ने ।

*नोट:- नेपाल सरकार (सचिवस्तर), वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको मिति २०६७/१०६ को निर्णयानुसार ईकाईको पहिलो बैठकबाट राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, नेपालका सदस्य सचिव र WWF Nepal कार्यक्रमका राष्ट्रिय प्रतिनिधिलाई बुँदा नं.८ बमोजिमको सदस्य चयन गरिएको ।

१.६.४ जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाई (Wildlife Crime Control Bureau (WCCB))

जिल्लास्तरमा जिल्ला वन कार्यलय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, निकुञ्ज र आरक्षमा खटिएको नेपाली

सेनाको प्रतिनिधि र सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधित्व भएको एक ईकाई हुने व्यवस्था गरेको छ । एक भन्दा बढी जिल्ला ओगटेको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको हकमा सम्बन्धि सबै जिल्लाको ईकाईमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको प्रतिनिधित्व हुनेछ । यस ईकाईका सदस्यहरूलाई काजमा खटाइने छ ।

काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) केन्द्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको मातहतमा रही वन्यजन्तु र तिनका अङ्गप्रत्यङ्गको अवैध व्यापारलाई नियन्त्रण गर्ने ।
- (ख) वन्यजन्तु र वन्यजन्य अपराध नियन्त्रण गर्दा सम्बद्ध निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।
- (ग) चोरी शिकार हुन नदिन र वन्यजन्तु र तिनका अङ्गप्रत्यङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गर्ने ।
- (घ) वन्यजन्तुको संरक्षण तथा वन्यजन्य अपराधसम्बन्धी आवश्यक नियन्त्रणको लागि नेपाल सरकारले गर्नु पर्ने नीतिगत, संस्थागत र कानूनी सुधारका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सुभाव पेश गर्ने ।
- (ङ) केन्द्रियस्तरमा रहेको ईकाईलाई समय समयमा आफ्नो कार्य प्रगति पेश गर्ने ।

- (च) हाललाई वन्यजन्तु चोरी शिकार र अवैध तस्करहरूको मुख्य केन्द्रको रूपमा रहेको काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर, चितवन, नवलपरासी, बर्दिया, सिन्धुपाल्योक, मुस्ताङ, रसुवा, दार्चुला, कास्की, कञ्चनपुर र बाँके समेत जिल्लामा इकाई गठन गरी कार्य शुरू गर्ने ।
- (छ) अन्य जिल्लाको हकमा आवश्यकता अनुसार केन्द्रिय इकाईले निर्णय गरी विस्तार गर्ने ।
- (ज) जिल्लास्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण ईकाईको सचिवालय समिक्षित राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालयमा रहने । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालयहरू नरहेको जिल्लाहरूको हकमा यस्तो सचिवालय जिल्ला वन कार्यालयमा रहने ।
- (झ) जिल्लास्तरीय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईले अपराध नियन्त्रण कार्यको लागि आवश्यकता अनुसार थप जनशक्ति परिचाल गर्न सक्ने ।
- (ज) समय समयमा भएका निर्देशनहरको पालना र कार्यान्वयन गर्ने ।
- हाल सम्म *२४ जिल्लामा २२ स्थानमा (काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुर जिल्लाको एउटा इकाई) वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई गठन भई कार्य सञ्चालन भईरहेको छ ।
(१) काठमाडौं	(२) ललितपुर
(३) भक्तपुर	(४) भाषा
(५) सिन्धुपाल्योक	(६) रसुवा
(७) पर्सा	(८) चितवन
(९) नवलपरासी	(११) बाँके
(१२) बर्दिया	(१३) कञ्चनपुर
(१४) दार्चुला	(१५) गोरखा
(१६) कास्की	(१७) संखुवासभा
-
- * (नोट: २०७२/७३ सम्ममा गठन गरिएको)
- (१८) दोलखा (१९) ताप्लेजुङ्ग
(२०) मुस्ताङ (२१) डोल्पा
(२२) सुर्खेत (२२) कैलाली
(२३) बझाङ (२४) हुम्ला
- १.६.६ समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण समूह (Community Based Anti-poaching Unit)**
- वन्यजन्तुको चोरी शिकार र अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्नका लागि समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण ईकाईहरू गठन गरी चोरी शिकार नियन्त्रण गर्ने काम हुँदै आएको छ ।
- ### १.७ आयोजनाहरू
- #### १.७.१ नेपाल सरकारका आयोजनाहरू र बेजट शीर्षक
- क. राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (३२९११५)
 - ख. वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (३२९११४)
 - ग. वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना (३२९१२७)
 - घ. जडीबूटी विकास कार्यक्रम (३२९१०२)
 - ङ. राष्ट्रपति चुरे-तराई-मधेश संरक्षण कार्यक्रम (३२९०९९)
 - च. हातिसार आयोजना (३२९०९९)
 - छ. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०९७)
- #### १.७.२ आयोजना/परियोजनाहरू
- क. तराई भू-परिधि कार्यक्रम
 - ख. पवित्र हिमालय भू-परिधि कार्यक्रम
 - ग. हरियो वन कार्यक्रम
 - घ. कैलाश पवित्र भू-परिधि संरक्षण तथा विकास कार्यक्रम
 - ङ. वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना

१.८ जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षणसम्बन्धी नेपाल पक्षधर रहेका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि र संभौताहरूको विवरण

क्र.सं.	संस्था	सदस्य भएको वर्ष	सन्धि सम्झौताको उद्देश्य
१	CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)	1975	राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने ।
२	IUCN (International Union for Conservation of Nature)	1975	दुर्लभ तथा संकटापन्न प्रजातिहरूको अस्तित्व र अवस्था ओँकलन गरी सोहि अनुसार संरक्षणका कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने ।
३	UNESCO/WHS (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization/World Heritage Site)	1978	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जलाई विश्व सम्पदा सूचीमा समावेश गरी ती संरक्षित क्षेत्रहरू Universal Outstanding Value (UOV) संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने ।
४	Ramsar Convention	1987	विभिन्न महत्वका सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण, व्यवस्थापन तथा बुद्धिमतापूर्ण उपयोग कार्यमा टेवा पुऱ्याउने ।
५	CBD (Conservation on Biological Diversity)	1993	जैविक विविधताको संरक्षण, यसका अवयवहरूको दीगो उपयोग तथा यसबाट प्राप्त हुने लाभहरूको न्यायपूर्ण बाँडफाँड गर्ने ।
६	GTF (Global Tiger Forum)	1994	दुर्लभ वन्यजन्तु पाटेबाघको संरक्षण, संरक्षणमुखी कार्यक्रमहरूबाट स्थानीयवासीको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने ।
७	APAP (Asia Protected Areas Partnership)	2014	एसिया क्षेत्रमा भएका संरक्षित क्षेत्रहरूसंग समन्वय, Best Practices बारेमा अनुभव आदानप्रदान गर्ने ।
८	SAWEN (South Asia Wildlife Enforcement Network)	2016	दक्षिण एसियाका आठवटा देशमा हुने वन्यजन्तुको अपराध नियन्त्रण गर्नमा समन्वय र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

भाग-दुई

आर्थिक वर्ष २०७९/७२ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरू

नेपाल सरकारका आयोजनाहरू १९

संचालित आयोजनाहरू १९

आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट १९

आयोजनागत वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च २०

आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च २०

आ.व.२०७९/७२ को आयोजनागत उपलब्धीहरू (**Output**) २४

२.१ नेपाल सरकारका आयोजनाहरू

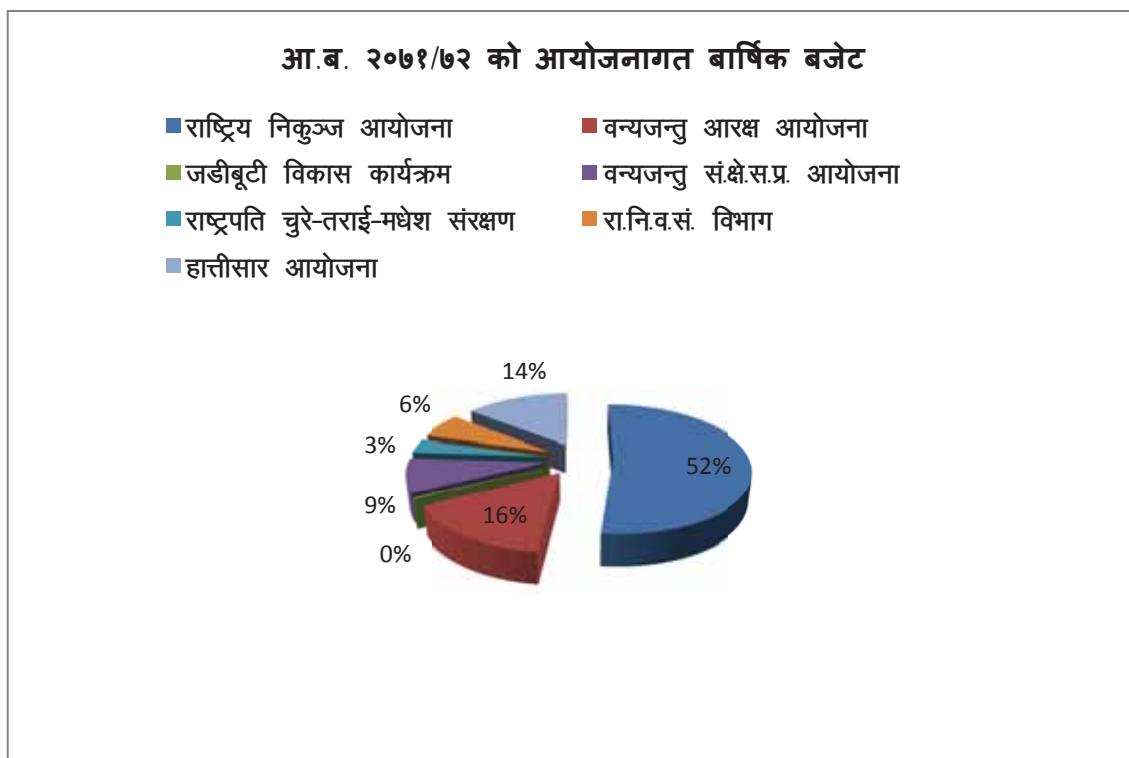
१. सञ्चालित आयोजनाहरू

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूमा आ.व. २०७१/७२ मा नेपाल सरकारको स्रोतबाट देहाय बमोजिमका आयोजनाहरू सञ्चालन भएका छन् ।

क्र.स.	आयोजनाको नाम	बजेट उपशीर्षक नं.
१.	राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (३२९९५)	३२९९५ ३२४
२.	वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (३२९९४)	३२९९४ ३२४
३.	जडीबूटी विकास कार्यक्रम (३२९९०२)	३२९९०२ ३२४
४.	वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना (३२९९२७)	३२९९२७ ३२४
५.	राष्ट्रपति चुरे-तराई-मधेश संरक्षण कार्यक्रम ३२९९२४(P1)	३२९९२४ ३२४
६.	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०९७)	३२९०९७ ३२४
७.	हात्तीसार आयोजना (३२९०९९)	३२९९९ ३२४
८.	मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम (३२९०९७)	३२९०९७ ३२४

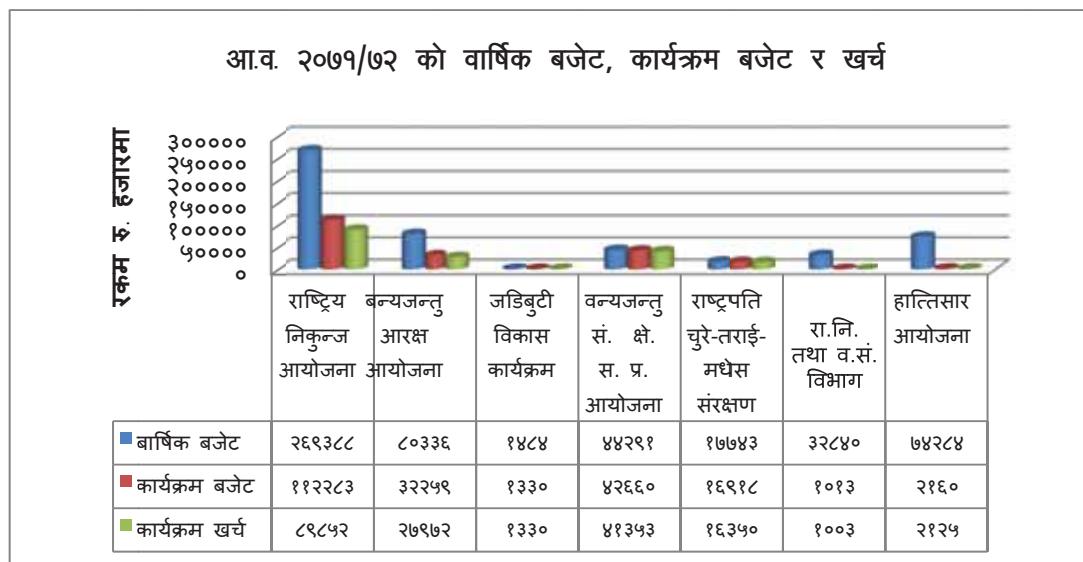
२. आयोजनागत स्वीकृत वार्षिक बजेट

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गत सञ्चालित आयोजनाहरूको स्वीकृत वार्षिक बजेट :

३. आयोजनागत वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गत सञ्चालित आयोजनाहरूको स्वीकृत वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च विवरण :

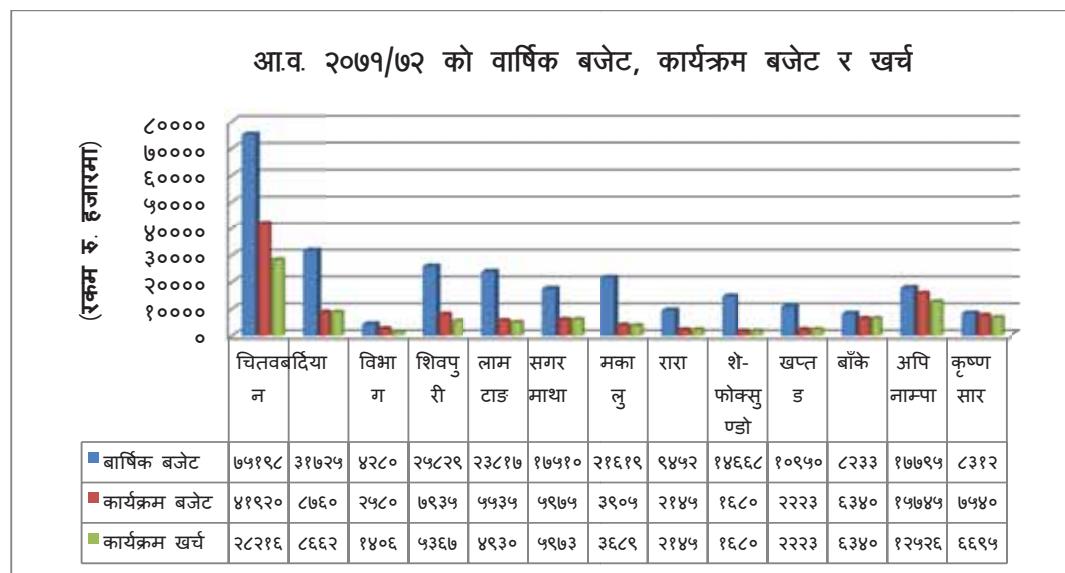

४. आयोजना अन्तर्गतका कार्यालयहरूको वार्षिक बजेट, कार्यक्रम बजेट र खर्च

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अन्तर्गत आ.व. २०७१/७२ मा सञ्चालित आयोजनाहरूको कार्यालयगत स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

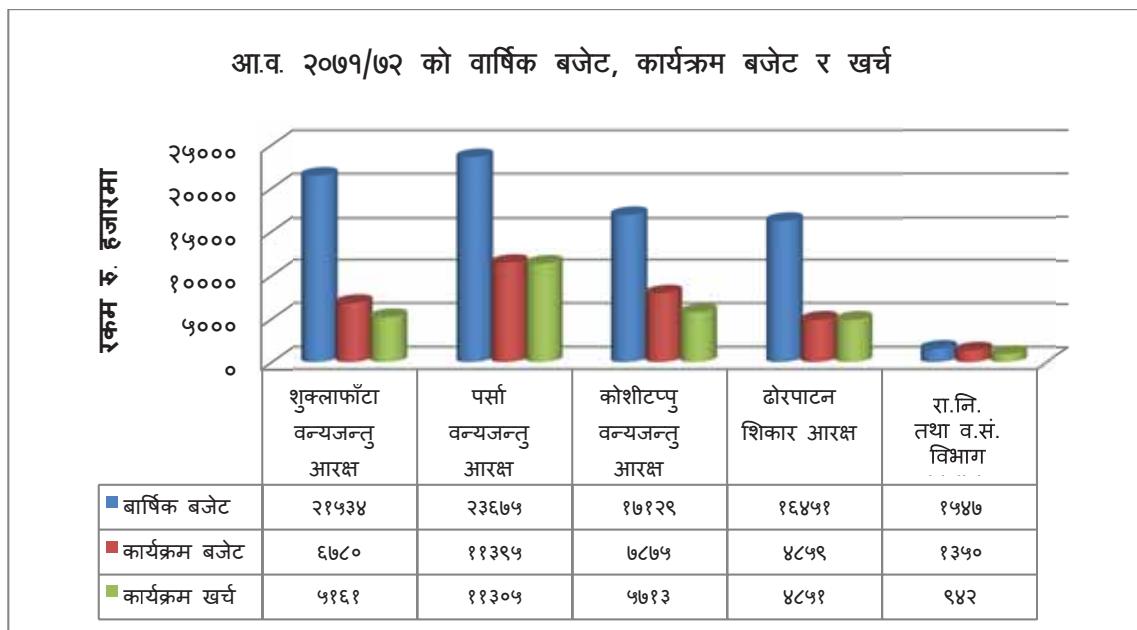
४.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (३२९११५ ३/४)

राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना सञ्चालन भएका कार्यालयहरूको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

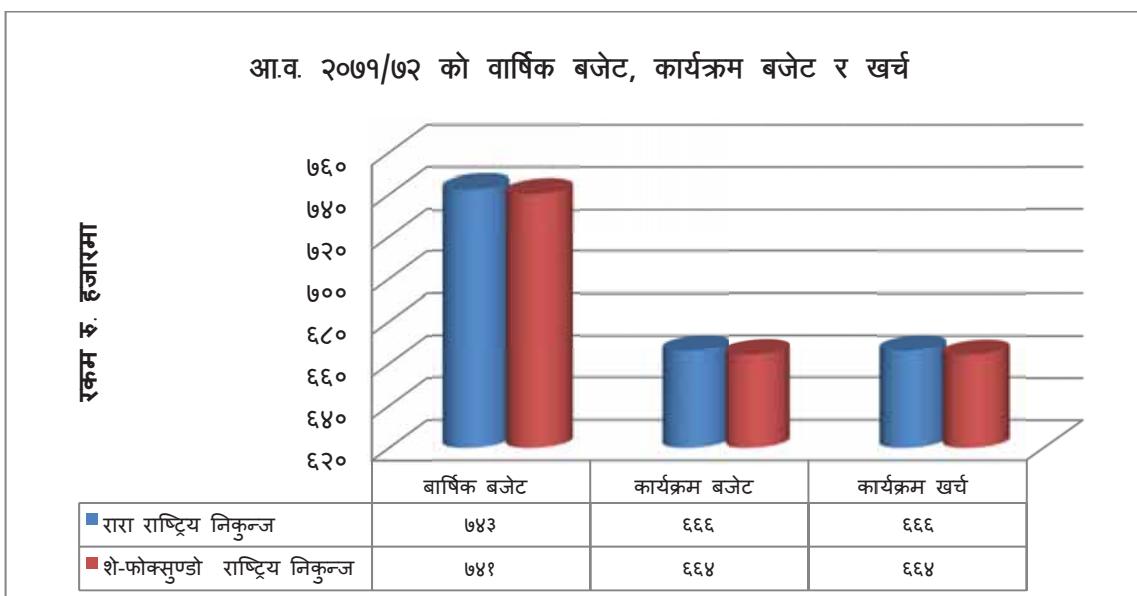
४.२ वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (३२९११४)

वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना सञ्चालन भएका कार्यालयहरूको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

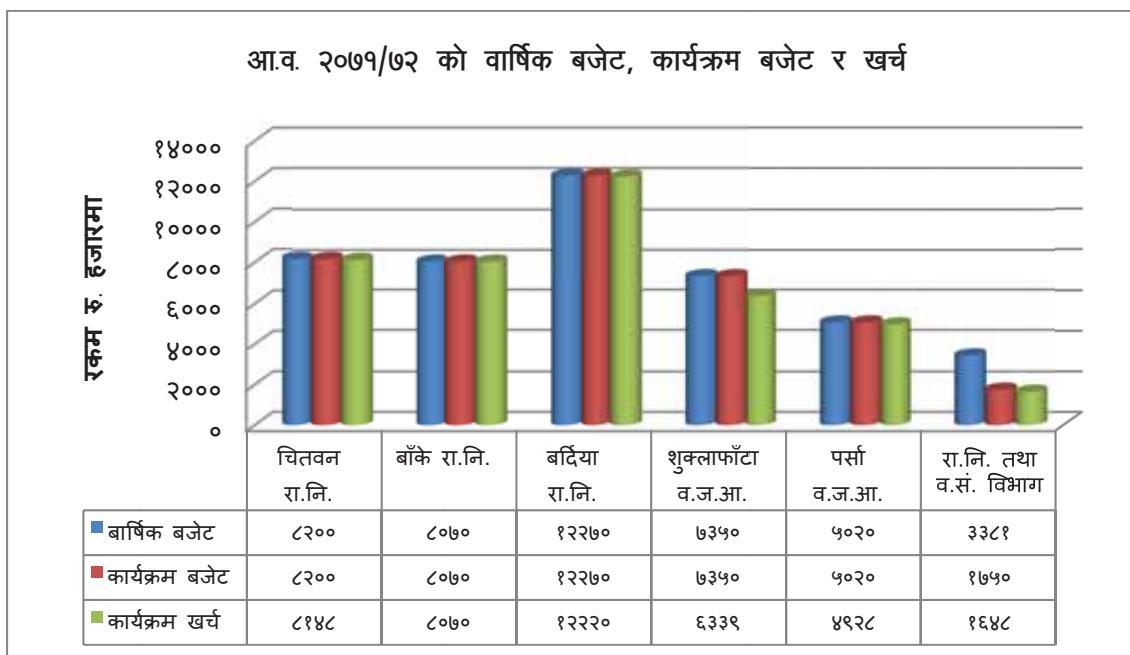
४.३ जडीबूटी विकास कार्यक्रम (३२९१०२)

जडीबूटी विकास कार्यक्रम सञ्चालन भएका कार्यालयहरूको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

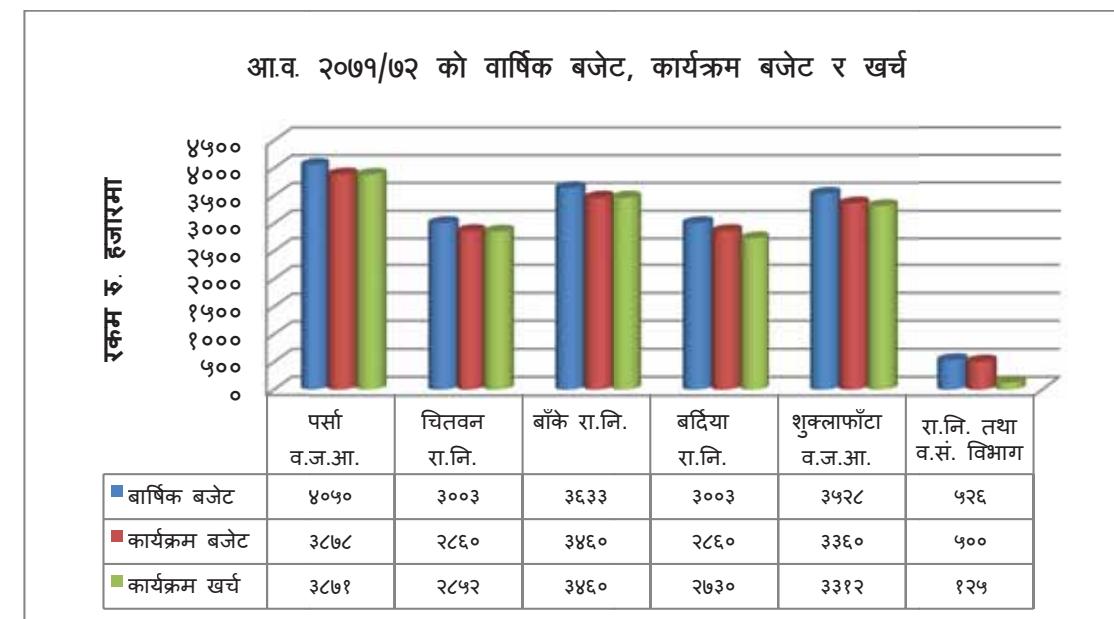
४.४ वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना (३२९९२७)

वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना सञ्चालन भएका कार्यालयहरूको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

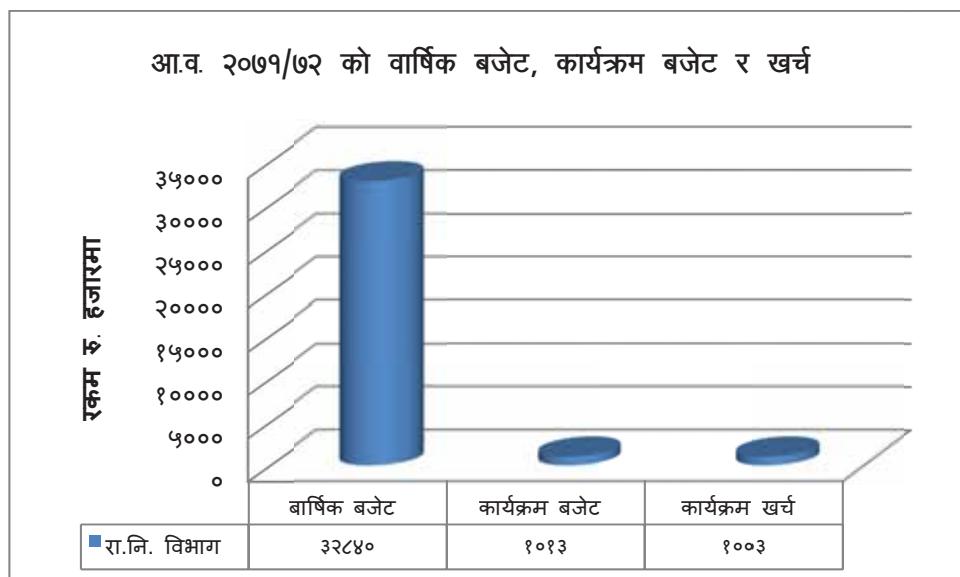
४.५ राष्ट्रपति चुरे-तराई-मधेश-संरक्षण कार्यक्रम (३२९९२४)

राष्ट्रपति चुरे-तराई-मधेश संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन भएका कार्यालयहरूको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

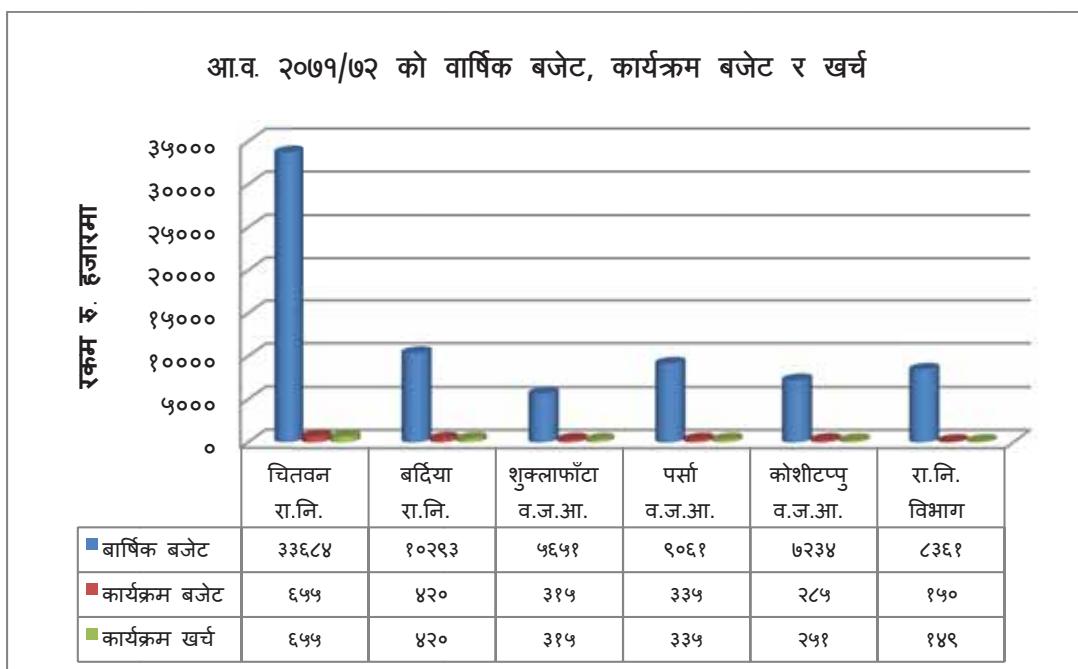
४.६ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (३२९०१७)

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग कार्यक्रमको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

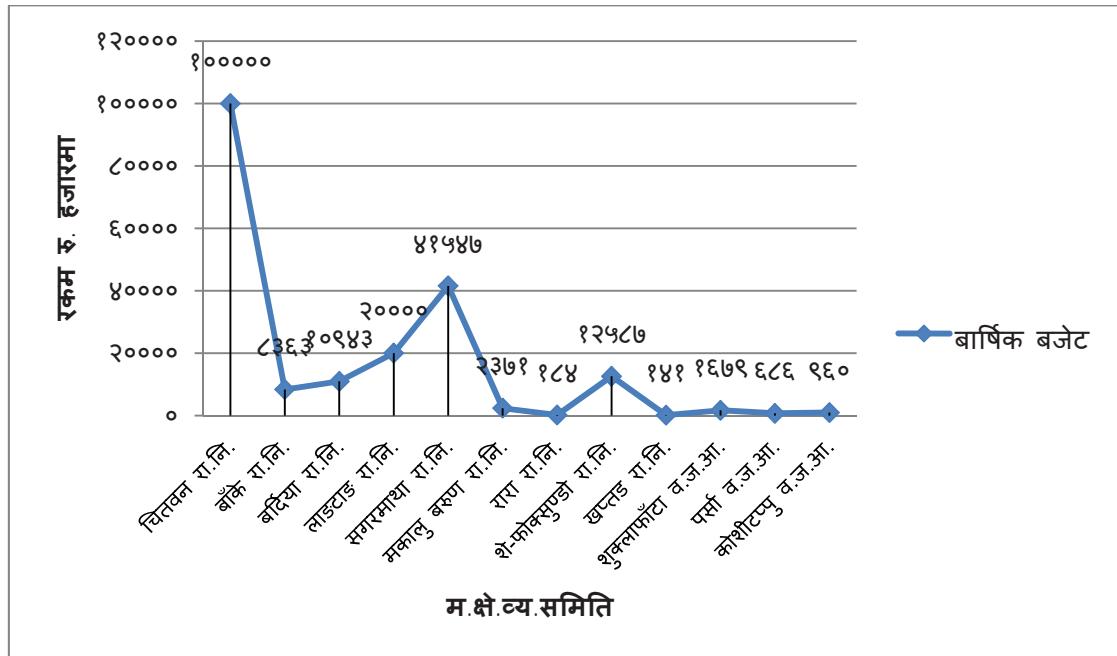
४.७ हातिसार आयोजना (३२९०१९)

हातिसार आयोजना सञ्चालन भएका कार्यालयहरूको आ.व. २०७१/७२ को स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बजेट र वार्षिक खर्चको विवरण :

४.८ मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम

आ.व. २०७१/७२ मा मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रमका लागि देहाय बमोजिमको बजेट बिनियोजन भएको थिएँ :

५. आ.व. २०७१/७२ को आयोजनागत उपलब्धीहरू (Output)

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरूमा आ.व. २०७१/७२ मा सञ्चालित आयोजनाहरूको मुख्य मुख्य उपलब्धीहरू देहाय बमोजिम रहेको छः

आयोजना र कार्यक्रमको नाम	वार्षिक प्रगति स्थिति (५)		यस अवधिमा हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धीहरू (Output)
	भौतिक	वित्तीय	
राष्ट्रिय निकुञ्ज आयोजना (P1)	१७.२१	७९.९२	७ वटा पोष्ट भवन, ३ वटा समितिको भवन निर्माण सम्पन्न, २ वटा भवन निर्माण कार्यको केहि काम बाँकी रहेको, ७ वटा काठेपूल, मचान, डुङ्गा निर्माण, १६ रस्थानमा खाने पानी, सोलार जडान तथा विद्युतीकरण, १०४ पटक संरक्षण सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्ने दिवस समारोह, स्कूल कार्यक्रम सञ्चालन, १०१ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन तथा ११ हेक्टर मिचाहा प्रजाति नियन्त्रण, ११६ पटक चोरी शिकार नियन्त्रण गस्ती, २८ पटक डढेलो नियन्त्रण, ९ वटा कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि तालीम, १५ पटक वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय बैठक, ११ पटक दुहुरा तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तु व्यवस्थापन घडियाल, कछुवा, गिद्ध र कृष्णसार, २० जना दुहुरा बालबालिकालाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने कार्य भए । १७६ कि.मी. वनपथ, ५६ कि.मी. गोरेटो बाटो, ४७ वटा भवन, २६ वटा काठेपूल र मचान मर्मतका कार्य सम्पन्न भए ।

राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम (P1)	१९.२०	१६.७८	१४ वटा पानी मुहान संरक्षण तथा पानी पोखरी निर्माण र ११ वटा मर्मत, ८० कि.मी. चुरे क्षेत्र पैदल गस्ती बाटो निर्माण, १०० कि.मी.चुरे क्षेत्रको गोरेटो बाटो मर्मत, २० वटा चुरे क्षेत्रको गल्छी नियन्त्रण, ३ वटा तटबन्धन निर्माण र ९ पटक चुरे क्षेत्रमा आगलागि नियन्त्रण कार्य भए ।
वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना (P1)	१७.५४	१५.८९	७ वटा भवन निर्माण, ७ वटा काठेपूल र ४ वटा मचान निर्माण, २७ कि.मी. सबै मौसममा चल्ने बाटो निर्माण, २२५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन, १० वटा पानीपोखरी व्यवस्थापन, २६५ कि.मी. वनपथ मर्मत, २ पटक बाघको नियमित अनुगमन र १ पटक बाघको आहारा प्रजातिको अनुगमन, १० पटक बाघ संरक्षणसम्बन्धी अन्तरक्रिया गोष्ठी, ६ वटा काठेपूल र कल्भर्ट मर्मत कार्यहरू सम्पन्न भए ।
जडीबूटी विकास कार्यक्रम (P1)	१००.००	१००.००	२ वटा वहुउद्देश्यीय जडीबूटीको नर्सरी सञ्चालन, २ वटा प्रदर्शनी प्लट सञ्चालन ६० जनालाई जडीबूटी संकलन तथा जडीबूटी खेतीसम्बन्धी तालीम, २० जनालाई डालेचुक संकलन तथा जुस बनाउने तालीम दिइएको र १ हेक्टर जडीबूटी बिरुवाको वृक्षारोपण कार्य भए ।
वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना (P2)	८८.७२	८६.७९	५ वटा भवन निर्माण तथा २२ वटा मर्मत. ११ वटा काठे पूल, मचान र खानेपानी निर्माण तथा २४ वटा मर्मत, ७ स्थानमा क्याम्पसाइट निर्माण तथा विद्युतीकरण, ९ स्थानमा सोलार जडान, २ वटा नर्सरी सञ्चालन र ५ हेक्टर वृक्षारोपण, १०० हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन, २४५ कि.मी. वनपथ मर्मत, १०० पटक चोरी शिकार नियन्त्रण स्विप अपरेशन तथा गस्ती, वन्यजन्तुबाट दुहुरा बनाइएका २० जना बालबालिकालाई छात्रबृति, नीलगाई र भालु सर्वेक्षण तथा कृष्णसार, गोही र गिद्ध संरक्षण गर्ने कार्य भएको ।
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (P1)	१००.००	९९.०९	भूकम्पबाट क्षति पुगेको हातीसार भवन मर्मतका साथै विभागको लागि आवश्यक फर्निचर र मेशिन उपकरण खरिद गर्ने कार्य भए ।
हातीसार आयोजना (P2)	९८.४८	९८.३८	१ वटा हातीको सेड घर निर्माण र ८ वटा मर्मत, ७ वटा हातीसार भवन तथा ५ वटा शौचालय र ३ स्थानमा तारवार मर्मत् कार्य सम्पन्न भए ।

भाग-तीन

आर्थिक वर्ष २०७१-७२ मा सम्पन्न भएका केही कार्यक्रमहरू

२०७१ श्रावण २७

२०७१ मङ्गसर २७

२०७१ पौष २८

२०७१ माघ २९

२०७१ फाल्गुण २९

२०७२ चैत्र ३१

२०७२ वैशाख ३४

२०७२ आषाढ ३६

३.१ २०७९ श्रावण

नेपाललाई साइटिस प्रमाण-पत्र

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, वन विभाग, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो (सि.आई.वि), स्थानीय जनता लगायत अन्य सरोकारवाला सम्बद्ध निकाय सामेदार संघ संस्थाहरू, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सञ्चार माध्यामहरूले नेपालमा गैडाको संरक्षण कार्यमा निर्वाह गरेको भूमिका कदर स्वरूप साईटिसका १८० सदस्य राष्ट्रहरूमध्ये नेपाललाई महासचिवबाट साइटिस प्रमाण-पत्र प्रदान गरि सम्मानित गरिएको छ। राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले संरक्षण कार्यमा संलग्न तथा कठिबद्ध संबैको उच्च मनोवल कायम राख्न तथा भावि दिनहरूमा समेत संरक्षणमा निरन्तर सफता हासिल गर्न सरोकारवालाहरूलाई जानकारी दिन मिति २०७९।४।११ मा एक समारोहका बीच धन्यवाद ज्ञापन कार्यक्रम आयोजना गरेको थियो। उक्त कार्यक्रममा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक श्री मेघबहादुर पाण्डेले प्रेस विज्ञप्ति जारी गर्नु भएको थियो।

३.२ २०७९ मछिसर

गैडामा रेडियो कलर

संसारमा हाल ५ प्रजातिका गैडाहरू पाइन्छन्। तीमध्ये जाभा गैडा (३५-४५) वटा, सुमात्रान गैडा (१०० वटा भन्दा कम), कालो गैडा (करिव ५०५५) वटा, सेता गैडा (करिव २०,४००) वटा र ढूलो एकसिंगे गैडा (Greater one Horned Rhinoceros) करिव ३३३३ को संख्यामा रहेकाछन्। भारत र नेपालमा मात्र पाइने ढूलो एकसिंगे गैडा सन २०११ को गणना अनुसार नेपालको चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्षमा करिव ६४५ को संख्यामा रहेको छ। बर्दिया जिल्लाको खाता जैविकमार्गमा रहेका

गैडाहरू नेपालको बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र भारतको कतरनियाघाट वाइल्डलाइफ सेङ्गुरीसम्म विचारण गर्ने गर्दछन्। खाता जैविकमार्गमा ४ देखि ६ वटाको संख्यामा एक सिंगे गैडा विचारण गर्ने गरेकाछन्।

खाता जैविक मार्गमा रहेका ती गैडाहरूको वैज्ञानिक अनुगमन गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय (सचिवस्तर) को मिति २०७९।४।६ को निर्णय अनुसार ४ वटा गैडामा सेटेलाइट रेडियो कलर जडान गरी अध्ययन गर्न मिति २०७९।४।११ गतेका दिन अन्दाजी उमेर ६ वर्षको आइ डि नम्वर २४ भएको शिवु पोथी गैडा एकमा सफलतापूर्वक सेटेलाइट रेडियो कलर जडान गरिएको छ।

विश्व सिमसार दिवस सम्पन्न

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको संयोजकत्व र संरक्षणमा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्थाहरू तथा शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको सह— आयोजनामा हरेक वर्ष जस्तै यस वर्ष पनि फेब्रुअरी २, २०१५ का दिन शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जको सुन्दरीजल क्षेत्रमा विश्व सिमसार दिवस "हाम्रो भविष्यका लागि सिमसार— "Wetlands For Our Future" भन्ने नाराका साथ विभिन्न कार्यक्रमको आयोजना गरि दिवस सम्पन्न गरियो। यस कार्यक्रममा सरोकारवाला सरकारी तथा गैङ सरकारी संघ संस्थाहरू लगायत स्थानीय नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरू लयागत स्थानीय व्यक्तिहरू, ओखेनी मा.वि. सुन्दरीजल र आर्दश उच्च मा.वि. भद्रवास काठमाडौंका शिक्षक विद्यार्थीहरूको उपस्थितिमा काठमाडौं क्षेत्र नं. ३ का सांसद माननीय रामेश्वर फुयाँलले सुन्दरीजलमा एक समारोहकाबीच पोष्टरको अनावरण गरि कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नु भएको थियो। उद्घान समारोहमा प्रमुख अतिथिमा माननीय रामेश्वर फुयाँलले "सिमसार क्षेत्रको महत्व र यसको संरक्षणका लागि जनसहभागिता जुटाउनु पर्ने र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले सिमसार क्षेत्रको संरक्षणमा ढूलो योगदान

गर्दै आएको र शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज बागमती नदीको उद्गमस्थल भएकोले यस क्षेत्रको ऐतिहासिक, धार्मिक र सामाजिक महत्व रहेको हुँदै यहाँका सिमसार क्षेत्रहरूको दीगो संरक्षणलाई थप प्रभावकारी बनाउदै काठमाडौंको खानेपानी वितरण व्यवस्थालाई समेत भरपर्दै तुल्याउन ध्यान दिनु पर्ने" विषयमा प्रकाश पार्नु भएको थियो। यसै गरी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक टीकाराम अधिकारीले "सिमसार क्षेत्रको संरक्षणमा स्थानीय समुदायको सहभागिता अभिवृद्धि गरी यस क्षेत्रबाट प्राप्त लाभहरूलाई स्थानीयस्तरमा पुऱ्याई स्थानीय जनताको सामाजिक आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याउन सकिने" भन्ने विषयमा जोड दिनु भएको थियो।

नेपाल सरकारको मुख्य सचिवको पहल र नेतृत्वमा हरेक हप्ता हुँदै आएको बागमती सरसफाई अभियानलाई स्थानीय तहसम्म पुऱ्याई बागमती नदीको सरसफाई तथा संरक्षणमा स्थानीय जनतामा चेतना अभिवृद्धि गर्न उद्देश्यबाट बागमती नदीको मुहान सुन्दरीजललाई विषेश महत्व दिई यस वर्षको सिमसार दिवस मनाउने स्थान छनौट गरिएको हो। उद्घाटन कार्यक्रम पछि कार्यक्रमका सहभागीहरूबाट बागमती नदीको सुन्दरीजल क्षेत्रमा सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालन गरि स्थानीय समुदायलाई आफ्नो घरबाट निस्कने फोहर मैलालाई सार्वजनिकरूपमा नफाली यथोचित व्यवस्थापन गर्नका लागि जनचेतना जगाउने काम गरियो।

कार्यक्रमको समापन समरोहमा विभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरूले सिमसार क्षेत्रको महत्व, संरक्षणको आवश्यकता र भविष्यमा सिमसार क्षेत्रको दीगो व्यवस्थापनका लागि लिनु पर्न नीतिगत व्यवस्थाका लागि नेपाल सरकारलाई अनुरोध गर्नु भएको थियो।

३.३ २०७९ पौष

हिँडे आगन्तुक चराको सर्वेक्षण

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

सिमसार क्षेत्रहरू सिम पंक्षीको विचरण, प्रजनन तथा आहाराका लागि सुरक्षित स्थान हो। सिमसार क्षेत्रमापन्क्षीहरूको उपस्थितिलाई स्वस्थ सिमसारको सूचकको रूपमा लिइने हुनाले यी पंक्षीहरू र यिनीहरूको बासस्थानको अवस्थाबारे जानकारी लिई संरक्षण कार्य अगाडि बढाउनका लागि चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको सिमसार क्षेत्रमा पंक्षी गणना गरिएको थियो। मिति २०७९।१।२६देखि २०७९।१।०१ (१० जनवरी देखि १५ जनवरी, २०१५) सम्म निकुञ्जको राप्ती नदीको सुनाचूरीदेखि राप्ती दोभान हुँदै नारायणीको त्रिवेणीसम्म डुङ्गाबाट करीव १७३ कि.मी. (राप्ती ७९.६० कि.मी. र नारायणी १०१.४०कि.मी.) मा गरिएको गणनामा ५४ परिवारका १०१०० जलपंक्षीहरू अभिलेख गरियो। चरा सर्वेक्षण गर्दा बिहानको हुस्सु (कुहिरो हटेपछि मात्रगणना शुरू गरी बेलुकी घाम नअस्ताएसम्म नै निरन्तर जारी राखि डुङ्गाबाट दायाँ बायाँतर्फका पंक्षीहरूलाई प्रत्यक्ष गणना विधिबाट गणना गर्ने कार्य गरिएको थियो। उक्त कार्य गर्दा १०x५० DPS1 OLYMPUS

DPSR दुरविन र Canon powershot 5x40 HS बाट photographs /video समेत अभिलेख गरियो ।

३.३ २०७९ माघ

नेपाल सरकारको सन् २०२२ सम्मा पाटे बाघको संख्या दोब्बर बनाउने लक्ष्य अनुसार पाटे बाघको बासस्थानलाई व्यवस्थित बनाई संख्यामा बढ्दि गर्न उद्देश्य रहेको हुँदा, यसको आहाराजन्य प्रजाति तथा अन्य मुख्य वन्यजन्तु प्रजातिहरूको अनुगमन कार्य हुँदै आएको छ । बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जको संरक्षणको उपलब्धीलाई नै बाघको संख्या सूचकको रूपमा लिइएको छ ।

बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जको स्थापनासंगै उद्देश्य प्राप्तीको लागि लक्ष्य उन्मुख देखिएको छ ।

बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जका बाघ गणनाको उद्घाटन समारोह,
श्रोत: बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज

बाघ गणनामा प्रयोग भएको स्वचालित क्यामरा

श्रोत: बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज

बाघ तथा अहाराजन्य प्रजातिको गणना २०७९ साल माघ १७ गतेबाट सुरु गरिएको थियो । उक्त कार्यमा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयका कर्मचारी, जिल्ला वन बाँकेका कर्मचारी र राष्ट्रिय

प्रकृति संरक्षण कोष, बर्दिया संरक्षण कार्यक्रमको प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोगमा क्यामेरा द्रयापिङ्ग प्रविधिबाट सम्पन्न भएको थियो ।

यस अधि सन् २०७३ मा गरिएको अनुगमन कार्य बाट यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा गरी करिब ४ वटा वयस्क बाघ भेटिएको थियो । यस पटकको अनुगमनको प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य जारी रहेको छ ।

३.४ २०७९ फाल्गुण

गैडामा रेडियो कलर जडान

गैडालाई रेडियो कलर जडान गर्ने क्रममा मिति २०७९/११/२६ गतेका दिन अन्दाजी उमेर १२ वर्षको आइ डि नम्वर १५ भएको कोरिया बगर पोथी गैडामा सफलतापूर्वक सेटेलाइट रेडियो कलर जडान गरियो ।

उल्लिखित कार्यबाट गैडाको बासस्थानको उपयोग बारे विस्तृत जानकारी प्राप्त भई यसको बासस्थान व्यवस्थापन र सुरक्षासम्बन्धी रणनिति तयार गर्न वैज्ञानिक आधार तयार हुनेछ । यस कार्यमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र वन विभागको अगुवाइमा बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र जिल्ला वन कार्यालय, बर्दियाको संलग्नता र नेपाली सेना, डल्लु डल्लु एफ नेपाल, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष र स्थानीय समुदायको सहयोग रहेको छ । गैडा विशेषज्ञ डा. शान्तराज ज्ञावली, डा. नरेश सुवेदी, पशु चिकित्सक चित्रबहादुर खड्का र डा. बालकृष्ण गिरीको नेतृत्वमा रहेको प्राविधिक टोलीले शिव सामुदायिक वनमा सो गैडामा रेडियो कलर जडान गरेको हो । यो प्रविधिबाट बर्दियामा दोश्रो गैडालाई रेडियोकलर गरी अनुगमन गर्न थालिएको हो ।

रेडियो कलर जडित गैडाको स्थलगत अनुगमनका लागि बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, जिल्ला वन कार्यालय बर्दिया र स्थानीय समुदायका प्रतिनिधिहरू संलग्न टोली गठन गरिएको छ । जिम्मेवार पदाधिकारीहरूले सेटेलाइट सूचना प्रविधिमार्फत सोझै अनुगमन गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

३१ औं वार्डन सेमिनार तथा १३ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष बैठक सम्पन्न

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको आयोजनामा ३१ औं वार्डन सेमिनार तथा १३ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष बैठक चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र अमलटारीमा मिति २०७१ साल फाल्गुण १९ देखि २३ सम्म सञ्चालन गरिएको थियो । सो सेमिनारबाट पारित संकल्पहरू निम्नअनुसार छन :-

१. विभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूको स्वीकृत दरबन्दी बमोजिम कर्मचारी छनौट प्रक्रियाको लागि आवश्यक पर्ने पाठ्यक्रम विकास, पदपूर्ति, तालीम एवं भौतिक पूर्वाधार व्यवस्था गर्ने आवश्यक पहलगर्ने (प्रशासन र व्यवस्थापन शाखा) ।
२. समस्यामूलक, घाईते र दुहुरा वन्यजन्तुको उद्धार तथा व्यवस्थापन गर्ने उपयुक्त स्थानमा वन्यजन्तु उद्धार एवं पुर्नस्थापना केन्द्र स्थापनाको लागि अध्ययन अगाडि बढाउने (इकोलोजी र योजना शाखा) ।
३. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ लगायतका नियमहरूलाई समय सापेक्ष एवं प्रभावकारी बनाउनको लागि स्थलगतरूपमा अन्तर्क्रिया गरी संशोधनको प्रक्रिया अगाडि बढाउने (मध्यवर्ती क्षेत्र सञ्जाल र व्यवस्थापन शाखा) ।
४. ढोरपाटन शिकार आरक्ष र शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा तत्काल गर्ने आवश्यक पहलगर्ने (व्यवस्थापन शाखा र सम्बन्धित निकुञ्ज/आरक्ष) ।
५. संरक्षित क्षेत्रको सुरक्षा व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउन Real Time, SMART Patrolling Application लगायतका अत्याधुनिक सूचना प्रविधिको उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाई
६. केन्द्र र स्थानीय स्तरमा एकीकृत सूचना केन्द्र तथा अपरेशन कक्ष स्थापना गरी व्यवस्थापन निकाय र सुरक्षा निकायले संयुक्तरूपमा सञ्चालन गर्ने (नेपाली सेना, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय र योजना शाखा) ।
७. भविष्यमा UAV, Air Observation Equipment तथा Surveillance Equipment को प्रयोगलाई बढवा दिन र विस्तार गर्नको लागि तराईस्थित संरक्षित क्षेत्रमा एक र हिमाली संरक्षित क्षेत्रमाएक एयरस्ट्रिपको पहिचान गरी सम्बन्धित स्थानीय संरक्षित क्षेत्रको स्वामित्वमा ल्याउन आवश्यक पहल गर्ने (व्यवस्थापन शाखा) ।
८. प्रकृति संरक्षण कार्यमा कम्तिमा दुई बर्ष योगदान गरेका सुरक्षाकर्मीहरूलाई प्रकृति संरक्षण पदक (Nature Conservation Medal) बाट सम्मान गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाउन पहल गर्ने (नेपाली सेना, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय, व्यवस्थापन शाखा र प्रशासन शाखा) ।
९. संरक्षित क्षेत्रहरूबीच भगिनी सम्बन्धको अवधारणा (Sister Park Concept) लाई संस्थागत रूपमा आगाडि बढाउनको लागि आवश्यक कानुनी व्यवस्था मिलाउनका लागि पहल गर्ने (मध्यवर्ती क्षेत्र सञ्जाल र व्यवस्थापन शाखा) ।
१०. पर्यटक प्रवेश शुल्क उठाउने कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्ने कम्प्युटरमा आधारित प्रविधि प्रयोगमा ल्याउनका लागि नीतिगत व्यवस्था मिलाई आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने (योजनाशाखा) ।
११. मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज र ढोरपाटन शिकार आरक्षको सुरक्षा व्यवस्था प्रभावकारी बनाउनको लागि नेपाली सेना तैनाथ गर्ने आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने व्यवस्था मिलाउने (नेपाली सेना, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय र योजना शाखा) ।

११. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको कसरासिथत प्रकृति संरक्षण शिक्षालय (Nature Conservation School) लाई Center of Excellence को रूपमा विकास गर्न सबै पक्षले साभा र एकीकृत पहलगर्न (नेपाली सेना, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय, मध्यवर्ती क्षेत्र सञ्जाल र संरक्षण शिक्षा शाखा) ।
१२. कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्रको खाम्बाचेनमा हिँडियतुवा अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गर्न पहलगर्न (इकोलोजी शाखा) ।
१३. पर्वतारोहणबाट प्राप्त सलामी दस्तूर सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापनमा खर्च गर्न व्यवस्था मिलाउन आवश्यक पहल गर्न (योजनाशाखा) ।
१४. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागर अन्तर्गतका संरक्षित क्षेत्रहरूमा E-Governance लागू गर्नका लागि DNPWC-MIS तथा National Wildlife Database को विकास गर्न (संरक्षण शिक्षा शाखा) ।
१५. ३१ औं वार्डन सेमिनार तथा १३ औं मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष बैठक सफलता पूर्वक सम्पन्न गर्नको लागि सहयोग पुऱ्याउने संघ, संस्था (NTNC, WWF Nepal, Hrioban Program, ZSL Country Office Nepal, BCN), सहभागीहरू साथै चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, श्री नयाँ भैरवीदल गुल्म अमलटारी, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, अमलटारी मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति तथा अमलटारी मध्यवर्ती होमस्टे परिवार Temple Tiger Green Jungle Resort, Machan, Tharu Lodge लगायत प्रत्यक्ष सबै परोक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ।

३.५ २०७१ चैत्र

राष्ट्रिय गैँडा गणना २०१५ सम्पन्न

नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय (सचिवस्तर) को मिति २०७१।१।२० तथा २०७१।१।२१ अप्रिल २०१५ (२०७१ चैत्र २४) देखि गैँडा गणनामा खटिने प्राविधिकहरूलाई ३ दिने अभिमुखीकरण तालीम सम्पन्नगरी मिति २०७१ चैत्र २८ गतेदेखि नेपालका प्राकृतिक वासस्थानमा एकसिंडे गैँडा पाईने संरक्षित क्षेत्रहरू चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष, बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष तथा तिनको मध्यवर्ती क्षेत्र एवं आसपासका वनक्षेत्रमा राष्ट्रिय गैँडागणना शुरू भै २ मे, २०१५ (२०७२ बैशाख १९) मासफलतापूर्वक सम्पन्न भएको छ ।

यस गणना कार्यमा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष क्षेत्रमा ३४ वटा हाती तथा प्राविधिक र सहयोगी कर्मचारीहरू गरी १७० जना जनशक्तिलाई २६ दिन, बर्दियामा १६ वटा हाती तथा प्राविधिक र सहयोगी कर्मचारीहरू गरी ६८ जना जनशक्तिलाई ७ दिन र शुक्लाफाँटामा ४ वटा हाती तथा प्राविधिक र सहयोगी कर्मचारीहरू गरी २९ जना जनशक्तिलाई ७ दिन गरी कूल जम्मा १०२४ हाती दिन र मानव शक्ति जम्मा दिन ५० ९९ परिचालन गरिएको थियो ।

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

गैँडा गणना कार्यलाई वैज्ञानिक एवं व्यवस्थित गरी कुनै गैँडा नछुटुन र नदोहोरिउन भन्ने मान्यताका साथ गैँडाको बासस्थान रहेको ल्लकमा प्रत्येक १००/१०० मिटरको दूरीमा भौगोलिक सूचना प्रणाली, जि.पि.एस. रिसिभर युनिट, दुरविन, वाकीटकी, एन्ड्रोइड मोवाइल फोन र राष्ट्रिय गैँडा गणना, २०१५ को उद्घाटन समारोहमा माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्री श्री महेश आचार्यज्यू राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका महानिर्देशक श्री टीकाराम अधिकारीले गणकहरूलाई निर्देशन दिई डिजिटल क्यामरा लगायतका आधुनिक

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग उपकरणहरूसहितका प्राविधिक हातीमा बसेर स्वीपगर्दे प्रत्यक्ष गणना विधिबाट गैँडा गणना गरिएको थियो । यस क्रममा गैँडाको लिङ्ग र उमेर समूह पहिचान गरी विवरण संकलन गर्नुका साथै गैँडाको बासस्थानको अवस्था, मिचाहा वनस्पति प्रजाति र मानवीय क्रियाकलाप सम्बन्धि तथ्याङ्क समेत संकलन गरिएको थियो ।

राष्ट्रिय गैँडा गणना २०१५, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको संयोजकत्व एवं वन विभाग, नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष र डब्ल्यु डब्ल्यु एफ नेपालको सहकार्यमा सम्पन्न भएको छ । यस कार्यमा सम्बन्धित जिल्ला वन कार्यालयहरू, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, सामुदायिक वन लगायत स्थानीय सरोकारवाला संघ संस्थाहरूको समेत प्रत्यक्ष रूपमा संलग्नता

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग रहेको थियो । राष्ट्रिय गैँडा गणना २०१५ सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्नका लागि आवश्यक आर्थिक सहयोग (करिव नब्बे लाख नेपाली रुपैया) WWF Nepal, AREAS र USAID Funded हरियो वन कार्यक्रमबाट प्राप्त भएको थियो ।

नेपालमा सन् २०११ मा गरिएको गैँडा गणनाको तुलनामा चितवनमा ५०३ बाट संख्या वृद्धि भई सन् २०१५ मा ६०५, बर्दियामा २४ बाट २९, शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्षमा ७ बाट ८ र पर्सा वन्यजन्तु आरक्षमा सन् २०१५ मा ३ समेत गरी २०१५ मा नेपालमा गैँडाको संख्यामा जम्मा १११ वृद्धि भएको छ ।

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग राष्ट्रिय गैँडा गणना २०१५ सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने कार्यमा अहोरात्र खटिएका हाती तथा हातीसार कर्मचारी, प्राविधिक एवं सुरक्षाकर्मी, व्यवस्थापनमा खटिएका कर्मचारी, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समूह/समिति तथा सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरू, स्थानीय संघ संस्था एवं उपभोक्ताहरू, पर्यटन व्यवसायी, सञ्चारकर्मी महानुभावहरू लगायत प्रत्यक्ष र

तालिका ९: नेपालमा रहेका एकसिङ्गे गैंडाको विवरण

क्र. सं.	वासस्थान	लिङ्			उमेर समूह			जम्मा
		भाले	पोथी	नछुट्टिएको	वयस्क	अर्धवयस्क	बच्चा	
१	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष र वरिपरीको वन क्षेत्र	१	०	२	३	०	०	३
२	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र वरिपरीको वन क्षेत्र	१७०	२२५	२१०	४३४	५५	११६	६०५
३	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र वरिपरीको वन क्षेत्र	६	९	१४	२०	४	५	२९
४	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष र वरिपरीका वन क्षेत्र	१	३	४	५	१	२	८
कूल जम्मा		१७८	२३७	२३०	४६२	६०	१२३	६४५

परोक्षरूपमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने सबैमा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ । यो कार्यमा निरन्तर सहयोगका लागि राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, डल्लु डल्लु एफ नेपाल, युएसएआईडीको सहयोगमा सञ्चालित हरियो वन कार्यक्रम लगायतका सहयोगी संघ संस्था प्रति आभार व्यक्त गर्दै हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

बाघ अनुगमन

सोमेश्वर चुरिया पहाडमा बाघ र अन्य वन्यजन्तुको आधारभूत अध्ययन तथा सर्वेक्षण, २०७२

वाल्मीकी—चितवन—पर्सा भू—परिधि क्षेत्र बाघ र चितुवाको विचरण क्षेत्र हो । यो क्षेत्रमा शाकाहारी जनावरहरूको अत्यधिक घनत्व छ । सोमेश्वर चुरियाको क्षेत्र यस्तो महत्वपूर्ण वासस्थान हो जसले ३ वटा संरक्षित क्षेत्रहरूलाई एक अर्कामा जोड्न ठूलो सहयोग गरेको छ । यो भू—परिधि क्रमशः दक्षिणतर्फ भारतको वाल्मीकी टाइगर रिजर्वसँग, उत्तर पश्चिम र उत्तरपूर्व दुवैतिरबाट चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जसंग जोडिएको छ । शिकारीवास क्षेत्रमा नेपालको २ र भारतको १ गरी तीन वटा

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

संरक्षित क्षेत्रहरू एक आपसमा जोडिएका छन् । सन् २०७३ मा नेपाल भारतद्वारै देशले एकै पटक यो भू—परिधिमा बाघको अध्ययन तथा सर्वेक्षण गर्दा नेपालको चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र पर्सा वन्यजन्तु आरक्षमा पाइएको ४ वटा वयस्क बाघहरू भारतको वाल्मीकी टाइगर रिजर्वमा पनि रेकर्ड भएका थिए । तसर्थ, यो क्षेत्रमा बाघ विचरण गर्न सक्ने धेरै सम्भावना भएकाले नेपालको तर्फवाट यसलाई अवसरको रूपमा लिई दिगो संरक्षण र अध्ययनलाई संगसंगै लैजानु पर्ने भएको छ । निकुञ्जको दक्षिणतर्फको मध्यवर्ती क्षेत्रमा रहेको

बाघ अनुगमनको लागि क्यामरा राख्दै प्राविधिक श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

सोमेश्वर चुरे पहाडमा बाघ तथा अन्य प्रजातिको प्रारम्भिक सर्वेक्षण गर्न एक महिने कार्यक्रम २०७२ चैत २२ गते देखि शुरू भएको थियो । यो कार्यक्रम निकुञ्जको अगुवाईमा तराई भू—परिधि कार्यक्रमको आर्थिक र राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष-जैविक विविधता संरक्षण केन्द्रको प्राविधिक सहयोगमा सम्पन्न गरिएको थियो । बाघ तथा यसको आहारा प्रजाति र अन्य वन्यजन्तुको अनुगमन तथा अवरथा विश्लेषण गर्नु उक्त कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको थियो । सोमेश्वर चुरे पहाडमा ६० वटा ग्रिडहरूमा

क्यामरा राख्ने र एक महिनाको लागि हरेक क्यामरा स्टेशनहरूमा पुगेर क्यामरा अनुगमन गर्ने कार्यका लागि तीन वटा समूह विभाजन गरी माडी क्षेत्रको चैनपुर, गणेशकुञ्ज र बगाइमा क्याम्पिङ गरिएको थियो । एक महिने सर्वेक्षणमा १० वटा ग्रिड (ग्रिड नं. १३, २०, २१, ४१, ४२, ४४, ४९, ५४, ५९ र ६२) मा कूल ८४ वटा बाघको फोटोहरू विश्लेषण गर्दा बाघको संख्या ९ देखि ११ वटासम्म (कम्तिमा ९) रहेको पाइएको छ । त्यसैगरी सोमेश्वर पहाडको विभिन्न स्थानमा दुर्लभ जस्तै गैडा (ग्रिड नं. ५५), हिमालयन सिरु (ग्रिड नं. ४९, ५१, ६१) र ढोले (जँगली कुकुर) (ग्रिड नं. ४२, ५१, ५९, ६२), निलगाई (ग्रिड नं. ६१) र गौरीगाई (ग्रिड नं. ०२) क्यामरामा परेका थिए । आहारा प्रजाति जस्तै चित्तल, रतुवा मृग, बँदेल, जरायो र अन्य वन्यजन्तु चितुवा, भालु, खरायो, स्याल, निर विरालो, दुम्सी आदि परेका थिए । त्यसैगरी चरा प्रजातिमा मैना, ढुकुर, वनकुखुरा, मयुर, कालिज, गरुड आदि क्यामरामा परेका थिए ।

बाघ अनुगमनको लागि पूर्व तयारी गर्दै रेज्जर अविनाश थापा श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

अनुगमनमा एकचोटीमा कूल १४ वटा Independent event मा ८४ वटा बाघको फोटो परेको थियो । जसमध्ये ६ वटा बाघको फोटोमा दुवै पाटा कैद भएको थियो भने ३ वटा बाघको बाँया पाटाको मात्र फोटो कैद भएको थियो । त्यस्तैगरी १ वटा बाघको दाँया पाटा मात्र कैद भएको थियो । ग्रिड नं. ५९ मा १ वटा Independent event मा १६ वटा बाघको फोटो केही अंश मात्र कोणवाट खिचेको हुँदा अस्पष्ट भई विश्लेषण गर्न नसकिएकाले त्यसलाई फरक ID दिइएको थिएन । यस सर्वेक्षणबाट

सोमेश्वर पहाडमा बाघको संख्या कम्तिमा ९ वटा पाइएकोमध्ये ३ वटा भाले, ५ वटा पोथी र १ वटा पहिचानगर्न सकिएको थिएन । सन् २०१३ मा अभिलेख भएका वाल्मीकी टाइगर रिजर्व र पर्सा वन्यजन्तु आरक्षको क्षेत्रमापरेका बाघको फोटोहरूसँग तुलना गर्दा २ वटा बाघ (01M र 09F) सन् २०१३ को वाल्मीकी टाइगररिजर्वमा अभिलेख भएको क्रमशः : MVTR08 र VTR07 नामाकरण गरिएका बाघहरूसँग मिलेकाले एउटै भएको एकीन भयो । त्यसैगरी क्यामरा ग्रिड लोकेशन नं. ४२ मा 02F ID भएको (पश्चिम बाँदरभुला क्षेत्रको उत्तरीभागमा परेको पोथी बाघ सन् २०१४ को मडिसरमा पर्सा वन्यजन्तु आरक्षमा गरिएको अध्ययनमा अभिलेख गरिएको थियो । त्यही पोथी बाघ चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको अमृते क्षेत्रमा माउसंग अभिलेख गरिएको थियो ।

३.४ २०७२ वैशाख

२०४४ वन्यजन्तु सप्ताह सम्पन्न

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले २०५३ साल देखि वन्यजन्तुको महत्वलाई उजागर गर्न तथा जनसहभागितामा आधारित संरक्षणलाई दिगो वनाउने अभिप्रायले वन्यजन्तु सप्ताहको आयोजना गर्दै आएको छ । यस वर्ष पनि २०७२ साल वैशाख १ गते देखि ७ गते सम्म विभिन्न कार्यक्रमको साथ सम्पन्न गरिएको छ । २० औं वन्यजन्तु सप्ताह सफलतापूर्वक सम्पन्न गराउन विश्व वन्यजन्तु कोष नेपाल, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, विश्व संरक्षण संघ, पंक्षी संरक्षण संघ, जुलोजिकल सोसाइटी अफ लण्डनको नेपाल कार्यक्रम लगायत विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको सहभागितामा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । २० औं वन्यजन्तु सप्ताहको नारा “हाम्रो भविष्यको लागि वन्यजन्तु” भन्ने रहेको थियो ।

यस उपलक्ष्यमा माननीय वन तथा भू- संरक्षण मन्त्री महेश आचार्यले वन्यजन्तु सप्ताह २०७२ को उपलक्ष्यमा देशवासी तथा संरक्षण प्रेमीका लागि रेडियो नेपाल मार्फत वन्यजन्तु संरक्षणमा जन सहभागिता वृद्धि गरी संरक्षणलाई दिगो वनाउन एक सन्देश दिनु भएको थियो । वन्यजन्तु सप्ताहको

उपलक्ष्यमा संरक्षणसम्बन्धी कविता प्रतियोगिता, शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जमा चरा अवलोकन, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुरमा “नेपालको जैविक विविधता संरक्षणमा संरक्षित क्षेत्रहरूले पुन्याएको योगदान सम्बन्धी अन्तरक्रिया” लगायत “मानव वन्यजन्तु द्वन्द्वः- भविष्यको बाटोसम्बन्धी” विषयमा विभिन्न सरोकारवालहरूका बीच एक अन्तरक्रिया कार्यक्रम समेत गरिएको थियो ।

२०३ौ वन्यजन्तु सप्ताहको अवसरमा

माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्री श्री महेश आचार्यले दिनु भएको सन्देश

आदरणीय दाजु भाइ तथा दिदी बहिनीहरू,

सर्व प्रथम नव बर्ष २०७२ को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नेपाली दाजु भाइ तथा दिदी बहिनीहरू प्रति सुख, शान्ति र सम्वृद्धिको लागि हार्दिक मंगलमय शुभ कामना व्यक्त गर्दछु र यस पावन अवसरमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले “हाम्रो भविष्यका लागि वन्यजन्तु” भन्ने उद्घोषका साथ मनाउन लागि रहेको २० औ वन्यजन्तु सप्ताह-२०७२ को समेत पूर्ण सफलताको कामना गर्दछु ।

नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले विगत ४० वर्ष देखि जैविक-विविधता संरक्षण गर्दै आएको व्यहोरा सर्व-विधितै छ र जैविक-विविधता संरक्षणमा स्थानीय समुदायको अहम भूमिका हुने हुदै उनीहरूको चेतना र क्षमता अभिवृद्धि गर्नु सरकारको प्रमुख दायित्व हुन आउदछ र यसका लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले विगत १९ बर्षदेखि वन्यजन्तु र जैविक-विविधता संरक्षणमा जन-चेतना जगाउने खालका विविध कार्यक्रमहरूको आयोजना गरी वन्यजन्तु सप्ताह मनाउदै आएको छ र संरक्षणको क्षेत्रमा भएका विविध प्रयासहरूको परिणाम स्वरूप बाघ र गैडा जस्ता लोपोन्मुख तथा दुर्लभ वन्यजन्तुको संख्या बढेको सुन्न पाउदा, संरक्षणमा स्थानीय जनताको सहभागितामा बृद्धि भई उनीहरूको जीवनयापनमा समेत सकारात्मक प्रभाव परेको देख्न पाउदा तथा दुई दुई पटक गैडाको शून्य

चोरी शिकार वर्ष मनाउन पाउदा खुशीको अनुभूति हुन्छ र वन्यजन्तु र जैविक विविधता संरक्षणको क्षेत्रमा यस्ता सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपमा सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण सरकारी कर्मचारी, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, स्थानीय समुदाय र संरक्षणका सामेदार संस्थाहरू लगायत सम्पूर्ण माहानुभावहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

हाल नेपालमा १० राष्ट्रिय निकुञ्ज, ३ वन्यजन्तु आरक्ष, १ शिकार आरक्ष र ६ संरक्षण क्षेत्र स्थापना भै देशको कूल भू-भागको २३.३९ प्रतिशत क्षेत्र संरक्षित क्षेत्रले ढाकेको अवस्था छ र साथै १२ वटा संरक्षित क्षेत्रको वरीपरी मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरी, ती संरक्षित क्षेत्रहरूले वार्षिक आमदानीको ३०-५०% सम्म रकम वन, वन्यजन्तु र जैविक-विविधता संरक्षण, सामुदायिक विकास निर्माण, आयमुलक र रोजगारी सिर्जना गर्ने कार्यक्रमहरूमा खर्च गरि एक साथ जैविक विविधता संरक्षण र स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जन सुधार गर्ने कामहरू हुदै आएका छन् र मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालन भएका संरक्षण कार्यक्रमहरू स्थानीय समुदायहरूलाई संरक्षण कार्यमा सहभागी गराउन निकै सफल भएको मैले महशुस गरेको छु तथापि संरक्षणको कार्य गर्दा हामीसँग थुप्रै चुनौती र जटिलताहरू पनि छन् र मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व बढ्दो छ, चोरी शिकार र वन्यजन्तुको अवैध व्यापार ऐटा समस्याको रूपमा रहेको छ भने कानुन कार्यान्वयन ऐटा चुनौतीको रूपमा देखिन्छ र आगामी दिनमा यस्ता समस्या र चुनौतीहरूलाई क्रमशः न्यूनीकरण र निराकरण गर्दै जानु हामी सबैको दायित्व हुन आउदछ र त्यसका लागि हाल हुदै आएका जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रमहरूलाई अझै परिस्कृत र परिमार्जन गर्नु पर्ने हुन्छ र यसका लागि वन दशक २०७१-८० तथा वन नीति २०७१ ले मार्गदर्शन गर्ने नै छन् भन्ने मैले आशा एवं विश्वाश लिएको छु र हामीले गर्दै आएका राम्रा कामहरूलाई संस्थागत गर्न तथा स्थानीय समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने कार्यक्रमहरू मार्फत थप उत्साहका साथ काम गर्नका लागि म सबै सरकारी एवं गैर सरकारी निकाय तथा संरक्षणका सामेदार संस्थाहरूलाई हार्दिक अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, वन, वन्यजन्तु र जैविक विविधताको संरक्षण कार्य अनन्तसम्म चल्ने एउटा नियमित प्रक्रिया भएको स्मरण गर्ने चाहन्छु । यस पवित्र कार्यमा अथक रूपमा सहयोग र समन्वय गर्नु हुने सम्पूर्ण नेपाली दाजु भाइ तथा दिदी बहिनीहरूलाई हार्दिक धन्यबाद पनि दिन चाहान्छु र भविष्यमा पनि यस प्रकारको सहयोग र समन्वयको आशा गर्दै पुनः एकपटक वन्यजन्तु सप्ताह २०७२ को सफलताको शुभ-कामना ब्यक्त गर्न चाहन्छु ।

जय नेपाल
२०७२-११

गैडा गणना

राष्ट्रिय प्रकृती संरक्षण कोष/शुक्लाफाँटा संरक्षण कार्यक्रम, डब्ल्यु डब्ल्यु एफ नेपाल कार्यक्रमको आर्थिक सहयोग र आरक्ष कार्यालयको प्रविधिक सहयोगमा आरक्षमा रहेका गैडा गणना गरिएको छ । राष्ट्रिय गैडा गणना कार्यक्रम अन्तर्गत शुक्लाफाटा वन्यजन्तु आरक्षमा गैडा गणना कार्य अप्रिल १८, २०७५ (२०७२-०१-१८) वाट सुरुभई अप्रिल २३,

श्रोत: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

२०७५ (मा सम्पन्न भयो । सो गणना कार्यमा चारहातीहरू परिचालन गरिएको थियो र करिव १९२ हाति घण्टा कार्य गरिएको थियो । गणना कार्यमा १३ जना हातिका कर्मचारीहरू, ५ जना गेम स्काउट, ३ जना नेपाली सेना, सहयोगी ३ जना र राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषका ५ जना प्रवीधिकहरू खटिएका थिए जस अनुसार कुल ४८० मानिस घण्टा कार्य भएको थियो ।

गणनाको परिणाम अनुसार निम्न अनुसार शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्षमा ८ वटा गैडाहरू भएको पुष्टी भएको छ ।

	वयस्क			अर्ध वयस्क			बच्चा			जम्मा
	भाले	पोथी	थाहा नभएको	भाले	पोथी	थाहा नभएको	भाले	पोथी	थाहा नभएको	
	१	३	१				१			८
जम्मा	१	३	१				१			८

३.४ २०७२ असार

कृष्णसारको पुर्नस्थापना

विगतमा नेपालको सबै पश्चिमी तराईमा फैलिएको संकटापन्न वन्यजन्तु कृष्णसार हाल नेपालमा बर्दियाको खेरापुरमा मात्र सिमित रहेको थियो । यसको वासस्थान विस्तार गरी संरक्षण व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले शुक्लाफाँटाको हिरापुर फाँटामा सम्भाव्यता अध्ययन गरी सो क्षेत्रमा कृष्णसार स्थानान्तरण गर्ने निर्णय नेपाल सरकारले गरेको थियो । सो निर्णय अनुसार शूरुमा हिरापुर फाँटाको १७ हेक्टर क्षेत्रफललाई सौर्य सोलार तारबार लगाई उक्त क्षेत्रमा नेपालगञ्ज नगरपालिकामा पालि राखेका २२ वटा कृष्णसार र सदर चिडियाखानामा पालिराखेका ६ वटा गरी जम्मा २८ वटा कृष्णसारलाई

छाडिएको थियो । हाल यसको संख्या बढेर ३६ वटा पुगेको छ । चिडियाखानाबाट ल्याएको उक्त संख्यामा प्राकृतिक अवस्थामा खेरापुरमा पाइने १५ वटा कृष्णसार थप गर्न वन तथा भूसंरक्षणको निर्णय अनुसार २०७२ को आषाढ महिनामा राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषको आर्थिक सहयोगमा संरक्षण क्षेत्र, आरक्ष तथा कोषको संयुक्त पहलमा ४ वटा भाले र १० वटा पोथी गरी १४ वटा कृष्णसार स्थानान्तरण गरी हाल ५० वटा संख्यामा पुरायाइएको छ, जुन वैज्ञानिक हिसावले पनि Viable संख्या मानिन्छ ।

यसको पुर्नस्थापनपछि शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्षमा रहेका साविकको ५२ प्रजातिका स्तनधारी वन्यजन्तुको संख्या बढेर ५३ प्रजाति भएको छ भने शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष कृष्णसार अवलोकनको लागि गन्तव्यको रूपमा चिनिएको छ ।

अनुसूचीहरू

- अनुसूची १ : नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरू ३८
- अनुसूची २ : रामसार साईटमा सूचीकृत नेपालका सिमसार क्षेत्रहरू ३९
- अनुसूची ३ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएका अध्ययन अनुसन्धानको विवरण ४०
- अनुसूची ४. : वन्यजन्तुको गणनासम्बन्धी विवरण ५१
- अनुसूची ५. : वन्यजन्तु स्थानान्तरणसम्बन्धी विवरण ५२
- अनुसूची ६ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएका वन्यजन्तु मृत्यु, घाइते तथा उद्घारसम्बन्धी विवरण ५३
- अनुसूची ७ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको विवरण ६४
- अनुसूची ८ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा मासिक पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क ६८
- अनुसूची ९ : आ.व २०६०-६१ देखि आ.व. २०७१-७२ सम्मको संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क ६९
- अनुसूची १० : राजश्व विवरण ७०
- अनुसूची ११: राजश्वको वार्षिक केन्द्रीय आर्थिक विवरण ७१
- अनुसूची १२: आ.व.२०६७/६८ देखि आ.व.२०७१/७२ सम्मको कार्यलयगत राजश्व विवरण ७२
- अनुसूची १३ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा छायाङ्कन भएका फिल्म तथा वृत्तचित्रहरूको विवरण ७३
- अनुसूची १४ : संरक्षित क्षेत्रहरूमा अतिक्रमित क्षेत्रहरूको विवरण ७४
- अनुसूची १५ : संरक्षित क्षेत्रहरूभित्र भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माणको लागि दिईएको सहमति ७५
- अनुसूची १६ : संरक्षित क्षेत्रहरूभित्र सेवा सञ्चालन गर्न दिईएको अनुमतिको विवरण ९०
- अनुसूची १७ : व्यवस्थापन योजनाको अवस्था ९३

अनुसूची १: नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरू

क्र.सं.	राष्ट्रिय निकुञ्ज	घोषित वर्ष	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७३	९३२
२.	लाडटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	१७१०
३.	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	११४८
४.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	१०६
५.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९७६	९६८
६.	शे-फोक्स्युण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	३५५५
७.	खप्टड राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९८४	२२५
८.	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९१	१५००
९.	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००२	१५९
१०.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१०	५५०
जम्मा			१०८५३

क्र.सं.	वन्यजन्तु आरक्ष	घोषित वर्ष	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष	१९७६	३०५
२.	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	१९७६	१७५
३.	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष	१९८४	६२७.३९
जम्मा			११०७.३९

क्र.सं.	शिकार आरक्ष	घोषित वर्ष	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	१९८७	१३२५
जम्मा			१३२५

क्र.सं.	संरक्षण क्षेत्र	घोषित वर्ष	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र	१९९२	७६२९
२.	कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र	१९९७	२०३५
३.	मनास्तु संरक्षण क्षेत्र	१९९८	१६६३
४.	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	२००९	१६.९५
५.	गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र	२०१०	२१७९
६.	अपी-नाम्पा संरक्षण क्षेत्र	२०१०	१९०३
जम्मा			१५४२५.९५

क्र.सं.	मध्यवर्ती क्षेत्र	घोषित वर्ष	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९६	७५०
२.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९६	५०७
३.	लाडटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९८	४२०
४.	शे-फोक्स्युण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९८	१३४९
५.	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	१९९९	८३०
६.	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००२	२७५
७.	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष	२००४	२४३.५
८.	कोसीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	२००४	१७३
९.	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष	२००५	२८५.३
१०.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००६	१९८
११.	खप्टड राष्ट्रिय निकुञ्ज	२००६	२१६
१२.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०१०	३४३
१३.	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०७२१२१५	११८.६१
जम्मा			५७०८.४१
कूल जम्मा क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)			३४४९९.७५

अनुसूची २: रामसार साईटमा सुचिकृत नेपालका सिमसार क्षेत्रहरू

S.N.	Name	Area (Ha)	Date	Responsible Local Management Authority
1	Koshi-Tappu	17500	1987.12.17	Koshi-Tappu wildlife reserve
2	Bis hazari and associated lakes	3200	2003.08.13	Chitwan National Park, Chitwan
3	Ghodaghodi Lake Area	2563	2003.08.13	District Forest office, Kailali
4	Jagdishpur Reservoir	225	2003.08.13	District Forest office, Kapilbastu
5	Rara Lake	1583	2007.09.23	Rara National Park
6	Phoksundo Lake	494	2007.09.23	Shey-Phoksundo National Park
7	Gosaikunda and associated Lakes	1030	2007.09.23	Langtang National Park
8	Gokyo and associated lakes	7770	2007.09.23	Sagarmatha National Park
9	Mai Pokhari	90	2008.10.28	District Forest office, Ilam
10	Lake cluster of Pokhara valley	26106	2016.02.02	Local Development committee, Kaski
	Total area	60561		

- सन् १९७९ मा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज र सन् १९८४ मा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत छन् ।
- सन् १९८७ मा कोशीटप्पू बन्यजन्तु आरक्ष रामसार सूचीमा सूचीकृत भई नेपालको पहिलो रामसार साइट भएको छ ।
- त्यसैगरी सन् २००३ मा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने वीसहजारी ताल, कपिलवस्तुको जगदीशपुर जलाशय र कैलालीको घोडाघोडी ताल पनि रामसार सूचीमा सूचीकृत भएका छन् ।
- रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको रारा ताल, शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्जको फोक्सुण्डो ताल, लाङ्टाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्जको गोसाइकुण्ड र सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको गोक्यो ताल सन् २००७ मा रामसार सूचीमा सूचीकृत भएकाछन् ।
- मध्य पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित इलामको माईपोखरी २००८ मा रामसारमा सुचिकृत भएको छ ।
- सन् २०१६ फेब्रुअरीमा कास्की जिल्लाको फेवाताल लगायत ९ वटा ताल रामसार सूचीमा सूचीकृत भएको छ । यो नेपालबाट रामसार सूचीमा सूचीकृत सिमसार क्षेत्र मध्ये सबैभन्दा ठूलो सिमसार क्षेत्र हो ।

**अनुसूची ३: आ.व. २०७९/७२ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएका अध्ययन
अनुसन्धानको विवरण**

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
१	२०७९/४/१	Altitudinal and Seasonal Variation of Herbivores pest in Manang District, Nepal	श्री संजय खेरेल तथा विमलराज श्रेष्ठ	स्नातकोत्तर	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपूर	ANCAP
२	२०७९/४/१२	Functionality study of the North-South linkage in Chitwan-Annapurna Landscape			Small mammals Conservation and Research Foundation	CNP, LNP, SNNP, PWR, DHR, ANCAP, MCAP
३	२०७९/४/१६	Ex-situ Conservation of High altitude plant biodiversity of Sagarmatha National Park Region at Himalayan Seed Bank(HSB), NAS	१ श्री शिशिर पन्थी, वैज्ञानिक अधिकृत, वनस्पति विभाग २ डा चित्र बानिया, सह-प्राध्यापक, केन्द्रीय वनस्पति विभाग, वि.वि. ३ श्री सुरेन्द्र न्यौपाने, असिएन्ट रिसर्च फैलो, नास्ट ४ सुश्री विवेचना अधिकारी, जुनियर रिसर्च असिएन्ट, नास्ट ५ श्री देवराज सापकोटा, फिल्ड असिएन्ट, नास्ट		नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा-प्रतिष्ठान	SNP
४	२०७९/४/२७	Changes in Himalayan Plant Communities in Response to recent Climate warming and Landuse changes	श्री कुबेर प्रसाद भट्ट	विद्यावारिधि	University of Bergen, Norway	LNP
५	२०७९/४/६	Distribution Pattern of cushion plant in relation to climatic factors and its nurse effect on other plant species along a high altitudinal gradient of central Himalaya, Nepal	श्री रीता आले	विद्यावारिधि तहमा	Institute of Tibetan Plateau Research, Chinese ANCAcademy of Sciences, Beijing, China	LNP
६	२०७९/४/७	Abundance, Distribution and Conservation Initiative of the Pallas's cat(Otocolobus manul) in Annapurna Conservation Area	रिंजन फुञ्जोक लामा		Global Primate Network-Nepal	ANCAP
७	२०७९/५/१८	Alpine treeline and its response to climate change	श्री अच्यूत तिवारी	विद्यावारिधि	वि-चन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, काठमाडौ मा अध्यापनरत उप-प्राध्यापक तथा Chinese Academy of Sciences, xishuangbanna Botanical Garden, Yunnan, China	ANCAP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
८	२०७९/५/१८	Feeding Ecology, Habitat Preference and Distribution of Himalayan Black Bear in Api Nampa Conservation Area, Nepal			अपिनम्पा संरक्षण क्षेत्र कार्यालयमा	APCA
९	२०७९/५/२	"Flora of Nepal "	Dr. Colin A Pendry (Passport No:070511944, UK),RBGE (Team Leader), सुभाष खत्री, सहायक अनुसन्धान अधिकृत, वनस्पति विभाग, गंगादत्त भट्ट, सहायक अनुसन्धान अधिकृत, वनस्पति विभाग			SPNP, DHR
१०	२०७९/५/२४	Camera Trapping Survey for Clouded Leopard, Leopard and Asiatic Black Bear in Langtang National Par	Dr. Ozgun Emre, Bear Research and Conservation		University of Oxford ,Wildlife Conservation Research Unit, Department of Zoology	LNP
११	२०७९/५/३	Phylogeny of Pika(Ochotona species) in the Himalayas of Nepal	श्री नारायणप्रसाद कोजु	विद्यावारिधि	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभागमा	SNP, LNP, APCAP, ANCAP
१२	२०७९/५/३०	Analyzing economic impacts of a Hunting Reserve area(A case study on Dhorpatan Hunting Reserve	श्री शर्मिला खराल	स्नातकोत्तर	नेपाल कर्मस क्याम्पस	DHR
१३	२०७९/६/८	Habitat Evaluation of Swamp Deer in Bardia National Park	श्री विष्णवी भट्टराई	स्नातक तह चौथौ वर्ष	काठमाडौं फरेस्ट्री कलेज	BNP
१४	२०७९/६/८	Camera Trapping Survey for Clouded Leopard, Leopard and Asiatic Black Bear in Annapurna Conservation Area, Nepal	Dr. Ozgun Emre (passport No : U6642572) & Friends of Nature, Nepal		University of Oxford ,Wildlife Conservation Research Unit, Department of Zoology	
१५	२०७९/६/८	Monitoring the Effects of Climate Change on Plant species in Api-Nampa Conservation Area: Experimental Approach Based on GLORIA	१. डा. सुरेश घिमिरे (टोली प्रमुख) २. श्री लक्ष्मीराज जोशी ३. श्री छावि थापा ४. श्री सन्तोष थापा ५. श्री वन्दना अवस्थी ६. श्री स्मृति लामा ७. थारीय स्रोत व्यक्ति (१ जना) ८. ANCA staff (१ जना)		त्रिभुवन विश्वविद्यालय, व्यवहारिक विज्ञान तथा प/विधि अनुसन्धान केन्द्र, कीर्तिपूर	APCAP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
१६	२०७९/६/१०	Vulnerability Assessment of Non-Timber Forest Products and Their Conservation: A Comparative Study of Shivapuri Nagarjun National Parks and its Adjoining Gagalphedi VDC	श्री कृष्ण श्रेष्ठ	स्नातकोत्तर	College of Applied Sciences-Nepal, अनामनगर	SNNP
१७	२०७९/६/१०	Assessment of Panthera uncia (Schreber, 1775) in Api-Nampa Conservation Area	श्री नवलकिशोर भट्टराई	स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुर	APNP
१८	२०७९/६/१०	Feeding Behavior of Blackbuck: A case study from Blackbuck Conservation Area, Khairapur and Central Zoo, Lalitpur	श्री पुष्पा राना मगर	स्नातक तह चौथो वर्ष	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस, पोखरामा	KrCA
१९	२०७९/६/१०	Impact Assessment of Flood in Black Buck Conservation Area	श्री रामचन्द्र नेपाल	स्नातकोत्तर तह दोस्रो सेमेस्टर	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुरमा	KrcCA
२०	२०७९/६/१०	Tree line Dynamics in Central Himalayas	श्री शालिकराम सिंगदेल	विद्यावारिधि	Chinese Academy of Sciences, Beijing, China	KCAP
२१	२०७९/६/१२	Human-Elephant Conflict around Bardia National Park	श्री भोजराज पन्थ	स्नातक तह चौथौ वर्षमा	काठमाडौं फरेस्ट्री कलेज	BNP
२२	२०७९/६/१३	Implication of Snow Leopard distribution, Population dynamics and habitat and prey preference for its conservation in Nepal	श्री विक्रम श्रेष्ठ	विद्यावारिधि	Charles University, Czech Republic	SNP, ANCAP
२३	२०७९/६/१३	Diversity and Distribution of epiphytes along elevation gradient in Shivapuri Nagarjun National Park	श्री कृष्णवहादुर कार्की		St/ Xavier's College, माइतीघर,	SNNP
२४	२०७९/६/२८	Potential Income of Buffer Community Forest from Carbon Stock (A case study from Namuna Buffer Community Forest, Kawasoti	श्री नितिश दाहाल	स्नातक तह चौथो वर्ष	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस, पोखरामा	CNP
२५	२०७९/६/२२	Understanding the distribution, Habitat suitability and wild prey base of Snow Leopard in far and mid-western Himalayas of western Nepal	श्री गोपाल खनाल		पोखरा क्याम्पस, पोखर	SPNP, APCAP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
२६	२०७९/६/३१	An assessment of Human Population Dynamics around Protected Areas-A case study of Chitwan National Park	श्री अञ्जना पुरी	विद्यार्थी	काठमाडौं फेरेस्ट्री क्लेज	CNP
२७	२०७९/६/३१	A study on the Relationship between Natural Resources and Tourism	कमलप्रसाद जोशी	स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वनस्पति शास्त्र केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपूर	SWR
२८	२०७९/६/५	Diversity of Butterflies and their distribution under the effect of bio-physical gradient at different altitudinal habitats in Shivapuri Nagarjun National park	श्री सुप्रिम प्रजापति	स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष	ख्वप क्लेज, भक्तपूर	SNNP
२९	२०७९/६/६	Tectonic VS Climate controls on the Quaternary: Recent Erosion and Exhumation rates	Dr. Ananta Pd. Gajurel		Tribhuvan University	SPNP, RNP, ANCAP
३०	२०७९/६/६	Testing Domestic Dogs for Canine Distemper in the Buffer zone of Chitwan National Park	बरिष्ठ पशु चिकित्सक कमल प्रसाद गैरे, चितवन रा.नि., Veterinarian Dr. Deborah McCauley, VIEW, USA			CNP
३१	२०७९/६/६	Population Ecology and Harvesting sustainability of some important medicinal and Aromatic plants in Annapurna-Manaslu Landscape of Nepal Himalaya	श्री दिपज्योति चापागाई	विद्यावारिधि तह	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वनस्पति शास्त्र केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपूर	ANCAP, MCAP
३२	२०७९/६/६	Impacts of Climate change on high value plants	श्री शिशिर पन्थी, सहायक वैज्ञानिक अधिकृत, वनस्पति विभाग तथा श्री तीर्थराज पाण्डेय, सहायक वैज्ञानिक अधिकृत, वनस्पति विभाग	कैलाश भू-परिधि संरक्षण तथा विकास परियोजना अन्तर्गत सन् २०१४ को स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार		ANCAP
३३	२०७९/६/६	Population Ecology and Harvesting sustainability of some important medicinal and Aromatic plants in Alpine Himalaya, Nepal	श्री मुक्तिराम पौड्याल	विद्यावारिधि	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वनस्पति शास्त्र केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपूर	LNP, APCAP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
३४	२०७९/६/६	Threats to Tiger and its Habitat and Challenges in Conservation in Chitwan National Park	श्री निराजन रिजाल	स्नातकोत्तर तह	College of Applied Sciences-Nepal	CNP
३५	२०७९/६/६	Establishing dung beetle diversity in Chitwan National Park and comparing it with adjoining agricultural area	श्री प्रदीप तामाङ्ग	स्नातकोत्तर		CNP
३६	२०७९/६/६	Role and limitations of advanced monitoring technologies for biodiversity conservation: lesson learned from the case study of TAL Nepal	श्री यशस्वी श्रेष्ठ	स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष	Sciences Po/ विश्वविद्यालय, फान्स	CNP, BNP, BaNP, PWR, SWR,
३७	२०७९/६/७	Habitat Assessment, conflict evaluation and conservation awareness of Blackbuck (<i>Antelope cervicapra cervicapra</i>) in Blackbuck Conservation Area, Bardia	अमर कुवर			KrCA
३८	२०७९/६/७	Variation in Fitness Related-Traits and Nursing Effects of <i>Juniperus recurva</i> along the Elevational Gradient in Langtang National Park	श्री वन्दना अवस्थी (विद्यार्थी), श्री डा. सुरेश कुमार घिमिर (सुपरिवेक्षक सह-प्राध्यापक)	स्नातकोत्तर	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वनस्पति शास्त्र केन्द्रीय विभाग	LNP
३९	२०७९/६/७	वनस्पतिको फाईटो केमिकल, फर्माकोलो जिकल, सुगन्धित तेल, विस्तृत फाईटो केमिकल र वायोके मिकल अध्ययन	१. श्री देवानन्द पोद्दार, लेखा अधिकृत, प्राकृतिक सम्पदा अनुसन्धानशाला, थापाथली, काठमाडौ २. श्री राजेश्वर रंजितकार, सहायक अनुसन्धान अधिकृत, प्राकृतिक सम्पदा अनुसन्धानशाला, थापाथली, काठमाडौ ३. श्री पारसमण यादव, Assistant Chemist, प्राकृतिक सम्पदा अनुसन्धानशाला, थापाथली, काठमाडौ ४. श्री गोविन्द प्रसाद गौतम, Assistant Botanist		वनस्पति विभाग, प्राकृतिक सम्पदा अनुसन्धानशाला	KCA

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
४०	२०७९/६/७	Isolation and Characterization of Psychophilic cyanobacteria growing in specified region of Nepal Himalaya of Central region	श्री पुष्प धमला तथा मितेश श्रेष्ठ	स्नातकोत्तर	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, जैविक प्रविधि केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपूर	LNP
४१	२०७९/७/९	hydro-metrolological and glaciological observation in Langtang National Park	६. जना नेपाली र ११ जना विदेशी		Kathmandu University, ICIMOD, Utrecht, ETH/ Cambridge, ETH	LNP
४२	२०७९/७/१९	Mountain Ecology सम्बन्धी Field Visit	१. सह-प्रा., डा. चित्र बहादुर बाँचिया २. उप-प्रा., डा. भरत बाबु श्रेष्ठ ३. अनिल कुपार श्रेष्ठ ४. संजीव भण्डारी ५. देवेन्द्र पाण्डे ६. विद्यामाया श्रेष्ठ ७. प्रकाश अर्याल ८. चेतमणि चौधरी ९. लक्ष्मी खनिया १०. कविता न्यौपाने ११. ऐलिना श्रेष्ठ १२. मोहन पाण्डे	M/sc in Biodiversity and Environmental Management (BEM) प्रथम सत्रका	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वनस्पति शास्त्र, केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपूर	LNP
४३	२०७९/७/४	Examining ecological factors influencing distribution, abundance and surfacing behaviors of endangered river dolphins in Sapta Koshi, Narayani and Karnali river systems of Nepal	श्री शम्भु पौडेल तथा अनुसन्धानकर्ता प्रभात पाल		The Himalaya	CNP, BNP, KTWR
४४	२०७९/७/५	Assessment of Benefits and Evaluation of Ecosystem Services in Langtang National Parks, Nepal	श्री कमल थापाल			LNP
४५	२०७९/९०/०५	Study on Lantana camara and its control in Khatta corridor	प्रतिभा पौडेल	विद्यार्थी	काठमाडौं विश्वविद्यालय	BNP
४६	२०७९/९०/१९	Contribution of Wildlife Tourism to the conservation of Tiger (Panthera tigris tigris)	बन्दना थापा	विद्यार्थी	Technical University Dresden	CNP
४७	२०७९/९१/१०	Population structure of the Himalayan Wood mouse(Apodemus gurkha)	नेलिश प्रधान	विद्यार्थी	University of Vermont	LNP, SPNP
४८	२०७९/९१/१२	Frequency and regeneration status of deciduous forest of Banke National park	बद्री विनोद दाहाल	Assitant Conservation Officer	DNPWC	BaNP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
४९	२०७९/११/२६	Black Carbon Concentration and its impact on Himalayan Glaciers	Dhananjaya Regmi	Chairperson	The Himalayan Research Center	LNP
५०	२०७९/१२/०३	Glacier Observation in Langtang National Park	राकेश कायस्थ	विद्यार्थी	काठमाडौं विश्वविद्यालय	LNP
५१	२०७९/१२/२२	Assessment of illegal hunting of prey species in northern part of Bardia National Park, Nepal: implication for carnivore conservation	बाबुराम भट्टराई	Assitant Conservation Officer	DNPWC	BNP
५२	२०७९/१२/२२	Cambium dynamics of Himalayan Birch (<i>Betula utilis</i>) in the Langtang national Park, Central Himalayas, Nepal	विनोद दवाडी	उप-प्राध्यापक	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, जल तथा मौसम विज्ञान केन्द्रीय विभाग	LNP
५३	२०७९/१२/९	Climate Change Adaptation among Communities: Understanding Scale of interactions between formal and informal adaptation practices	फू डोल्मा लामा	विद्यार्थी	University of Lund	SNP
५४	२०७९/१२/९	Options for Integrated Forest Management in Gaurishankar Conservation Area(GCA) Central Nepal Himalayas	मोहनप्रसाद देवकोटा	सहायक प्राध्यापक	अमृत साइन्स क्याम्पस	GCAP
५५	२०७९/७/१०	What was the growth pattern of Rhododendron campanulatum in the landscape above treeline in the last one century in Langtang National Park and what explains it ?	भरतबाबु श्रेष्ठ	उप-प्राध्यापक	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वनस्पति शास्त्र केन्द्रीय विभाग	LNP
५६	२०७९/७/११	Potential income of Buffer zone Community Forest from Carbon Stock (A case study from Namuna Buffer Zone Community Forest, Kawasoti)	नितिश दाहाल	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	CNP
५७	२०७९/७/११	Establishing dung beetle diversity in Chitwan National Park and comparing it with adjoining agricultural area	प्रदीप तामाङ्ग	विद्यार्थी	Norwegian University of Life sciences	CNP
५८	२०७९/७/११	Threats to Tiger and its Habitat and Challenges in Conservation in Chitwan National Park	निराजन रिजाल	विद्यार्थी	College of Applied sciences-Nepal	CNP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
५९	२०७९/७/१३	Surface water analyses and basin studies	धनञ्जय रेरमी	Chairperson	The Himalayan Research Center	SNP
६०	२०७९/७/१४	Management of Invasive Alien species in two different Ramsar sites of Nepal	अनुभवी थापा	विद्यार्थी	Goldengate International College	CNP, KTWR
६१	२०७९/७/१९	Conducting research on Ngozumpa Glacier in Sagarmatha National Park in Khumbu region	राकेश कायस्थ	अनुसन्धानकर्ता	काठमाडौं विश्वविद्यालय	SNP
६२	२०७९/७/१९	Glacio-hydrological study in Langtang valley, Nepal	रिजनभक्त कायस्थ	Associate Professor	काठमाडौं विश्वविद्यालय	LNP
६३	२०७९/७/२१	Morphological and Molecular Characterization of Taxol producing endophytic fungi from Taxus baccata of forests of Nepal	योगेन्द्र बस्नेत	विद्यार्थी	काठमाडौं विश्वविद्यालय	LNP, SNP, SNNP
६४	२०७९/७/२५	Program for Planned Biodiversity and Ecosystem Research(PPBio)	Jean Marc Hero	Professor in Vertebrate Ecology	Griffith University	CNP
६५	२०७९/७/२५	Comparative ecology and genetics of sympatric wild cats in relation to human wildlife conflict in Bardia National Park	सुवोद्धकुमार उपाध्याय	Associate Professor	काठमाडौं विश्वविद्यालय	BNP
६६	२०७९/७/२५	Status of Snow Leopard in Rolwaling valley:Occupancy estimation and distribution pattern of Snow Leopard in Rolwaling valley, Dolakha	कौशल यादव	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग	GCAP
६७	२०७९/७/२५	Automatic burnt area extraction and evaluation using Landsat images	नवराज श्रेष्ठ	Assistant Professor	काठमाडौं विश्वविद्यालय	CNP
६८	२०७९/७/२६	Impact of Invasive Alien Plants in Barandabhar Forest Corridor of Chitwan	युवराज खड्का	विद्यार्थी	ख्वप कलेज	CNP
६९	२०७९/७/२६	Assessment of Population status and Habitat use of Nayaur(Pseudois nayaur) in Kanchenjunga Conservation Area(KCA)	मोतीराम पौडेल	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा क्याम्पस	KCA
७०	२०७९/७/२७	Long term Tiger monitoring and anti-poaching efforts(2014-2015)	प्रकाशमान श्रेष्ठ	संयोजक	नेपाल बाघ संरक्षण संस्था	CNP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
७१	२०७९/८/१	Vulnerability Impact Assessment(VIA) study for Shivapuri Nagarjun National Park(SNNP)	डा. केदार रिजाल	प/एध्यापक, विभागीय प/मुख	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वातावरण विज्ञान केन्द्रीय विभाग	SNNP
७२	२०७९/८/१	Mapping distribution and Modeling habitat suitability of Snow Leopard in KCA using Maxent	सुमन राई	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	KCA
७३	२०७९/८/१	Status and potential threat of Golden Monitor Lizard in Buffer zone of Bardia National Park	कान्ति कंडेल	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	BNP
७४	२०७९/८/१	Topographical variation of chemical constituents of sunpati	केशव पौडेल	सहायक वैज्ञानिक अधिकृत	वनस्पति विभाग	LNP
७५	२०७९/८/१८	A study on Status, distribution, threat and habitat pattern of Pangolin in Parsa Wildlife Reserve	रविआनन्द गोपाली	विद्यार्थी	काठमाण्डौ फरेस्ट्री कलेज	PWR
७६	२०७९/८/१९	An assessment of Home-stay program(A case study from Amaltari Buffer-Community Forest, Agyouli, Nawalparasi	दीक्षा पोख्रेल	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	CNP
७७	२०७९/८/२	Assessment of Park-people conflict in Chitwan National Park	रोशनाकुमारी पोख्रेल	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा क्याम्पस	CNP
७८	२०७९/८/२	An Assessment of Human-Elephant Conflict in Buffer zone area of Chitwan National Park, Nepal	मेनुका क्षेत्री	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, हेटौडा क्याम्पस	CNP
७९	२०७९/८/२२	Status of Wildlife poaching in Chitwan National Park	सरोजमणी पौडेल	विद्यार्थी	काठमाण्डौ फरेस्ट्री कलेज	CNP
८०	२०७९/८/२२	Assessing the population status, Distribution, Threat and Habitat use of Rhinoceros unicornis, A case study of Shuklaphanta wildlife Reserve, Kanchanpur, Far west of Nepal	रमेशकुमार यादव	विद्यार्थी	काठमाण्डौ फरेस्ट्री कलेज	SWR
८१	२०७९/८/२६	A spatial analysis of attitudes towards conservation in the buffer zone of Chitwan National park	Erin Liam Mclean Purdon	Student	University of Waterloo	CNP
८२	२०७९/८/७	Efforts towards the control of Illegal wildlife and their parts(A case study of Kathmandu valley)	स्मृति रेग्मी	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	WCCB

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
८३	२०७९/८/७	Effectiveness of community managed Livestock insurance scheme in conservation of Snow leopard and Wild Dog in KCAP	पेमा शेर्पा	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	KCA
८४	२०७९/८/७	Assessment of Human Wildlife Conflict(A case study from Bufferzone of Shuklaphanta Wildlife Reserve, Nepal)	दुर्गेश धामी	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा क्याम्पस	SWR
८५	२०७९/९/१४	Forest based natural resources of the Great Himalaya Trail: Issues of sustainability and conservation-A case study of kanchanjunga region	रविन श्रेष्ठ	विद्यार्थी	काठमाडौं फरेस्ट्री कलेज	KCAP
८६	२०७९/९/१६	Habitat selection Patterns of the Ganges River Dolphin in the Karnali River, Nepal	गोपाल खनाल	विद्यार्थी	वन विज्ञान अध्ययन संस्थान, पोखरा	BNP
८७	२०७९/९/२०	Forest status in and around the proposed extension area of Parsa Wildlife Reserve	सृजना सितिखु	विद्यार्थी	खोपा कलेज	PWR
८८	२०७९/९/२३	Conserving the Red Panda habitat in Chitwan-Annapurna Landscape-Reconciling Science and Community based actions	डम्बर विष्ट	कार्यक्रम प/बन्धक	रेड पाण्डा नेटवर्क	LNP, PWR, ANCAP, MCAP
८९	२०७९/९/२४	Assessment of community based programs to prevent human-elephant conflict in Nepal	सन्दिप श्रेष्ठ	Assistant Professor	काठमाडौं विश्वविद्यालय	CNP, PWR
९०	२०७९/९/३०	Habitat selection and seasonal diet analysis of Musk Deer with Livestock in Mustang, Nepal	किरण थापा मगर	विद्यार्थी	त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प्राणी शास्त्र केन्द्रीय विभाग	ANCAP
९१	२०७९/९/३०	Educating and Empowering Local Communities for Cheer pheasant (Catreus wallichii)	रिन्जन फुन्जोक लामा	विद्यार्थी	Global Primate Network	DHR
९२	२०७९/९/९	Influence of landscape heterogeneity on spatial dynamics of bird diversity	प्रकाशकुमार पौडेल	रिसर्च फेलो	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान	BNP
९३	२०७२/२/१	Human-Tiger (Panthera tigris tigris) conflict in Chitwan National Park, Nepal	राजेन्द्र दुंगाना	विद्यार्थी	Prince of Songkla University	CNP

क्र.सं.	मिति	अनुसन्धानको शीर्षक	अनुसन्धानकर्ताको नाम	पद	संस्था	संरक्षित क्षेत्र
९४	२०७२/२/२१	Comparative Pollen and Nectar Foraging Behavior in Asian and European Honey Bees: A model for Resource Overlap and Seasonal Performance	चेतप्रसाद भट्ट	विद्यार्थी	University of Kansas	SNNP
९५	२०७२/२/२४	Amphibian Diversity in the Himalayas: Assessment of Distribution Pattern and Underlying Mechanism	जनकराज खतिवडा	विद्यार्थी	Chengdu Institute of Biology	BNP, RNP, ANCAP
९६	२०७२/३/१	Climate impact on River flow of Glacierized Tamor and West -Seti Basins	नीता अधिकारी	विद्यार्थी	College of Applied sciences-Nepal	KCAP
९७	२०७२/३/१	Comparative study of Ecological Vulnerability between Tamor Basin and West Seti Basins of Nepal by using Biological Indicators	मोहना मटानगुलु	विद्यार्थी	KHWOPA Collge	KCAP
९८	२०७२/३/१७	समिसार फ्लोरा डकुमेन्टेशन	रविन्द्र चुडा क्षेत्री	Assistant Botanist	वनस्पति विभाग, थापाथली, काठमाडौं	KTWR
९९	२०७२/३/२	Fire scar mapping and evaluation using landsat imagery	निरोज श्रेष्ठ	विद्यार्थी	काठमाडौं विश्वविद्यालय	SWR
१००	२०७२/३/३०	Tree species convergence in forest-grassland mosaics in CNP	युवराज भुसाल	विद्यार्थी	Norwegian University of Life sciences	CNP
१०१	२०७२/३/९	Vegetation Structure, Composition and Land use Change in Mountain Rangelands of North-Western Nepal	कमलमोहन घिमिरे	विद्यार्थी	व्यवहारिक विज्ञान तथा प्रविधि अनुसन्धान केन्द्र	APCAP
१०२	२०७२/३/९	Studying the change in water quality of the Bagmati River from source to the border of India	श्रीष्टि वैद्य	Hydrologist and Disaster Risk Management Officer	Nepal River Conservation Trust	SNNP+

अनुसूची ४: वन्यजन्तुको गणनासम्बन्धी विवरण

Species	Year of Census	Sites	Estimated Population	Remarks
Arna	2016	Koshi Tappu wildlife Reserve	432	
Blackbuck	2014 2016	Krishnasar Conservation Area " " "	300 253	
Blue Sheep	2007	Dhorpatan Hunting Reserve	852	
Blue Sheep	2011	Dhorpatan Hunting Reserve	1648	
Blue Sheep	2009 2015	Kanchenjunga Conservation Area " " "	1686 1613	
Gaur	2016	Chitwan National Park	368	Total 473
Gaur	2016	Parsa Wildlife Reserve	105	
Gharial	2013	Babai River	14	Total 124
Gharial	2013	Karnali River	2	
Gharial	2011	Koshi River	0	
Gharial	2013	Narayani River	63	
Gharial	2013	Rapti River	45	
Jharal	2009	Langtang National Park	284	
Jharal	2011	Dhorpatan Hunting Reserve	285	
Rhino	2015	Bardia National Park	29	Total 645
Rhino	2015	Chitwan National Park	605	
Rhino	2015	Shuklaphanta Wildlife Reserve	8	
Rhino	2015	Parsa Wildlife Reserve	3	
Swamp Deer	2014	Shuklaphanta Wildlife Reserve	2301	
Swamp Deer	2012	Bardia National Park	105	
Tiger	2013	Bardia National Park	50	Total 198
Tiger	2013	Chitwan National Park	120	
Tiger	2013	Shuklaphanta Wildlife Reserve	17	
Tiger	2013	Banke National Park	4	
Tiger	2013	Parsa Wildlife Reserve	7	
Snow Leopard	2013	8 Mountain Protected Areas	350-500	

अनसूची ५: वन्यजन्तु स्थानान्तरणसम्बन्धी विवरण

३.१ Rhino Translocation

Year	Month	Male	Female	Total	Translocated to
1986	February	3	1	4	Karnali River flood plain,Bardia National Park
	December	5	4	9	
1991	January	6	14	20	Babai River flood plain, Bardia National Park
	February	2	3	5	Babai River flood plain, Bardia National Park
1999	January	4	0	4	Babai River flood plain, Bardia National Park
2000	March	5	5	10	Babai River flood plain, Bardia National Park
	November	3	3	6	Babai River flood plain, Bardia National Park
	November	1	3	4	Shuklaphanta Wildlife Reserve
2001	March	3	2	5	Babai River flood plain, Bardia National Park
2002	March	5	5	10	Babai River flood plain, Bardia National Park
2003	April	3	7	10	Babai River flood plain, Bardia National Park
2016	March	3	2	5	Babai River flood plain, Bardia National Park

३.२ Blackbuck Translocation

Source	Destination	Date of Translocation	Male		Female		Yearling	Total
			Adult	Sub-Adult	Adult	Sub-Adult		
Animal facility, Nepalganj	Shuklaphanta Wildlife Reserve	September 2012	2	4	12	4	-	22
Central Zoo	Shuklaphanta Wildlife Reserve	October 2012	3	-	2	-	1	6
Khairapur	Shuklaphanta Wildlife Reserve	July 2015	4	-	10	-	-	14
Total			9	4	24	4	1	42

३.३ Swamp Deer Translocation

Source	Destination	Date of Translocation	Male	Female	Total
Shuklaphanta Wildlife Reserve	Bardia National Park	May-June 2016	2	3	5

अनुसूची ६: आ.व. २०७९/७२ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा भएका वन्यजनु मृत्यु, घाइते तथा उद्धारसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	भिति	वन्यजनु	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
१	2071 5 2	चितल	भाले	१.५ वर्ष	कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	म.सा.वन चितवन	
२	2071 5 8	रैँडा	भाले	८ वर्ष	वाघको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	टाइगर टप क्षेत्र चितवन	
३	2071 5 11	चितल	पोथी	१ वर्ष	कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	दक्षिणकाली म.सा.वन चितवन	
४	2071 5 15	रैँडा	भाले	७ महिना	खोलाले बगाएर	१	चितवन रा.नि.	१	तमासपुर नाजिक	
५	2071 5 21	चितल	भाले	३ वर्ष		१	चितवन रा.नि.	१	राधाकृष्ण म.सा.वन चितवन	
६	2071 5 25	मयूर	भाले		अंजिगरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	दक्षिणकाली म.सा.वन चितवन	
७	2071 5 29	वंदेल	भाले	३ वर्ष	मानिसको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	चित्र वन नगरपालिका ११ गाडिपुर	
८	2071 6 7	चितल	भाले	३ वर्ष	वाघको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	बागमारा म.सा.वन	
९	2071 6 30	चितुवा	भाले	६ वर्ष	गाडिको ठक्कर	१	चितवन रा.नि.	१	बराडाभार जैविक मार्गमा पर्ने पूर्व प्रियम सडकमा	
१०	2071 6 30	चितल		३ वर्ष	वाघको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	रागिला घोल पारी	
११	2071 6 20	चितल	भाले	४ वर्ष	कुकुरको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	मेघोली ४ भ्रंगाहा	
१२	2071 6 5 6	चितल	भाले		कुकुरको टोकेर	२	चितवन रा.नि.	२	वनदेवी वरण्डाभार म.सा.व.	
१३	2071 6 22	चितल	भाले		कुकुरको टोकेर	१	चितवन रा.नि.	१	वनदेवी वरण्डाभार म.सा.व.	
१४	2071 6 22	रैँडा	भाले		एकआपसमा जुधेर	१	चितवन रा.नि.	१	बेलशहर म.सा.व.	
१५	2071 6 7	रत्वा	पोथी	१० दिनको	रत्वाको वच्चा उद्धार गारेर पालन पोषण	१	चितवन रा.नि.	१	तमासपुर पोष्ट	
१६	2071 7 27	चितल	पोथी	अ.१ वर्ष	प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	१	भिम्ले गल्मको पश्चिममा	
१७	2071 7 20	वंदेल	भाले		थाहा हुन नसकेको	१	चितवन रा.नि.	१	कण्ठेश्वरी म.सा.व. कठार	
१८	2071 7 10	जरायो			वाघले मारेको	१	चितवन रा.नि.	१	वन देवी म.सा.व. देवनार	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइटेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
१९	20717 21	चितल	भाले	अ. ४			कुकुरसे टोकेर	१	चितवन रा.नि.	वन देवी म.सा.व. देवनगर
२०	20717 26	रौडा	भाले				एक आपसमा जुधेर	१	चितवन रा.नि.	हिराकञ्च म.सा.वन.
२१	20717 10	चितल	पोथी	अ. ३			थाहा हुन नसकेको	१	चितवन रा.नि.	टिकैती म.सा.वन
२२	20717 10	चितल	पोथी	अ. ३			कुकुरसे टोकेर	१	चितवन रा.नि.	बाघमारा म.सा.वन
२३	20718 3	बाघ	भाले डमरु	३	महिना		प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	टेप्पल टाइगर क्षेत्र
२४	20718 8	रौडा	पोथी	१ ,			प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	नारथणी नदीमा डुरेको
२५	20718 22	चितवा	भाले	४ वर्ष			बाँदेलसंग जुधेर	१	चितवन रा.नि.	नवजयोति मध्यवर्ती सा.व. उपमोक्ता समूहको कार्यालय
२६	20713 32	मगर गोही	पोथी	८ ,			प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	परेवा ओढार क्षेत्रमा पने ववाई नदीमा
२७	20714 1	मगर गोही	भाले	११, १२			प्राकृतिक	२	चितवन रा.नि.	परेवा ओढार क्षेत्रमा पने ववाई नदीमा
२८	20715	Canis lupus						१	चितवन रा.नि.	
२९	20712 22	बाघ	भाले	२ वर्ष			दुई बाघको आपसमा जुद्दा टाउकेमा चोट लागि मरेको	१	चितवन रा.नि.	शिवपुरफाँटाको जंगल
३०	20713 19	बाघ	भाले	८ वर्ष			वयस्क भालेको आक्रमणमा परी मरेको	१	चितवन रा.नि.	पत्थरवाघ क्षेत्र
३१	20718 14	कृष्णसार	भाले	१३ वर्ष			कालगाति	१	चितवन रा.नि.	मचानको परिचम तिर
३२	20718 27	कृष्णसार	भाले	७ वर्ष			चितवाको आक्रमणवाट	१	चितवन रा.नि.	बागेश्वरी फाँटा
३३	20718 29	स्याल	भाले	५ वर्ष			कालगाति	१	चितवन रा.नि.	मचानको उत्तर
३४	20718 1	लगुना	भाले	अ. २.५ वर्ष			कालगातिले	१	चितवन रा.नि.	मिलिजुली जुली म.सा.वन
३५	20718 2	चितल	भाले	अ. ७ वर्ष			कालगातिले	१	चितवन रा.नि.	सौराहा डुगाधाट नजिकै डिझे खोलामा
३६	20718 2	जरायो	भाले	अ. ४ वर्ष			बाघको आक्रमणवाट	१	चितवन रा.नि.	सदाचाहर म.सा.वन मेघौली, चितवन

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्तु	लिंग	उमेर	बाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित खेत्र	स्थान
३७	2071 8 8	चिताल	पोथी	अ. ४ वर्ष			बाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	नवज्योति म.सा.वन
३८	2071 8 6	रैंडाको बच्चा	पोथी	अ. १ महिना			प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	गाडेनी पोष्ट निक्त तारायाठि म.सा.व
३९	2071 8 10	बंदेल	पोथी	अ. ४ वर्ष			कालगातिले	१	चितवन रा.नि.	खगरी खोला
४०	2071 8 12	रैंडाको बच्चा	पोथी	अ. १			बाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	निकूञ्ज भित्र भालुटापु भन्ने ठारं
४१	2071 8 17	जरायो	भाले	अ. ४ वर्ष			माटो चाट्ने कममा रख्को जरामा सिर्ड अधिकएर	१	चितवन रा.नि.	अमृते पोष्ट निक्त चित्ते खोला क्षेत्रमा
४२	2071 8 22	रैंडाको बच्चा	भाले	अ. २ महिना			गोहीको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	निकूञ्ज भित्र मुन्ना तालमा
४३	2071 8 24	चरी बाघ	भाले	अ. २ वर्ष			मोटरसाइकलको ठक्कर बाट	१	चितवन रा.नि.	गैडाकोट न.पा. ९ नवलपारासी स्थित पूर्व पश्चिम राजमार्गमा पर्ने २३ स्मृति पुलको पर्वमा
४४	2071 8 29	लगुना	भाले	अ. १ वर्ष			कालगातिले मरेको	१	चितवन रा.नि.	नमता म.सा.वन
४५	2071 9 25	झारल					चितवाको आक्रमणबाट	१	सागरमाथा रा.नि.	काचासेती, नवलपारासी
४६	2071 9 26	चिताल					आधारार , सडक	१	पर्सा व.ज.	गाडीको ठक्करबाट मृत्यु भएके
४७	2071 9 29	सुनौलो कालीज	भाले				कालगाति	१	शिवपुरी ना. रा.नि.	सुनौलो कालीज केन्द्रमा
४८	2071 9 1	चिताल	पोथी	अ. २ वर्ष			कुकुरको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	राइनो रिसॉट कम्पाउण्ड भित्र
४९	2071 9 4	जरायो	पोथी	अ. ३ वर्ष			कालगाति	१	चितवन रा.नि.	दीपकनगर
५०	2071 9 6	चिताल	भाले	अ. ३ वर्ष			बाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	द्रुव पोष्ट क्षेत्र
५१	2071 9 13	मगर गोही	भाले	अ. २० वर्ष			कालगाति	१	चितवन रा.नि.	कमलताल, स्थिभार
५२	2071 9 17	गैडा	भाले	अ. ३५ वर्ष			कालगाति	१	चितवन रा.नि.	साइली माइली पोष्ट निजिक
५३	2071 9 18	चिताल	भाले	अ. २ वर्ष			कुकुरको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	वनदेवी वरण्डाभार म.सा.व.

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइटेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
५४	2071 9 20	चिताल	पोथी	अ. १.५ वर्ष	कुकुरको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	वनदेवी वरण्डाभार म.सा.व.	
५५	2071 9 24	चिताल	पोथी	अ. ३ वर्ष	कुकुरको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	वनदेवी वरण्डाभार म.सा.व.	
५६	2071 9 27	चिताल	पोथी	अ. १.५ वर्ष	कुकुरको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	वनदेवी वरण्डाभार म.सा.व.	
५७	2071 9 20	चंदेल	पोथी	अ. ३ वर्ष	बाघको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	राधाकृष्ण म.सा.व., मेघौली	
५८	2071 9 21	आङ्जिर	थाहानभ(एको)	अ. १.५ वर्ष	स्थनियको आकमणबाट मरेको हुन सक्ने	१	चितवन रा.नि.	१	राधाकृष्ण म.सा.व., मेघौली	
५९	2071 9 22	चिताल	भाले	अ. ३ वर्ष	कुकुरको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	नारायणी न.पा. १ अन्दौली, तोरीवारी	
६०	2071 9 26	चिताल	भाले	अ. ०.५ वर्ष	कुकुरको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	मालिका म.सा.व., मेघौली	
६१	2071 9 27	जरायो	पोथी	अ. ३ वर्ष	भिखाट ख्सेर	१	चितवन रा.नि.			
६२	2071 9 28	रैडा	पोथी	अ. ३७ वर्ष	बुढो भएर मरेको	१	चितवन रा.नि.	१	सुखिभार पोष्ट नजिक राइनो काँसधारीको गोर्हिताल	
६३	2071 9 24	चिताल	पोथी	अ. १.५ वर्ष	कालगाति	१	चितवन रा.नि.	१	वेलशर पोष्ट	
६४	2071 9 27	रैडा	भाले	अ. १५ वर्ष	एक आपसमा जुधेर	१	चितवन रा.नि.	१	घट्टाई पोष्ट	
६५	2071 9 28	रैडा	भाले	अ. २० वर्ष	एक आपसमा जुधेर	१	चितवन रा.नि.	१	कुजौली प्रवेशद्वार नजिक	
६६	2071 10 18	गिद्द	पोथी	करिब ५ वर्ष	विरामी भएर	१	चितवन रा.नि.	१	प्रजन्तन केर्त्तमा पालेको	
६७	2071 10 18	बाघ	भाले		बंदेलको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	सौराहाको गेष्ठाउस परिसरमा गाडेको	
६८	2071 10 7	कृष्णसार	भाले	१० व.	चितवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार स.क्षेत्र	१	वागोङ्वरी सुकुमारी वस्ती	
६९	2071 10 9	कृष्णसार	नश्चिटपेको	६ म.	हुङ्दारको आकमण	१	कृष्णसार स.क्षेत्र	१	टेन्चको भित्र	
७०	2071 10 18	कृष्णसार	भाले वच्चा	५ म.	हुङ्दारको आकमण	१	कृष्णसार स.क्षेत्र	१	बोरिङ्ग घरको परिचम	
७१	2071 10 26	कृष्णसार	पोथी	६ व.	चितवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार स.क्षेत्र	१	मचानको दक्षिण	
७२	2071 10 4	मयुर	पोथी	अ. २ वर्ष	कालगातिले	१	चितवन रा.नि.	१	जनकौली स्थित हुँगे खोला	

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्तु	लिंग	उमेर	बाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
७३	2071 10 4	चिताल	पोथी	अ. ४ वर्ष			बाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	बाघमरा सा.व. हाती दौडको चौरा
७४	2071 10 5	चिताल	पोथी	अ. ३ वर्ष			बाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	रीपाला टाउनधाट नजिक
७५	2071 10 7	चिताल	भाले	अ. ५ वर्ष			बाघको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	धोवा घाट नजिक
७६	2071 10 12	अंजिगर	पोथी	अ. ४ वर्ष			प्राकृतिक कारणले	१	चितवन रा.नि.	दिव्य म.सा.व. नवलपरासी
७७	2071 10 18	बाघको वच्चा	भाले	अ. ६ महिना			मृत्युको कारण खुल्न नसकेको	१	चितवन रा.नि.	नरायणी नदीको उत्तरी किनार मुसहरधाट, नवलपरासी
७८	2071 10 18	गिद्ध		अ. ५ वर्ष			आङ्ग सुनिएर रक्तश्वाव भएर	१	चितवन रा.नि.	गिद्ध संरक्षण तथा प्रजनन केन्द्र, कसरा
७९	2071 10 19	चिताल	भाले	अ. ६ वर्ष			चोरी शिकारी मानिसले मारेको	१	चितवन रा.नि.	हरियाली राप्ती तथा वेथरी म.सा.व. शुक्रनगर
८०	2071 10 22	चिताल	पोथी	अ. ३ वर्ष			कुकुरको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	स्यालवास पोष्टको क्षेत्रमा
८१	2071 10 24	चिताल	भाले	अ. २ वर्ष			कुकुरको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	स्यालवास पोष्टको क्षेत्रमा
८२	2071 10 27	चिताल	पोथी	अ. ३ वर्ष			कुकुरको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	स्यालवास पोष्टको क्षेत्रमा
८३	2071 10 27	चिताल	भाले	अ. ४ वर्ष			बाघको अचाक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	मिलीजुली म.सा.व.
८४	2071 10 28	बंदेल	पोथी	अ. ३ वर्ष			मुट्ठमा रक्तश्वावको कारणले	१	चितवन रा.नि.	सौराहा टिकट काउण्टर नजिके
८५	2071 10 7	अर्ना	पोथी	५ वर्ष			राती २ बजेको समयमा गाडीको ठक्करबाट	१	राती २ बजेको कोशी टप्पु व.अ.	जिल्ला सुनसरी हरिपुर गा.वि.स. वडा नं. १ मिलनचोको पूर्व पश्चिम राजमार्गमा
८६	2071 10 21	लगुना	भाले	४ वर्ष			भुस्याहा कुकुरको आक्रमण	१	कोशी टप्पु व.अ.	सुनसरी, मध्यवन गा.वि.स.
८७	2071 11 2	हाती		५४ वर्ष		१	हातीको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	हावामहलमा आरक्ष क्षेत्रमा वाइल्ड लाइफ क्याम्पको हाती चराउने क्षेत्र

क्र.सं.	भिति	वन्यजन्तु	लिङ्ग	उमेर	घाइटेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
८८	2071 11 19	हाती				थाहा नभएको	१	चितवन रा.नि.	सौराहा भन्दा निकै टाढा रहेको	
८९	2071 11 18	भारल	भाले			प्राकृतिक	१	सागरमाथा रा.नि.	सागरमाथा	
९०	2071 11 21	रतुवा	भाले	३.५	कुकुरको आकमणबाट			१	चितवन रा.नि.	नमूना म.सा.वन नवलपरासी
९१	2071 11 4	चितल	पोथी	३ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	राप्ती नियन्त्रण म.सा.वन चितवन	
९२	2071 11 12	चितल	पोथी			कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वेतरी तथा राप्ती हरियाली वन क्षेत्र, मेघौली, चितवन	
९३	2071 11 20	चितल	भाले			कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वेतरी तथा राप्ती हरियाली वन क्षेत्र, मेघौली, चितवन	
९४	2071 11 22	मयूर	भाले	२ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	मालिका म सा.वन , मेघौली चितवन	
९५	2071 11 12	चितल	भाले			कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वरण्डाभार किङ्गु फिसर ताल नजिक	
९६	2071 11 20	चितल	भाले	२ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वरण्डाभार जैविकमार्ग, चितवन	
९७	2071 11 22	चितल	भाले	२ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वरण्डाभार जैविकमार्ग, चितवन	
९८	2071 11 24	चितल	भाले	३ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वरण्डाभार जैविकमार्ग, चितवन	
९९	2071 11 27	चितल	भाले	२.५ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	वरण्डाभार जैविकमार्ग, चितवन	
१००	2071 11 5	रौडा	पोथी	२० वर्ष		कारण नखुलेको	१	चितवन रा.नि.	गुन्द्रिह ढकाहा म.सा. वन, नवलपरासी GPI location N278 3328S ¹⁵ , E08480635" मा विहान ७.४५ वर्जे को समयमा	
१०१	2071 11 30	जराया	भाले	३ वर्ष		कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	नारायणी ६ अर्बिन्दाश्रम, नवलपरासी	

क्र.सं.	मिति	वन्यजनन्तु	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	सरक्षित लेन	स्थान
१०२	2071 11 2	हाती	पोथी	५४ वर्ष	दिपेन्द्रगाज हातीको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	इचर्नी टापु (दिउंसो १२.४५) गैँडा वाइल्डलाइफ क्याम्पको ५४ वर्षको चञ्चलकरी हाती चराउन लोको अवस्थामा दिपेन्द्रगाज हातीको आक्रमणबाट मृत्यु भएको
१०३	2071 11 9	हाती		६ वर्ष		१	कारण नखुलेको	GPS location N0254356,E3050580 भएको रातो माटो क्षेत्रमा (लेलुका ५.००) हाती मनेको फेला फेलो २ घटनास्थल प्रकृति जांचबफ गार्दा करिब १ महिना भन्दा अगाडी मृत्यु हुन सक्ने अनुमान गरिएको, लिह नछुटेको, साडिगाली गएको हालखोर छरिएको अवस्थामा रहेको
१०४	2071 11 12	जराया	भाले	३ वर्ष		१	वाघको आक्रमण	कुमरोज म.सा.वन, चितवन
१०५	2071 11 16	चंदेल	भाले	१ वर्ष		१	वाघको आक्रमण	वाघमारा म.सा.वन, चितवन
१०६	2071 11 18	चितल	भाले	५ वर्ष		१	कुकुरको आक्रमण	टिकैलि म.सा.वन चितवन
१०७	2071 11 30	चंदेल	भाले	२ वर्ष		१	थाहा नभएको	वर्दहा तारायणी म.सा.वन, चितवन
१०८	2071 11 20	चंदेल	पोथी	१ वर्ष		१	थाहा नभएको	वर्दहा तारायणी म.सा.वन, चितवन
१०९	2071 11 3	कृष्णसार	पोथी	६ वर्ष		१	हुंडारको आक्रमण	कृष्णसार सरक्षण को क्षेत्र
११०	2071 11 6	कृष्णसार	पोथी	७ वर्ष		१	हुंडारको आक्रमण	कृष्णसार सरक्षण को क्षेत्र
१११	2071 11 7	कृष्णसार	पोथी	६ वर्ष		१	हुंडारको आक्रमण	कृष्णसार सरक्षण को क्षेत्र

क्र.सं.	भित्ति	वन्यजन्तु	लिंग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
११२	2071 11 20	कृष्णसार	भाले	९ वर्ष	चितुवाको आक्रमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र		बागेश्वरी फाँटमा	
११३	2071 11 20	कृष्णसार	भाले	६ महिना	स्थालले मारेको	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र		मचान क्षेत्र	
११४	2071 11 4	चितल	भाले	करिव ५ महिना	भ्रस्याहा कुफुरको आक्रमण	१	कोशी टप्पु व.अ.		सुनसरी मधुवन गा.वि.स. हावामहलमा आरक्ष क्षेत्रभित्र	
११५	2071 11 7	अर्ना	पोथी	१० वर्ष	विहानको करिव ४:०० बजेको समयमा गाडीको उत्करबाट मृत्यु भएको।	१	कोशी टप्पु व.अ.		सुनसरी हरिपुर गा.वि.स. बडा न. १ पूर्व पश्चिम राजमार्गमा	
११६	2071 12 4	चितल	भाले	२ वर्ष	कुकुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.		देवनगर पोष्ट नजिक चितवन	
११७	2071 12 10	चितल	पोथी	१ वर्ष	कुकुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.		नवज्योति म.सा.वन. चितवन	
११८	2071 12 8	चितल	भाले	१ वर्ष	कूलोमा परर	१	चितवन रा.नि.		खगेन्द्रमल्टी पोष्ट नाजिक	
११९	2071 12 5	बंदेल	भाले	१ वर्ष	काल गातिले मरेको	१	चितवन रा.नि.		कढुखानि पोष्ट नजिक चि.रा.नि.	
१२०	2071 12 28	बंदेल	भाले	२ वर्ष	काल गातिले मरेको	१	चितवन रा.नि.		दियालो म. सामुदायिक वन. चितवन	
१२१	2071 12 28	चितल	पोथी	१ वर्ष	कुकुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.		कुडौली म. सा.वन., नवलपरासी	
१२२	2072 1 16	बंदेल	भाले	२ वर्ष	वाघको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.		चि.रा.नि. जमुना घोल	
१२३	2072 1 18	चितल	भाले	१ वर्ष	बारमा ठोकिकप्र	१	चितवन रा.नि.		चि.रा.नि. भोसर घाट क्षेत्र	
१२४	2072 1 4	रत्नवा	पोथी	३ वर्ष	तारबारमा ठोकिकप्र	१	चितवन रा.नि.		दिव्यपुरी पोष्ट नजिक म.क्षे.	
१२५	2072 1 13	चितल	भाले	४ वर्ष	वाघको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.		शेरी पोष्ट नजिक , चि.रा.नि.	
१२६	2072 1 22	रौडा	भाले	२० वर्ष	एक आपसमा जुर्देर	१	चितवन रा.नि.		टेम्पल टाइगर क्षेत्र, चि.रा.नि.	
१२७	2072 1 26	भालु	पोथी	३ वर्ष	प्राकृतिक कारणले	१	चितवन रा.नि.		गिरेनी नजिक चि.रा.नि.	

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्मन्	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित भेत्र	स्थान
१२८	2072 123	चिताल	पोथी	२ वर्ष			नखुलेको	१	चितवन रा.नि.	धोवा पोष्ट नजिक रिउ खोला
१२९	2072 127	चिताल	भाले	३ वर्ष			नखुलेको	१	चितवन रा.नि.	घटगाई घाट नजिक राप्ची वारार, चि.रा.नि.
१३०	2072 130	चिताल	भाले	३ वर्ष			कुङ्कुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	माडी न.पा. १०, चितवन
१३१	2072 124	गौरी नाई	भाले	७ वर्ष			बाघको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	नद्वन ताल नजिक
१३२	2072 126	जरायो	पोथी	२ वर्ष			बाघको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	दर्क्षिणकाली म.सा.व. चितवन
१३३	2072 125	चिताल	भाले	२ वर्ष			बाघको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	दर्क्षिणकाली म.सा.व. चितवन
१३४	2072 117	रतुवा	पोथी	१.५ वर्ष			कूलोमा परेर	१	चितवन रा.नि.	कण्ठुवरी म.सा.व. कठार, चितवन
१३५	2072 116	रतुवा	पोथी	१.५ वर्ष			कूलोमा परेर	१	चितवन रा.नि.	ब्रह्मस्थानी म.सा.व. पियले, चितवन
१३६	2072 115	चिताल	भाले	४ वर्ष			कुङ्कुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	चि.रा.नि. सालवास पोष्ट नजिक
१३७	2072 114	लगुना	पोथी	७ वर्ष			कुङ्कुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	चि.रा.नि. सालवास पोष्ट नजिक
१३८	2072 120	गोठे लाटो कोसरो	पोथी						चितवन रा.नि.	
१३९	2072 21	जरायो	पोथी	७ वर्ष			बाघको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	डुमरिया पोष्ट नजिक
१४०	2072 26	चिताल	पोथी	२ वर्ष			चितवाको आक्रमणबाट	१	चितवन रा.नि.	बाघमारा मध्यवर्ती सामुदायिक वन, चितवन
१४१	2072 21	रतुवा	पोथी	१ वर्ष			कुङ्कुरले लखेटने क्रममा काँडेतार	१	चितवन रा.नि.	नारायणी १, चितवन
१४२	2072 212	चिताल	भाले	९ वर्ष			कुङ्कुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	माडी नगरपालिका १२, चितवन
१४३	2072 215	चिताल	पोथी	५ वर्ष			कुङ्कुरको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	चित्रसेन मध्यवर्ती सामुदायिक वन, चितवन

क्र.सं.	मिति	वन्यजन्म	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
१४४	2072/2/25	चितल	भाले	३ वर्ष			चितुवाको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	बाघमारा मध्यवर्ती सामुदायिक वन, चितवन
१४५	2072/2/31	चितल	भाले	१ वर्ष			कुरुको आक्रमण	१	चितवन रा.नि.	दीधिगाकारी म.सा.वन चितवन
१४६	2072/1/11	कृष्णसार	भाले	९ व.			चितुवाको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचान क्षेत्रमा
१४७	2072/1/17	कृष्णसार	पोथी	११ व.			कालगाति	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोट क्षेत्र
१४८	2072/1/19	कृष्णसार	पोथी	९ व.			हुंडारको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोट पूर्वीतर
१४९	2072/1/22	कृष्णसार	भाले	१० व.			चितुवाको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोट क्षेत्र
१५०	2072/1/27	कृष्णसार	नछुटिएको	२ महिना			स्थालको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचानको क्षेत्रमा
१५१	2072/1/22	कृष्णसार	पोथी	१२ व.			कालगाति	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोट क्षेत्र
१५२	2072/2/5	कृष्णसार	भाले	१० व.			चितुवाको आक्रमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	तुरन्तपुर गाउँको पूर्व
१५३	2072/2/9	कृष्णसार	भाले	११ व.			हुंडारको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	शीरामको घरको पर्शिचम पट्टी
१५४	2072/2/22	कृष्णसार	पोथी	७ व.			भूस्याहा कुरुकर्को आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	शालिकराम गोठको पर्शिचमपट्टी तारवार बाहिर
१५५	2072/2/23	कृष्णसार	नछुटिएको	१ महिना			हुंडारको आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचानको उत्तरपट्टी
१५६	2072/2/29	चितल	भाले	६ व.			भूस्याहा कुरुकर्को आक्रमण	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	कृष्ण सं.क्षे. आउने पुरानो वाटो

क्र.सं.	मिति	वन्यजनन्तु	लिङ्ग	उमेर	घाइतेको कारण	संख्या	मृत्युको कारण	संख्या	संरक्षित क्षेत्र	स्थान
१५७	2072 3 2	कृष्णसार	पोथी	९ व.	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	तारावार बाहिर नगरकोटीको घर नजिक
१५८	2072 3 3	कृष्णसार	पोथी	६ व.	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पुरानो पोष्टुको पश्चिम दक्षिण
१५९	2072 3 5	कृष्णसार	पोथी	६ व.	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	मचान छेउ
१६०	2072 3 11	कृष्णसार	भाले	१० वर्ष	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पटाहा गाउँ नजिक
१६१	2072 3 12	कृष्णसार	पोथी वच्चा	२ म.	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	पाण्डे घरको नजिक
१६२	2072 3 2	कृष्णसार	पोथी	७ वर्ष	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	बोरिहङ्ग घरको नजिक
१६३	2072 3 2	कृष्णसार	भाले वच्चा	३ म.	चितुवाको आकमणबाट	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	१	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	नसरी नजिक
१६४	2072 3 4	चितल	पोथी	२ वर्ष	चोरी शिकार	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	राधाकृष्ण मध्यवर्ती सामुदायिक वन
१६५	2072 3 4	चितल	भाले	४ वर्ष	प्राकृतिक	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	सदावहार मध्यवर्ती सामुदायिक वन
१६६	2072 3 30	चितल	भाले	५ वर्ष	चितुवाको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	सौराहा हातीसार पछाई, ईचर्नी टापु
१६७	2072 3 12	चितल	भाले	३ वर्ष	चितुवाको आकमणबाट	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	खाडल खनि पुरेको
१६८	2072 3 5	चितल	भाले	३.५ वर्ष	कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	खाडल खनि पुरेको
१६९	2072 3 27	चितल	भाले	३ वर्ष	कुकुरको आकमण	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	खाडल खनि पुरेको
१७०	2072 3 30	चितल	भाले	६ वर्ष	कालगाठले	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	जंगल नै छाडिएको
१७१	2071 4 14	मल सापो	नक्षुटएको	२ वर्ष	कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	निर्मल वर्सी, पर्सा
१७२	2071 4 11	मल सापो	नखुलेको	२ वर्ष	चोटपटक लागेर	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	देवनगर पोस्ट
१७३	2071 4 7	चितल	पोथी	५ वर्ष	कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	वाघमारा डुङ्गाथाट
१७४	2071 4 26	चितल	भाले	४ वर्ष	कुकुरले मारेको	१	चितवन रा.नि.	१	चितवन रा.नि.	हुड्पेंयोला

अनुसूची ७: आव. २०७१/७२ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा वन्यजनुबाट भएको क्षतिको विवरण

क्र.सं.	मिति	घाइते/मृतकको नाम, थर	लिड	उमेर	घाइतेको कारण	घाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	संरक्षित क्षेत्र
१	2071 5 3	हरिचन्द्र वोटे	पुरुष	२९	बाधको आक्रमण	१			घितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२	2071 5 3	हेलवहादुर महो	पुरुष	४९			अतिक्रमण क्षेत्रको मृद्यवर्ती वनमा घास काटन जादा बाधको आक्रमणबाट मृत्यु	१	अयोध्यापूरी २, बांदरकुला चितवन
३	2071 5 29	बालकुमारी थापा	महिला	५१	आफ्नै बारीमा घास काटन जादा बेंडेलको आक्रमणबाट घाइते	१			घितवन न.पा. ११ गाजिपुर चितवन
४	2071 6 6	मंगल वोटे	पुरुष	५५	निकुञ्जको सुरुदृ खोला सिरान नजिक चिलेटी भन्ने ठाउँ कुचो काटन जादा गौरको आक्रमणबाट घाइते	१			गर्दि गा.वि.स. वडा नं. ४
५	2071 6 21	राते वोटे	पुरुष	५१	प्रस्तावि गोविन्देश्वर म.सा.वनमा भालको आक्रमणमा परी घाइते	१			अयोध्यापूरी १, बगाई
६	2071 6 21	सुकराम वोटे	पुरुष	४१			बर्दाहा म.सा. वनमा वाधको आक्रमणबाट मृत्यु	१	दिव्यनगर ५, चितवन
७	2071 6 24	सुमित्रा पाठक	महिला	४०	बीमोर्दनगर मृद्यवर्ती सामुदायिक वनमा गैडाको आक्रमणबाट घाइते	१			पठिहानी २, चिरेन्दनगर

क्र.सं.	मिति	धाइते/मूलकको नाम, थर	लिङ्ग	उमेर	धाइतेको कारण	धाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	स्थान	संरक्षित क्षेत्र
८	2071 6 19	गंगा बल	महिला	३५			जंगली हातीको आक्रमण	१	जि.बारा अमले खंगञ्ज गाविस बडा नं. ६	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष
९	2071 6 24	सुमित्रा पाठक	महिला	४०	बच्चा सहितको खैडाले आक्रमण गरी धाइते	१			पटिहारी २ विरेन्द्रनगर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
१०	2071 6 22	शुक्राम वोटे	पुरुष	४५			बाघको आक्रमण	१	दिव्यनगर गा.वि.स. सा. वनको	दिव्यनगर गा.वि.स. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
११	2071 6 26	रघुलक्ष्मिराई शेर्पा	पुरुष	५६	भालुको आक्रमण	१			हेलम्बु गा.वि.स. वडा नं. ७ सिन्धूपालचोक (च्याम्बेटोल) आफूने वारीमा घास काटन जादा	हेलम्बु गा.वि.स. वडा नं. ७ सिन्धूपालचोक (च्याम्बेटोल) आफूने वारीमा घास काटन जादा
१२	2071 6 fb 11	हरीप्रसाद राई	पुरुष	५६			कालो भालुको आक्रमण	१	छोस्काम ६, सालखुम्बु रा.नि.	मकाल वरण
१३	2071 09 12	फुलनदेवी यादव, प. कृशाहा ८ सुनसरी	महिला	६०			हातीद्वारा आक्रमण	१	आफूने निवास कोशीटप्प वन्यजन्तु आरक्ष	
१४	2071 10 15	शिवजी इसार, प. कृशाहा ४ सुनसरी	पुरुष	३५	बंदेलद्वारा आक्रमण	१			प. कृशाहा ४ स्थित आफूने खेतवारीमा	कोशीटप्प वन्यजन्तु आरक्ष
१५	2071 11 19	लक्ष्मा थार	पुरुष	५७			बंदेलद्वारा आक्रमण	१	आफूने जनगामा घास काटिरहेको	बर्दिया रा.नि.

क्र.सं.	मिति	घाइते / मृतकको नाम, थर	लिङ	उमेर	घाइतेको कारण	घाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	स्थान	संरक्षित क्षेत्र
१६	2071 11 20	धन वहादुर कुमाल	पुरुष	३६			गैडाको आक्रमण	१	धर छेउबाट गाउँतर जाए	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१७	2071 14 12	पञ्चमाया गुरुद	महिला	७५			बाघको आक्रमण	१	बैकुण्ठेऽवर मध्यवर्ती सामदायिक वन अयोध्यापुरी ९ चितवन	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१८	2071 4 17	चैते वोटे	पुरुष	७२			गैडाको आक्रमण	१	गर्दि १ माडी चितवन	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
१९	2071 11 16	विकल चौधरी	पुरुष	४१			गैडाको आक्रमण	१	माडी नगरपालिका (साविक बघौडा द.)	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
२०	2071 11 15	नेत्रबहादुर गुर्जे	पुरुष	४०	गैडाको आक्रमण	१			कावासोती १ नवलपरसी	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
२१	2071 11 20	धनबहादुर कुमाल	पुरुष	३६			गैडाको आक्रमण	१	माडी न.पा. १० चितवन	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
२२	2072 2 2	सुकमाया बोटे	महिला	३०			बाघको आक्रमण	१	रजहर गा.वि.स. बडा तं. ३	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
२३	2072 1 14	रामकृष्ण महतो	पुरुष	६५			गैडाको आक्रमण	१	माडी नगरपालिका ५ सीमरा	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज
२४	2072 1 27	नारायणबहादुर पराजली	पुरुष		बंदेलको आक्रमण	१			भ.उ.न. पा. २२ केशरबाघ	चितवन राष्ट्रिय निकूञ्ज

क्र. सं.	मिति	धाइते/मूलकको नाम, थर	लिङ्ग	उमेर	धाइतेको कारण	धाइते संख्या	मृत्युको कारण	मृत्यु संख्या	स्थान	संरक्षित क्षेत्र
२५	2072 1 27	रुद्रवहादुर कुमाल	पुरुष	७०	बंदेलको आकमण	१			भ.उ.न.पा. २२ केशरबाघ	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२६	2072 1 27	वलवहादुर कुमाल	पुरुष	३५	बंदेलको आकमण	१			भ.उ.न.पा. २२ केशरबाघ	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२७	2072 1 27	मंगलवहादुर कुमाल	पुरुष		बंदेलको आकमण	१			भ.उ.न.पा. २२ केशरबाघ	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२८	2072 1 27	रामवहादुर वि.क.	पुरुष		बंदेलको आकमण	१			भ.उ.न.पा. २२ केशरबाघ	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२९	2072 2 7	प्रेमवहादुर मानर	पुरुष	७५			हातीको आकमण	१	सुनसरी जिल्ला हरिपुर ५	कोशीटपु वयजन्तु आरक्ष कार्यालय
३०	2072 2 17	रुपनारायण चौधरी	पुरुष	३२	चितवनकरी नामक हातीको आकमणबाट	१			बथनपर्वा गा.वि.स. वडा नं. १ बारा	
३१	2072 3 29	सिंगिताकुमारी यादव	महिला	१२			जगली हातीको आकमणबाट मृत्यु	१	जिल्ला सप्तरी कमलपुर गा.वि.स ४ त्रियगा नदी	कोशीटपु वयजन्तु आरक्ष
३२	2072 3 2	सुदीप अधिकारी	पुरुष	२२	घास काटन जादा नैडाको आकमण	१			माडी नगरपालीका वार्ड नं. ११ कृष्णनगर	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

अनुसूची C: आ.व. २०७१/७२ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा मासिक पर्यटक आगमनको तथ्याङ्क

SN	PA	Srawan	Bhadra	Aswin	Kartik	Mangsir	Poush	Magh	Falgul	Chaitra	Baisakh	Jestha	Asar	Total
1	CNP	16729	10661	20957	25781	17070	16714	14698	20445	21486	10530	1592	1594	178257
2	SNNP	13426	12935	13057	15310	14747	11868	8729	7899	19354	9863	4941	5955	138084
3	SNP	351	1116	6810	9084	2909	1903	812	2092	6580	2640	77	38	34412
4	BNP													13548
5	LNP	262	383	1897	2816	1134	772	355	879	2229	631	144	763	12265
6	KTWR	385	310	934	689	1252	863	1204	1276	551	703	307	245	8719
7	krCA													6028
8	MBNP	0	9	278	586	48	7	1	2	185	123	31	0	1270
9	SWR	0	5	0	68	144	63	101	212	78	28	125	0	824
10	SPNP													383
11	PWR													263
12	RNP	3	3	17	55	22	2	2	5	6	21	0	7	143
13	APNCA													3
14	KNP													2
15	BaNP													0
16	DHR													
17	KCA													
18	ACAP													114418
19	MCAP													5658
20	GCAP													2818
17	Total													517095

अनुसूची ९: आव. २०६०-६१ देखि आव. २०७१-७२ सम्मको संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्यटक आगमनका तथ्याङ्क

संरक्षित क्षेत्र	२०६०/६१	२०६१/६२	२०६२/६३	२०६३/६४	२०६४/६५	२०६५/६६	२०६६/६७	२०६७/६८	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२
चित्वन रा.नि	५७८७६	४२६५४	५४८४९	८०६३०	१०५८४४	११८६८५	११५१८१	१४६६२०	१७०१२	१५३७४९	१७३४२५	१७८२५७
बर्दिया रा.नि	१२७३	११७३	१३९४	३७३	४४७६	५०५६	६२४८	८०५५	१०९६२	१२९७४	१३०७	१३५८८
लाङटाङ रा.नि	३८८६	४१२२	४२३०	६०१७	८११५	१११५	१०६०३	११११६	१२३७०	१४३१५	१२५५२	१२६६५
सागरमाथा रा.नि	२१९६०	१७७५०	२०१००	२३३१३	२८१७०	२९४९९	३११८९	३२३९०	३५६७१	३५६५०	३५१५७	३४४९२
रारा रा.नि	१६	५	२८	४६	१४७	१०५	१५७	२०७	१२४	१६६	१८१	१४३
शे.फो रा.नि	२१५	२५२	११९	२०८	६०७	५९१	५८८	५१९	५३६	६२०	४७७	३८३
खप्टड रा.नि	८	०	१	७	१०	२०	५	२७	१२	१९	४७	२
मकालुवर्ण रा.नि	१८९	१०३	७४	२२७	५८	१४४३	१८०३	१६६६	१३४२	१४२३	१०८३	१२७०
शिवपुरी नागार्जुन रा.नि	३१०१४	५०९९६	४३८०४	७३९०१	६८८८७	१०६३१	१२५८३१	१४९५८७	१५४८४५	१६५९०४	१८०४६४	१३८०८
बाँके रा.नि	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
शुक्राफाँटा च.आ.	१६५	५७	३५२	१४२०	२५०	४९१	३५८	५१७	४७१	१८१	१८४	८२४
कैशीटिपु च आ.	१२०४	२२४५	४२०७	६१४५	४५७४	१९६	१८६	१८६०	५७०४	४४४६	३४४९	८७९
पर्सा च.आ	३५	१०	८७	१९७	३४	१३३	८	११२	३४३	१९१२	३७९	२६६३
ठोरपाटन शिकार आ.	०	०	०	५५	२५	१७	७७	७७	८८	८८	८८	-
कृष्णसार सं.क्षे.	०	०	०	०	०	०	०	०	५४	-	६०२८	-
अपिनामा सं.क्षे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३	-
कन्चनजंघा सं.क्षे.	१८८	१८६	१८८	३२८	४२४	५९८	५८८	३०९	६०६	-	-	-
अन्तपुर्ण सं.क्षे.	४४९६९	३४५७९	३६०००	५०९२९	६५२८७	७४१२८	८५२७८	१०२५७०	११३२९३	१२४९९८	११४४९८	-
मनासल सं.क्षे	५५१	५७३	५९८	६१७	१२३३	१६५९	१६९६	२६२९	३१६२	४२६८	५३३१	५६५८
गौरीशंकर सं.क्षे								३१८	१४९९	१९९९३	२९९४	२८९५
जम्मा	१७२२९०	१५४७९६	१६५३०४	२४५९१०	२९१०४०	३४९१९५	३८१७८९	४५४२३७	५०२०९२	५१०२०५	५५८५७७	५१७०९५

अनुसूची १०: आ.व. २०७१/७२ को राजश्व विवरण

क्र. सं.	निकुञ्ज	जम्मा	प्रेषा शुल्कमा मूँझकर पृष्ठका मूँझकर	वन क्षेत्रको आय		सरकारी सम्पत्तिको विक्रि र लिलामा विक्रि	न्यायिक दस्तूर शुल्क	न्यायिक दण्ड जरि दण्ड जरि दाना	प्रशासनिक दाना शुल्क	प्रदर्शक प्रेषा शुल्क	प्रदर्शक सेवा शुल्क	व्यापारिक निकायात्रा	कैफियत निगद
				साफकी सम्पत्तिको बहाल	गत वर्षको वर्षवर्षको कर्ता								
१	राजि तथा द जस विभाग	५६३७०३६.००	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५	१११७५
२	विवरन ग.नि.	२४५२६६०.८०				५५२२४५६६.००	२४५२६१९५३.१०	२४५२६१९५३.१०	२४५२६१९५३.१०	२४५२६१९५३.१०	२४५२६१९५३.१०	२४५२६१९५३.१०	२४५२६१९५३.१०
३	बाहिया ग.नि.	२०११०५५.८५					२०११०५५.८५	२०११०५५.८५	२०११०५५.८५	२०११०५५.८५	२०११०५५.८५	२०११०५५.८५	२०११०५५.८५
४	सामग्रमा ग.नि.	५९०५०५१.९६					५९०५०५१.९६	५९०५०५१.९६	५९०५०५१.९६	५९०५०५१.९६	५९०५०५१.९६	५९०५०५१.९६	५९०५०५१.९६
५	रास ग.नि.	५३६४६५.५०	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००
६	शेफोलम्बुडो ग.नि.	३२१३६८८.५०					३२१३६८८.५०	३२१३६८८.५०	३२१३६८८.५०	३२१३६८८.५०	३२१३६८८.५०	३२१३६८८.५०	३२१३६८८.५०
७	लाइटार्ड ग.नि.	११८४४४८.३८				११८४४४८.३८	११८४४४८.३८	११८४४४८.३८	११८४४४८.३८	११८४४४८.३८	११८४४४८.३८	११८४४४८.३८	११८४४४८.३८
८	मार्कल वस्ता ग.नि.	३८३६१.५०					३८३६१.५०	३८३६१.५०	३८३६१.५०	३८३६१.५०	३८३६१.५०	३८३६१.५०	३८३६१.५०
९	खदाङ ग.नि.	४०३११.००					४०३११.००	४०३११.००	४०३११.००	४०३११.००	४०३११.००	४०३११.००	४०३११.००
१०	जिवपुरी तामार्जन ग.नि.	१६३२५४५.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८	६४६३००.३८
११	बार्के राट्रिय निकुञ्ज	४४६२७७५८.८८					४४६२७७५८.८८	४४६२७७५८.८८	४४६२७७५८.८८	४४६२७७५८.८८	४४६२७७५८.८८	४४६२७७५८.८८	४४६२७७५८.८८
१२	अपिनामा संस्थान क्षेत्र	८६४४४११.००					८६४४४११.००	८६४४४११.००	८६४४४११.००	८६४४४११.००	८६४४४११.००	८६४४४११.००	८६४४४११.००
१३	क्षमासार संस्थान क्षेत्र	१५८५०.००					१५८५०.००	१५८५०.००	१५८५०.००	१५८५०.००	१५८५०.००	१५८५०.००	१५८५०.००
१४	शुक्रता फाटा वन्यजन्म आरस्ता	६३५०४४५.७१					६३५०४४५.७१	६३५०४४५.७१	६३५०४४५.७१	६३५०४४५.७१	६३५०४४५.७१	६३५०४४५.७१	६३५०४४५.७१
१५	पर्सा वन्यजन्म आरस्ता	५८४३४५८.८८					५८४३४५८.८८	५८४३४५८.८८	५८४३४५८.८८	५८४३४५८.८८	५८४३४५८.८८	५८४३४५८.८८	५८४३४५८.८८
१६	कोशी टप्पे वन्यजन्म आरस्ता	२१३३३४५.८८					२१३३३४५.८८	२१३३३४५.८८	२१३३३४५.८८	२१३३३४५.८८	२१३३३४५.८८	२१३३३४५.८८	२१३३३४५.८८
१७	होरपाटन निकुञ्ज आरस्ता	३३७१४.९८					३३७१४.९८	३३७१४.९८	३३७१४.९८	३३७१४.९८	३३७१४.९८	३३७१४.९८	३३७१४.९८
१८	करचनपाथा संस्थान क्षेत्र	१०११५६१.००				१०११५६१.००	१०११५६१.००	१०११५६१.००	१०११५६१.००	१०११५६१.००	१०११५६१.००	१०११५६१.००	१०११५६१.००
	जम्मा:	५८५०४४५.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००	१११११०.००

अनुसूची ११: आ.व. २०७९/७२ को राजशक्ति वार्षिक केन्द्रिय आर्थिक विवरण

संकेत संख्या	शिपक	लागत	कार्यमी		जम्मा असूली	दाखिला	लागत बँकी	गत वर्षको नगद मौज्जत	कैफियत
			बहु लगत	मिस्त्र					
१	२	३	४	५. (३)।	६	७	८. (६,७)	९	१०
	गत आ.व. सम्पर्क	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०५
१४१५५	वन श्वेतको आय	२३७२५६६.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१४१५५
	जम्मा	२३७२५६६.००	०.००	०.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	०.००
११११४	टेक्सा प्रह्लादको मु.आ.कर				११११५०.००	११११५०.००	११११५०.००	११११५०.००	०.००
११११५	प्रेषण शुल्कमा मु.आ.कर				६४६३५०.३९	६४६३५०.३९	६४६३५०.३९	६४६३५०.३९	०.००
१४१५१	सरकारी समर्पितको बहाल				८३०५.००	८३०५.००	८३०५.००	८३०५.००	०.००
१४१५५	वन श्वेतको आय				५२९८५२९१७५.३	५२९८५२९१७५.३	५२९८५२९१७५.३	५२९८५२९१७५.३	०.००
१४११२	सरकारी समर्पितको विविक २ लिलाम विविक				३५३००.००	३५३००.००	३५३००.००	३५३००.००	०.००
१४२११	त्यायिक दस्ताव				१२६.००	१२६.००	१२६.००	१२६.००	०.००
१४२२२	हुलाकार्सेवा शुल्क				९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	०.००
१४२२७	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क				११४६०१८.००	११४६०१८.००	११४६०१८.००	११४६०१८.००	०.००
१४२११	त्यायिक टण्ड जरियवाता				२५८१८५०.५६	२५८१८५०.५६	२५८१८५०.५६	२५८१८५०.५६	०.००
१४२३२	प्रशासनिक टण्ड जरियवाता				१२२३७३०.००	१२२३७३०.००	१२२३७३०.००	१२२३७३०.००	०.००
१४११२	देखाउ				६२०२९१७०.४	६२०२९१७०.४	६२०२९१७०.४	६२०२९१७०.४	०.००
१४११४	फर्टक प्रेषण शुल्क				२३७१४७५.५०	२३७१४७५.५०	२३७१४७५.५०	२३७१४७५.५०	०.००
१४११३	फर्टक सेवा शुल्क				१०००.००	१०००.००	१०००.००	१०००.००	०.००
	जम्मा	०.००	०.००	०.००	५२९८५२९१७०.०२	५२९८५२९१७०.०२	५२९८५२९१७०.०२	५२९८५२९१७०.०२	०.००
	कुल जम्मा	२३७२५६६.००	०.००	०.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	१६६०००.००	०.००

अनुसूची १२: आ.व.२०६७/६८ देखि आ.व.२०७१/७२ सम्मको कार्यलयगत राजश्व विवरण

सि. नं.	कार्यालय	आ.व. २०६७/६८ मा भएको यथार्थ राजश्व आमदानी (रु.)	आ.व. २०६८/६९ मा भएको यथार्थ राजश्व आमदानी (रु.)	आ.व. २०६९/७० मा भएको यथार्थ राजश्व आमदानी (रु.)	आ.व. २०७०/७१ मा भएको यथार्थ राजश्व आमदानी (रु.)	आ.व. २०७१/७२ मा भएको यथार्थ राजश्व आमदानी (रु.)	कैफियत
१	राजितथा व.ज.स. विभाग	१२,०५२,३३१००	१२,०५२,३३१००	४७,०५८,३६५००	४७,३९९,९५९००	५६,५७९,०७४००	
२	चितवन राजि.	१६,९१०,२१७००	१६,९१०,२१७००	२१०,५१६,०३१००	२४६,९१३,४०१३६	२४६,५२८,६८०१४०	
३	बर्दिया राजि.	१०,६४८,९५०००	१०,६४८,९५०००	३०,६७९,२८४००	२१,९३३,३४७५०	२०,५११,०४८०८४	
४	सगरमाथा राजि.	६६,४३९,४१५५१	६६,४३९,४१५५१	११,१४६,१७९००	१२,७५३,७०१०२	८९,०२६,०२१९६	
५	रारा राजि.	४३४,४२०१००	४३४,४२०१००	९५०,५६०००	३१०,९७५५०	५३४,६४७५०	
६	शोफोक्सुण्डो राजि.	३९८,८९७४५	३९८,८९७४५	२,२४३,६५६००	२५,२७७,३७३५०	३२,५३३,५२८०५०	
७	लाडाङ राजि.	२१,०१३,५५४८९	२१,०१३,५५४८९	३१,१६०,७००१००	४३,७५०,३५०५५	४१,८०४,४७८०३८	
८	मकालु बरुण राजि.	६९३,८२८०८	६९३,८२८०८	३,८२०,८१९००	४,२५२,१८०२५	३,८७७,०९१५०	
९	खप्तड राजि.	४९,५४९१००	४९,५४९१००	४००,५६२००	३८७,३८७००	४०३,९९१००	
१०	शिवपुरी नामार्जुन राजि.	६,६२२,३५८८२	६,६२२,३५८८२	७,८२७,६९६००	१०,३७५,००३८६	१६,७३८,७१५२३	
११	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	१४४,२९१००	१४४,२९१००	६,९०९,६४४१००	१७,४६९,७५४४१	४,४८८,७४७६८	
१२	अपिनामा संरक्षण क्षेत्र	५६१,९८०१००	५६१,९८०१००	७,८२७,६९६००	१०,२३८,२५१४८	८,६४७,४९१००	
१३	कृष्णासार संरक्षण क्षेत्र	१०५,३५०१००	१०५,३५०१००	४३,६७२००	५३,३८८००	९५,८४१००	
१४	शुक्ला फाँटा वन्यजन्तु आरक्ष	५,०३०,८३७००	५,०३०,८३७००	४,३९४,९०४००	३,५३३,६८२००	६,७७०,४७९७२	
१५	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष	४९,९९५,३४१६५	४९,९९५,३४१६५	१५,०५७,१०३००	२,०२०,३७५४५	५,८३४,७६८८८	
१६	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	१,६५१,२३३००	१,६५१,२३३००	१,७५९,७३६००	२,१२२,४०८१५	२,९३३,५७९२५	
१७	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	८०,६७०१००	८०,६७०१००	४३२,१०८००	४१६,९५८६१	३७०,९४५१८	
१८	कंचनजंघा संरक्षण क्षेत्र	१,३४१,४००१८०	१,३४१,४००१८०	१,१०९,५७८००	१,६४१,८३७५०	१,०३१,४६२००	
	जम्मा:	१८६,९७४,६१७१२	१८६,९७४,६१७१२	४७१,३३८,२९३००	५३०,८५२,३२८१४	५३८,७९०,६०२०२	

**अनुसूची १३: आ.व. २०७१/७२ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा छायाङ्कन भएका
फिल्म तथा वृत्तचित्रहरूको विवरण**

सि.नं.	छायाँकन गर्ने संस्था र व्यक्ति	छायाँकन भएको संरक्षित क्षेत्र	चलचित्र र डकुमेन्ट्री को नाम	छायाँकन भएको अवधि	सम्पर्क अधिकारी
१	Mayer Hagmann Geb Mayer (जर्मनी)	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	By Train from India to Nepal (चलचित्र)	२०७१ असोज २७ देखि २०७१ कार्तिक ८ सम्म	केशव पराजुली
२	Mr. Elisabeth Haddal Rosuik (नर्वे)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	Sherpas work in Norway (चलचित्र)	२०७१ कार्तिक २९ देखि कार्तिक ५ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
३	Mr. Hiroshi Arai - जापान)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	Genki Choujou File Dark Side Mistry	2014 October 30 देखि November 12 सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
४	Chris Landa (USA)	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	Devil Supertramp Travelogue	२०७१ असोज २३ देखि २७ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
५	Priyanka Dutt (भारत)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	Evade Subrama- nium	२०७१ असोज २० देखि मंगसिर ४ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
६	NHK Enterprises INC (जापान)	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	Wildlife Nature	2015 June 5 देखि १ महिना	सम्बन्धित कार्यालय
७	Russell Reginald Bric (Newzealand)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	Mission 14/ Hima- layan Experience	२०७१ चैत १५ देखि २०७२ वैशाख ४ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
८	Hakn Kilic (Turkey)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	Milk Production on Top of the World	२०७१ चैत ४ देखि १७ सम्म	रविन्द्र कार्की
९	Miguel Ciganda Urdian (Spain)	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	World Frank	२०७१ चैत ३ देखि १३ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
१०	Kim Wooyoung (Japan)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	Himalaya	२०७१ फाल्गुन २५ देखि चै त ६ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
११	Richard Anthony Edward (UK)	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज	Nepal Rhino Sur- vey 2015	२०७२ वैशाख ५ देखि ११ सम्म	सम्बन्धित कार्यालय
१२	Hwang Joon Sung (Republic of Korea)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	Porter's Spring Road	२०७१ चैत २९ देखि २०७२ वैशाख १३ सम्म	भीमबहादुर के सी
१३	Arturo Casares Cor- tina (Mexico)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	Upwards	2015 April 12 देखि May 30 सम्म	श्री राम कालिका

अनुसूची १४: आ.व २०७९/७२ मा संरक्षित क्षेत्रहरूमा अतिक्रमित क्षेत्रहरूको विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	अतिक्रमण भएको अनुमानित क्षेत्रफल	कैफियत
१.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१२११.१९ हेक्टर	
२.	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	४१०.६६ हेक्टर	६१६ विगाहा
३.	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१८८२. ७७ हेक्टर	सल्यान जिल्लाको मध्यवर्ती क्षेत्रको तथ्याङ्क बाँकी रहेको ।
४.	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१६१.४ हेक्टर	
५.	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१९० हेक्टर	
६.	लामटाड राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र	१९.९६ हेक्टर	
कूलजम्मा		३८७५.९८ हेक्टर	

अनुसूची १५: संरक्षित क्षेत्रको नाम और विवरणहरू निर्माणको लागि दिईएको सहमति

१ अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र :

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति मिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला /गा.वि.स./वडा नं.
१	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र हरियोखक, कास्की	ताङ्गडहरा खोला साना जलविद्युत आयोजना(श्री कृष्णालाल गौचन बाँसवारी, काठमाण्डौ)	२.४ मे.वा	२०६७/२१६	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	मुस्ताङ जिल्ला कोवाड गा.वि.स. वडा नं.३	
२	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र हरियोखक,कास्की	घालेन्दी खोला जलविद्युत आयोजना (श्री CEMAT Power Development Company कुपन्डोल,काठमाण्डौ)	४ मे.वा.	२०६६/३५	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	म्यारदी जिल्लाको नरच्याड गा.वि.स.	
३	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखक,कास्की	घिलुमा खोला जलविद्युत आयोजन(श्रीप्रभु इनजिं प्रा.लि ललीतपुर)	७ मे.वा.	२०६७/४/३	सम्भाव्यता अध्ययन	मुस्ताङ जिल्ला कागबेनी गा.वि.स.	
४	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखक,कास्की	लोअर मनाङ मर्याइदी जलविद्युत आयोजना (श्रीकुटवल पावर कम्पनी प्रा.लि बुङ्देनगर, काठमाण्डौ)	९३ मे.वा.	२०६७/९/७	विद्युत उत्पादन सम्भेदन तथा EIA सहमति	मनाङ जिल्ला चामे, ताचेवार र धारपानी गा.वि.स.	
५	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखक,कास्की	मिस्त्रीदाना १३२ केमि विद्युत प्रशारण लाईन(श्री रो वाट इनजिं प्रा.लि, पानीपोखरी, काठमाण्डौ)	४२ मे.वा.	२०६७/८/१५	मिस्त्रीदाना १३२ के मि विद्युत प्रशारण लाईनको सम्भेदन सहमति	म्यारदी जिल्ला नरच्याड गा.वि. स.	
६	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखक, कास्की	मार्थलो मर्दिखोला ज.वि.आ (श्री युनाइटेड इंदिमिटि एप्ड आर.वि. हाइड्रोपावर प्रा.लि., पोखरा)	१० मे.वा.	२०६७/९१/२३	सम्भाव्यता तथा महाअध्ययन	कास्की जिल्लाको लाडघलेन गा.वि.स.वडा नं. १	
७	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखक,कास्की	दृध्यखोला जलविद्युत आयोजना(श्री माझापुङ्क्ते हाइड्रो पावर डेभलपमेन्ट प्रा.लि, पोखरा)	२५ मे.वा.	२०६७/९१/२३	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	मनाङ जिल्ला थोचे गा.वि.स.	
८	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र,कास्की	रेते ज.आ.(श्री हिम कन्सल्ट प्रा.लि. काठमाण्डौ)	३ मे.वा.	२०६६/३/२९	सम्भाव्यता अध्ययन	म्यारदी जिल्ला नरच्याड गा.वि.स.	

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति मिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स / वडा नं.
१	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	करुचा ज.वि.आ.(झायामोलेगमा हाईडोपावर डेमलोपमे न्ट प्रा.लि कास्की)	३० मे.वा	साचिवस्तर २०६६/११/३	सम्भाव्यता अध्ययन सहमति	जिल्ला कास्की माछापुङ्गे गा.वि.स	
१०	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	फोड्खोला ज.वि.आ.(श्री प्रभू इनर्जी प्रा.लि, काठमाण्डौ)	२.२ मे.वा.	साचिवस्तर २०६६/१२/१२	सम्भाव्यता अध्ययन सहमति	जिल्ला मुस्ताङ कागबेनी गा.वि.स.	
११	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	टोगो रुद्दी खोला साना ज.वि.आ.(श्रीमती सुर्यकला वर लाल कोईराला शारदा -४, चितवन)	६७० कि.वा	साचिवस्तर २०६६/८/२३	सम्भाव्यता अध्ययन सर्वेक्षण सहमति	तमजुङ जिल्ला पसगाउं गा.वि.स वडा.नं ४	
१२	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	तिलिचो पम्प स्टोरेज ज.वि.आ.(गौरव अग्रवाल पो.व.तं.५५६ काठमाण्डौ)			वैज्ञानिक	जिल्ला कास्की	
१३	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	तल्लो कालिगण्डकी ज.वि.आ.(डेल्टा इनर्जी, प्रा.लि.,लालितपुर	१०.४६ मे.वा.	साचिवस्तर २०६६/३/२६	सम्भाव्यता अध्ययन	जिल्ला म्यागदी	
१४	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	माथिल्लो साझेखोला साना ज.वि.आ.(अप्पर साँडे हाईडो पावर प्रा.लि काठमाण्डौ)	१८३ कि.वा.	साचिवस्तर २०६६/३/२६	सम्भाव्यता अध्ययन	तमजुङ जिल्ला ताथिङ्कु	
१५	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	माथिल्लो खुदि ज.वि.आ.(जानेन्द्र लाल प्रधान काठमाण्डौ)	१९.५ मे.वा.	साचिवस्तर ०६७/१/२०	सम्भाव्यता तथा भूक्ति सहमति	तमजुङ जिल्ला घनपेखरा र खुदि गा.वि.स.	
१६	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	लिपिङ खोला जलविद्युत आयोजना (यायाम सुन्दर खे तान, काठमाण्डौ)	३० मे.वा.	साचिवस्तर २०६६/१/१४	सम्भाव्यता तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन अध्ययन	म्यागदी जिल्ला नरच्याङ गा.वि.स वडा नं.	
१७	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	घलेमदी खोला ज.वि.आयोजना (यायाम सुन्दर खेतान)	१० मे.वा.	साचिवस्तर २०६६/११/४	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	म्यागदी जिल्लाको नरच्याङ गा.वि.स.	
१८	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	माथिल्लो खुदि ए खोला ज.वि.आयोजना (वावुराम भारदाङ, ललितपुर-१३, कुस्तुनी)	४९६ मे.वा.	साचिवस्तर २०६६/१२/१	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	मुस्ताङ जिल्लाको घनपेखरा र खुदि गा.वि.स.	

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि. मी	सहमति भिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला/गा.वि.स/बडा नं.
१९	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	मिर्दिम खोला ज.वि.आयोजना (मिर्दिम हाइड्रोपावर, काठमाण्डौ)	३. ४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।३१२१	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	लम्झु जिल्लाको भोजे, भुजुङ्ग, उत्तरकन्या र मालिङ्ग गा.वि.स.	
२०	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	निलगिरी खोला ज.वि.आयोजना (सुब्रत घिराल, ललितपुर, पट्टिए)	३८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।४।४१२०	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	स्थानीय जिल्लाको नच्चाड गा.वि.स.
२१	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	माथिल्लो मरस्याङ्गदी ज.वि.आ. ४०० के.भि.विद्युत प्रशारण लाइन आयोजना (मरस्याङ्गदी टान्समिसन क.पा.लि, ललितपुर)	४०० के.भि. प्रशारण लाइन	सचिवस्तर २०६८।५।२७	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	लम्झु, गोरखा, तनहुं, नवलपारसी, स्थानीय जिल्ला	
२२	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	कालीगण्डकी कोवाङ्ग ज.वि.आ (अम्लेश्वर इर्जन्जनियरिङ हाइड्रोपावर प्रा.लि, काठमाण्डौ)	१०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।९।११	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	मस्ताङ्ग जिल्लाको टुकुचे, को वाह, लेते र कुन्जो गा.वि.स.
२३	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	घान्दुक मोदी ज.वि.आ (पञ्चजन्य हाइड्रोपावर प्रा.लि, काठमाण्डौ)	६४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।९।११	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	कास्की जिल्लाको घान्दुक गा.वि.स.	
२४	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	रुदीखोला ए ज.वि.आ (विन्द्यावासिनी हाइड्रोपावर डे भलेपमेन्ट प्रा.लि, काठमाण्डौ)	६.८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।९।२१२	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	कास्की र लम्झु जिल्लाको मजरे र प्रसगाउं रगा.वि.स.	
२५	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	न्यादी ज.वि.आ. को १३२ के.भि.विद्युत प्रशारण लाइन (न्यादी हाइड्रोपावर लि, काठमाण्डौ)	१३२ के.भि.	सचिवस्तर २०६८।९।२१२	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	लम्झु जिल्लाको वाहनडांगा गा.वि.स.	
२६	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	तल्लो मनाड मर्स्याङ्गदी ज.वि.आ.को २२० के.भि.विद्युत प्रशारण लाइन (बुटवल पावर कम्पनी, काठमाण्डौ)	२२० के.भि.	सचिवस्तर २०६८।९।२१२	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	मनाड जिल्लाको ताचेवागर र धारापानी गा.वि.स.	
२७	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	माथिल्लो मर्स्याङ्गदी साना ज.वि.आ. (अपर स्याङ्ग हाइड्रोपावर प्रा.लि.काठमाण्डौ)	२.४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८।९।२१२६	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	लम्झु जिल्लाको ताधिहुं गा.वि.स.	
२८	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	सार्दी खोला ज.वि.आ.को ३३ केमी प्रशारण लाइन (मन्दाकिनी हाइड्रोपावर प्रा.लि.काठमाण्डौ)	३३ के.भि.	सचिवस्तर २०६९।९।११२	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	कास्की जिल्लाको सार्दीखोला, घाचोक, लाचोक गा.वि.स.	

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि. मी	सहमति मिति	सहमतिको प्रयोगन	जिल्ला / गा.वि.स / बडा नं.
२८	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	गरच्छाङ्खेला साना ज.वि.आ. (गोविन्द पाण्डे / थानेश्वर वन्जाडे, काठमाण्डौ)	४ मे.वा.		सचिवस्तर २०६९।३९।२४	सम्भाव्यता अध्ययन	कास्की जिल्लाको नामांजुङ्ग गा.वि.स.
२९	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	मार्थलो मरस्याङ्गेडी २ जलविद्युत आयोजना (सशोधित जडित क्षमता ६०० मेगावाट)	६०० मे.वा.		नि. सचिवस्तर २०६९।१०।६।२२	EIA अध्ययन	मनाङ जिल्लाको धारापानी गा.वि.स. र लमजुङ्ग जिल्लाको वैमुँ र ताप्रीङ्ग गा.वि.स.
३०	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	रुदीखेला बि जलविद्युत आयोजना	७६ मे.वाट		सचिवस्तर २०६९।०।७।४	EIA अध्ययन	कास्की र लमजुङ्ग जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स. हरु
३१	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	नीलगिरीखोला २ क्यासकेंड जलविद्युत आयोजना	६२ मे.वा.		सचिवस्तर २०६९।०।८।०५	EIA अध्ययन	सम्भाव्यता तथा स्थार्दी जिल्लाको नाच्याङ्ग गा.वि.स. अन्तर्गत
३२	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	नैया मोदी लेखनाथ १३२ के.भि. विद्युत प्रशारण लाइन आयोजना (श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण, वातावरण तथा सामाजिक अध्ययन विभाग, खरिपाटी, भक्तपुर)	१३२ के.भि.		सचिवस्तर २०६९।०।८।०५	EIA अध्ययन	सम्भाव्यता तथा कास्की र पर्वत जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स. हरु
३३.	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	मार्थलो मरस्याङ्गेडी १ जलविद्युत आयोजना	१५० मे.वा.		सचिवस्तर २०६९।१।०।२१	EIA अध्ययन	सम्भाव्यता तथा लमजुङ्ग जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स. हरु
३४.	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	मनाङ मरस्याङ्गेडी जलविद्युत आयोजना	१९२ मे.वा.		सचिवस्तर २०६९।१।०।२३	EIA अध्ययन	सम्भाव्यता तथा मनाङ जिल्लाको चामे र ताचे वर्ग गा.वि.स. हरु
३५.	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	घारखेला जलविद्युत आयोजना	८३०० मे.वा.		सचिवस्तर २०६९।१।०।२३	(EIA) अध्ययन	वातावरणीय प्रभाव स्थार्दी जिल्लाको शिखर र धार गा.वि.स. हरु
३६.	अन्पूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क,कास्की	सैती खोला जलविद्युत आयोजना	१००० कि.वा.		सचिवस्तर २०७०।४।१६	सम्भाव्यता तथा वातावरणीय प्रभाव (EIA) अध्ययन	कास्की जिल्लाको ल्वाङ्गधालेक गा.वि.स.

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि. मी	सहमति भिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला/गा.वि.स/बडा नं.
३७	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र, हरियोखर्क, कास्की	मादी खोला जलविद्युत आयोजना	१४.६ मे.वा.	सचिवस्तर २०७०।१।२३	वातावरणीय प्रभाव (EIA) अध्ययन	कारकी जिल्लाको सिल्डुजे, थुकाङाङ्गांडा तथा कालिका गा.वि.स.हरू	गा.वि.स.हरू

२. लामटाङ्ग रानि

१	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	फलांखु खोला जलविद्युत आयोजना(रसुवा हाईडोपावर प्रा.लि. सानोभ-याड़ काठमाण्डौ)	३ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।१।०।२४	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	रसुवा जिल्ला सरमथली र शोले गा.वि.स.
२	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	माथिल्लो वलेफी खोला ज.वि.आ.(माथिल्लो वलेफी जलविद्युत आयोजना, सिन्धुपाल्चोक)	१५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।४।३।१०	EIA अध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको गोल्चे र गुम्बा गा.वि.स.
३	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	वलेफी ए जलविद्युत आयोजना (श्री इन्द्रायणी पावर प्रा.लि. लगत, काठमाण्डौ)	६. ४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।३।१०	सम्भाव्यता अध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गोल्चे र गुम्बा गा.वि.स.
४	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	माथिल्लो विशूली २ जलविद्युत आयोजना- Hidrochina Corporation No.2 Beixiaojie Street, Liupukang, dewai Beijing 100011 China	१०२ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७।४।६	सम्भाव्यता र EIA अध्ययन	रसुवा जिल्ला हाकुबेसी र तुवाकोट जिल्ला नारकोट गा.वि.स.
५	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	भोटेकाशी जलविद्युत आयोजना (अनिल श्रेष्ठ, ललितपुर)	२० मे.वा.	सचिवस्तर २०६६ / ३ / २४	सम्भाव्यता अध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला
६	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	रसुवा भोटेकाशी जलविद्युत आयोजना (दीपक खडका, आँखीभुई- ६, संखुवासभा)	२२.६ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६५ / ५ / २०	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	रसुवा जिल्ला थुमन, गोल्डु र वृदिम गा.वि.स.
७	लाडटाङ्ग रा.नि., धुन्चे, रसुवा	नैसिम खोला जलविद्युत योजना (श्री इन्नर्ज एण्ड हाईडोपावर प्रा.लि. स्वयम्भु काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६५ / ३ / २२	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गुम्बा गा.वि.स बडा नं.

सि. नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति भित्ति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स / बडा नं.
८	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	फलाखुखोला जलविद्युत आयोजना (श्री वेत्रावति हाईडो ईलेक्ट्रिक कं.प्रा.लि. अनामनगर, काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/९/२०	EIA अध्ययन सहमति	रसुवा जिल्ला सरमथिलि र यासांगा.वि.स.	
९	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	फलाखुखोला जलविद्युत आयोजना (श्री वेत्रावति हाईडो ईलेक्ट्रिक कं.प्रा.लि. अनामनगर काठमाण्डौ)	२.४ मे.वा.	सचिवस्तर ०६६/९/२०	EIA अध्ययन गर्ने सहमति	जिल्ला रसुवा गा.वि.स सर मथिलि र भोल्टे	
१०	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	माधिल्लो विशुली ३ ए.ज.आ. (श्री नेपाल विद्युत प्राधीकरण इन्जीनियरिङ सेवा काठमाण्डौ)		माधिल्लो विशुली ३ ए.जलविद्युत आयो जनाको अध्ययन कार्यमा सहयोग वारे	माधिल्लो विशुली ३ ए.जलविद्युत आयो जनाको अध्ययन कार्यमा सहयोग वारे	फाइल हेत्ते	फाइल हेत्ते
११	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	नेपाल विद्युत प्राधिकरण काठमाण्डौ (माधिल्लो विशुली ए.जलविद्युत आयोजना	६१ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६५/३/२२	वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन	फाइल हेत्ते	फाइल हेत्ते
१२	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	माधिल्लो तादिखोला ज.आ. (सूर्य कुण्ड हाईडो इलेक्ट्रिक कं.प्रा.लि. अनामनगर काठमाण्डौ)	३ मे.वा.	सचिवस्तर ०६४/७/१४	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	नुवाकोट जिल्ला ध्याउङ्फेर्दी गा.वि.स.	नुवाकोट जिल्ला ध्याउङ्फेर्दी गा.वि.स.
१३	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	माधिल्लो वलेकी ५ जाओ. (श्री शिवश्री हाईडोपावर प्रा.लि. नक्साल, काठमाण्डौ)	३६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/७/५	EIA सहमति	सिन्धु पाल्योक जिल्ला गुम्थान र गोल्चे गा. वि. स	सिन्धु पाल्योक जिल्ला गुम्थान र गोल्चे गा. वि. स
१४	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	तादिखोला ज.आ. (श्री हिरारत्न हाईडोपावर प्रा.लि. कालोपुल, काठमाण्डौ)	२.८ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६५/२/३१	EIA सहमति	नुवाकोट जिल्ला शिखरबेसी र समन्वयतार गा.वि.स	नुवाकोट जिल्ला शिखरबेसी र समन्वयतार गा.वि.स
१५	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	फेन्त्तुन वृद्धिमध्योला साना ज.आ. (श्री पञ्चिक नेपाल हाईडोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)	१.८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/६/२७	सम्भाव्यता अध्ययन	रसुवा जिल्ला वृद्धिम गा.वि.स.	रसुवा जिल्ला वृद्धिम गा.वि.स.
१६	लाडटाड रा.नि., धुन्चे, रसुवा	मध्य तादिखोला ज.आ. (दुज्येष्वर महादेव हाईडोपावर कं.प्रा.लि. काठमाण्डौ)	५.५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१२	सम्भाव्यता अध्ययन वातावरणीय अध्ययन	नुवाकोट जिल्ला शिखरबेसी र ध्याउङ्फेर्दी गा.वि.स	नुवाकोट जिल्ला शिखरबेसी र ध्याउङ्फेर्दी गा.वि.स

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति भिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला /गा.वि.स/वडा नं.
१७	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	निश्चली खोला ज.वि.आ.(शहिददिक्षा कं.प्र.लि., काठमाण्डौ)	५ मे. वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६६ /६ /८	सम्भाव्यता अध्ययन सहमति	जिल्ला रसुवा धुन्चे गा.वि.स	
१८	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवाज.वि.आ.(नेपाल पावर कम्पनी प्रा.लि काठमाण्डौ)	५६० कि.मी.	सचिवस्तर २०६५ /३ /३०	वातावरणीय परि क्षण तथा विस्तृत सर्वेक्षण	नुवाकोट जिल्ला	
१९	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	नेसम खोला ज.वि.आ.(सिनधुज्वाला हाईडोपावर प्रा.लि काठमाण्डौ.)	९८० कि.मी.	सचिवस्तर ०६६ /५ /७	सम्भाव्यता अध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गुम्बा गा.वि.स.	
२०	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	बलेफी खोला जलविद्युत कं.लि.(श्री भानु पोखरेल) रसुवा	२० मे. वा.		जलविद्युत निर्माण	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला पान्ताङ, गोल्ढे, सलाउँ	
२१	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	घटटे खोला साना ज.वि.आ.(िम्मरे हाईडोपावर कं. प्रा.लि. काठमाण्डौ)	४.४ मे.वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६६ /११ /१९	सम्भाव्यता अध्ययन	रसुवा जिल्ला टिम्मेर गा.वि.स.	
२२	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	नैसिंड खोला ज.वि.आ.(इनर्जी एण्ड हाईडोपावर समिक्षण प्रा.लि. काठमाण्डौ)	५ मे. वा.	मा.मन्त्रीस्तर २०६५ /३ /२२	सम्भाव्यता तथा EIA सहमति	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गम्बा गा.वि.स.	
२३	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	स्थापुद्वेसी रसुवागाडी सडक सडक विभाग काठमाण्डौ	-	११.१ कि.मी.	निर्माण समवन्ध्यमा २०६५ /५ /२६	रसुवा जिल्ला स्थापुद्वेसी वृद्धिम र टिम्मेर गा.वि.स	
२४	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	ठुलोभार्खु व्रावल ठुलोस्याफु कृषि सडक ।	-	९ कि.मी	सचिवस्तर ०६६ /१ /२२	निर्माणको अस्थाई स्वीकृति	रसुवा जिल्ला स्थापुद्वेसी गा.वि.स.
२५	लाडटाड रा.पि.,धुन्चे, रसुवा	सोले चिमली,भोटेकोशी सडक निर्माण	-	३.५१ कि.मी	मा.मन्त्रीस्तर २०६५ /५ /३०	EIA सहमति	रसुवा जिल्ला धुन्चे गा.वि.स वडा.नं ४

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति भिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला/गा.वि.स/वडा नं.
१६	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	गल्छी, विशुली, स्याफुवेसी सडक योजनाको वेचावति, धुन्चे, स्याफुवेसी सडक				वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनको वैठक सम्बन्धमा ।	
१७	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	हिमालयन स्प्रिङ वाटरको प्रसोधन केन्द्र				रसुवा जिल्ला धुन्चे गा.वि.स	
१८	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	मेलमच्छी खानेपानी विकास समिति मिनभवन, काठमाण्डौ				सिन्धुपाल्चोक जिल्ला	
१९	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	माथिल्लो विशुली १ ज.वि.आ.(नेपाल वाटर एण्ड इनर्जी डेवलपमेन्ट क.प्रा.लि., काठमाण्डौ)	२१६ मे.वा.	सञ्चिकास्तर २०६८/१९	EIA अध्ययन	रसुवा जिल्लाको धुन्चे र हाकु गा.वि.स.	
२०	लाडटाड रा.नि. र गौर गोशांकर स.क्षेत्र	नैसिम खोला जलविद्युत आयोजना (श्री इनर्जी एण्ड हाईड्रोपावर सर्बिस प्रा.लि स्वयम्भू काठमाण्डौ)	३० मे.वा. २०६८/१/१६	सञ्चिकास्तर २०६८/१/१६	सम्भाव्यता तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गम्बा गा.वि. स वडा नं.	
२१	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	मध्य विशुलिङ्गा नदी जलविद्युत आयोजना (श्री परफेक्ट इनर्जी डेवलपमेन्ट प्रा.ली., अनामनगर, काठमाण्डौ)		सञ्चिकास्तर २०६९/१४/१०	सम्भाव्यता तथा EIA सहमति	नुवाकोट र रसुवा जिल्लाको तुञ्चे,मनकामना, गोर्खा र लहरेपौवा)	
२२.	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	रसुवा भोटेकोशी जलविद्युत आयोजना (श्री दिपक खडका, लैनचौर, काठमाण्डौ)	९७.५ मे. वा.	सञ्चिकास्तर २०६९/१०/१९	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन EIA सहमति	रसुवा जिल्लाको थुमना, टिमुरे, विदिम, चिलिमे, गोत्याङ र स्याफु ।	
२३.	लाडटाड रा.नि.,धुन्चे, रसुवा	माथिल्लो नेशम खोला जलविद्युत आयोजना सिन्धुज्वाला हाईड्रोपावर प्रा.लि., शान्तनगर, काठमाण्डौ	४३ मे.वा.	सञ्चिकास्तर २०७०/८/१७	EIA सहमति	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला गम्बा गा.वि.स.	

३. शिवपुरी नागर्जुन रा.नि.

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति मिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला/गा.वि.स./बडा नं.
१	शिवपुरी नागर्जुन रा.नि. पानीमहान, काठमाण्डौ	नमूना लघु जलविद्युत केन्द्र स्थापना (श्री नेपाल लघु जलशक्ति विकास संस्था टेर्कु, काठमाण्डौ)			सम्भाव्यता अध्ययन	का. जि शिवपुरी नागर्जुन रा.नि. कार्यालय पानीमहान, काठमाण्डौ	
२	शिवपुरी नागर्जुन रा.नि., काठमाण्डौ	पौधखोला दोधान लघु ज.आ. (श्री शिवपुरीबहुउद्देश्य सहकारी संस्था, नुवाकोट)	८ कि.वा.	मा.मन्त्रीस्तर ०५६/१२/१८	निर्माण तथा सञ्चालन सहमति	नुवाकोट जिल्ला सिक्किम	
३	शिवपुरी नागर्जुन रा.नि., काठमाण्डौ	चक्रपथ-टोखा, भोर, छ्हरे सङ्डक	-			काठमाण्डौ जिल्ला	

४. अपिनाम्या संरक्षण क्षेत्र

१	अपिनाम्या संरक्षण क्षेत्र, दार्चुला	नौगाड ए खोला जलविद्युत आयोजना (श्री त्रिपुरा ईनर्जि नेपाल प्रा.लि. चन्डोल, काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सञ्चिवस्तर २०६७/५/२३	सम्भाव्यता र EIA अध्ययन	दार्चुला जिल्लाको धुलीगाड र सिप्लि गा.वि.स.
२	अपिनाम्या संरक्षण क्षेत्र, दार्चुला	चमेलिया क्षीतिगाड जलविद्युत आयोजना (श्री वेस्टस्टार हाइड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)	५ मे.वा.	सञ्चिवस्तर २०६६/१२/१२	EIA सहमती	दार्चुला जिल्ला घुसा, सिटौला, खण्डेश्वरी, रामुज्जर गा.वि.स.
३.	अपिनाम्या संरक्षण क्षेत्र, दार्चुला	न्वा गाउँ जलविद्युत आयोजना (श्री जल उर्जा प्रा.लि., विशालनगर, काठमाण्डौ)	१ मे. वा.	नेपाल सर कार सञ्चिवस्तर (२०७०/१३/१)	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन सहमति	दार्चुला जिल्लाको लटिनाथ गा.वि.स.

५ कवचनजड़घा संरक्षण क्षेत्र

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति मिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स / बडा नं.
१	कवचनजड़घा संरक्षण क्षेत्र, ताप्लेजुङ	घुन्सा खोला सानो जलविद्युत आयोजन (श्रीशाह कन्स्टल्ट इन्टररेनशनल प्रा.लि. कठमाण्डौ)	१० मे.वा.		(मा.मन्त्रीस्तर) २०८५/३/२२	EIA अध्ययन	लेलेप गा.वि. ३, ताप्लेजुङ
२	कवचनजड़घा संरक्षण क्षेत्र आयोजना	माथिल्लो तमोर जलविद्युत आयोजन (श्री सानिमा हाईड्रोपावर प्रा.लि नक्साल काठमाण्डौ)	१०० मे.वा.		मा.मन्त्रीस्तर २०८५/१/१९	सम्मान्यता तथा EIA अध्ययन	ताप्लेजुङ जिल्ला तापेथोक, लिनखिम, ईखावु र लेलेप गा.वि.स
३.	कवचनजड़घा संरक्षण क्षेत्र आयोजना	ताप्लेजुङ-ओलाउड्चुङ्गोला सडक आयोजना	११० कि.मि.	नेपाल सरकार (सांचिवस्तर) २०७११०१२	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन EIA अध्ययन	ताप्लेजुङ जिल्ला	

६. बर्दिया गा.नि.

१.	बर्दिया रा.नि. ठाकुरद्वारा, बर्दिया	भेरी वर्वई डाँझर्सन आयोजना (श्रीसिचाई विभाग, लालितपुर)	-	१६.५ मी.	संचिवस्तर २०८७०१२४	EIA सहमति	बर्दिया जिल्ला वेलवा गा.वि.स.
२	बर्दिया रा.नि., ठाकुरद्वारा, बर्दिया	भुरिगाउँ तेलपानि सुर्खेत सडक (श्री साडक विभाग, काठमाण्डौ)			संचिवस्तर २०८७/४/३	EIA सहमती	
३	बर्दिया रा.नि. ठाकुरद्वारा, बर्दिया	नेपाल विद्युत प्राधिकरण केहलपुर सुर्खेत १३२ केमि प्रशारण लाईन प्रसारण लाईन आयोजना काठमाण्डौ	१३२ के भि प्रशारण लाईन	१७ कि.मी ०६७/३/३	संचिवस्तर १३२ केमि प्रसारण लाईन आयोजनाको सञ्चालन सहमति	केहलपुर सुर्खेत १३२ केमि प्रसारण लाईन आयोजनाको सञ्चालन सहमति	
४	बर्दिया रा.नि., बर्दिया	भुरिगाउँ-तेलपानी-सुर्खेत सडक		२७ कि.मि		EIA अध्ययन	
५	बर्दिया / बांके रा.नि.	कर्णाली-७ ज.वि.आ. ४०० के.भि. विद्युत प्रशारण लाईन आयोजना (Lanco Infratech Limited Haryana, India)	४०० के.भि.प्रशारण लाईन	१३० कि.मी. ०६८०६६	संचिवस्तर १३० कि.मी. ०६८०६६	सम्मान्यता तथा EIA अध्ययन	सुर्खेत, कैलाली, बांके बर्दिया जिल्ला

७. शे-फोकस्पॉट राजि

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमति भिति	सहमतिको प्रयोजन	जिल्ला/गा.वि.स./बडा नं.
१	शे-फोकस्पॉट रा.नि., डोल्पा	नामलाड जलविद्युत आयोजना (Lanco Infiatech Limited Haryana, India)	३०३ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१	EIA अध्ययन सहमति	मुगु जिल्लाको किमरी	गा.वि.स.
२	शे-फोकस्पॉट रा.नि., सुलिगाड, डोल्पा	जगदुल्ला खोला जलविद्युत आयोजना (श्री मार्लिका हाइडो पावर कं. प्रा.लि. कपन ३, काठमाण्डौ)	७५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/७/८	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	डोल्पा जिल्ला काईगाउ, रिमि, रिभी र नार्कु गा.वि.स.	
३	" "	नामलान जलविद्युत आयोजना-कर्णली ७ ज.वि.आ. ४०० के.भि.विद्युत प्रशारण लाइन (Lanco Infiatech Limited Haryana, India)		नि.सचिवस्तर २०६८/४/२३	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	मुगु, जुम्ला, कालिकोट, देलेख, अछम र सुर्खेत जिल्ला	
४	" "	ठूलो भेरी-१ जलविद्युत (त्रिपाति उर्जा प्रा.लि.)	११० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/११२	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	डोल्पा जिल्लाको त्रिपुराकोट गा.वि.स.)	

८. मकालु वर्क्षण रा. नि.

१.	मकालु वर्ण रा. नि., सेदुवा, संखुवासभा	किमाथांका अरुण ज.वि.आ.(किमाथांका हाईडो पावर प्रा.लि. पुतलीसडक, काठमाण्डौ)	१०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६७/३/३	सम्भाव्यता अध्ययन	संखुवासभा जिल्लाको चेपुवा गा.वि.स.	
२	मकालु वर्ण रा. नि., सेदुवा, संखुवासभा	श्री फुलवाति खोला लघु ज.वि. ओ., छेस्काम ६, सोलुखुम्बु	४२ कि.मी.	मा.मन्त्रीस्तर २०६६/६/२९	निर्माण सहमति	सोलुखुम्बु जिल्ला छेस्काम गा.वि.स.	
३	मकालु वर्ण रा. नि., सेदुवा, संखुवासभा	कासुखाखोला ज.वि.आ.(श्री सि.इ.डि.वि. हाइडोफण्ड लि., काठमाण्डौ)	५.८ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१११८	उत्पादन सर्वेक्षण सहमति	संखुवासभा जिल्ला पार्थिभरा र मकालुगा.वि.स.	
४	मकालु वर्ण रा. नि., सेदुवा, संखुवासभा	अरुण ३ जल विद्युत आयोजना (सतराज जल विद्युत निगम लिमिटेड)	१०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९/५/११	सम्भाव्यता अद्यावधिक तथा निर्माण अध्ययन	संखुवासभा जिल्लाको अरुण नदिमा	
५.	मकालु वर्ण रा. नि., सेदुवा, संखुवासभा	नम-किमथांका सडक आयोजना		७२ कि.मी.	सचिवस्तर २०७०/०२/१७	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA) सहमति	संखुवासभा जिल्ला

९. मनास्तु संरक्षण क्षेत्र

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमतीको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स / वडा नं.
१	मनास्तु संरक्षण क्षेत्र, गोरखा	भालु खोला जलविद्युत आयोजन, (श्री नेपाल टप हाइड्रोपावर प्रा.लि. काठमाण्डौ)		२०६६/५/७	सचिवस्तर	सम्भाव्यता अध्ययन गोरखा जिल्ला
२	मनास्तु संरक्षण क्षेत्र आयोजना गोरखा	सुपर बुढीगाउङडकी खोला ज. आ. (श्री सुपर बुढीगाउङडकी हाइड्रो पावर कं.प्रा लि वानेश्वर काठमाण्डौ)		०६७७/४/६	सचिवस्तर	सम्भाव्यता अध्ययन समर्चक्षण सहमी गोरखा जिल्ला ल्हो गा वि स वार्ड नं १
३	मनास्तु संरक्षण क्षेत्र, गोरखा	बुढीगाउङडकी ज.वि.आ. (श्री टाइम्स इनर्जी प्रा.लि., काठमाण्डौ)	२५४ मे.वा.	०६८८/१२	सचिवस्तर	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन गोरखा जिल्ला सिर्दिवास, केरोजा र उद्धया गा.वि.स.मा पर्ने
४	मनास्तु संरक्षण क्षेत्र, गोरखा	माथिल्लो बुढीगाउङडकी ज.वि.आ. (श्री नैसेनी हाइड्रो प्रा.लि., नाटेश्वर मार्ग, सामाख्या, काठमाण्डौ)	२५४ मे.वा.	०७०/१२६	सचिवस्तर	गोरखा जिल्ला केरोजा, उद्धया, सिर्दिवास र चम्चुले

१०. गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र

१	गौरीशंकर संरक्षण क्षे त्र, दोलखा	तामाकोशी ३ जलविद्युत आयोजना (एस.एन पावर होल्डिंग सिंगापुर प्रा.लि.ललितपुर)	२७५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६६/१२/१२	EIA अध्ययन	दोलखा जिल्लाको भिरकोट, सुनखानी, गा.वि.स.२ भिमेश्वर न.पा.
२	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दो लखा	लिपिहु खोला जलविद्युत आयोजना (सुनिमाया खडका, सिन्धुपाल्योक)	४.१ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१२५	सम्भाव्यता तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन अध्ययन	सिन्धुपाल्योक जिल्ला तातो पानी गा.वि.स.
३	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दो लखा	लिखु १ जलविद्युत आयोजना (पान हिमालय इनर्जी प्रा.लि., काठमाण्डौ)	७७ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१२८	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	रामेश्वर जिल्लाको गुम्देल, भकान्जे, र सोलुखुम्बु जि.को चौलाखर्क गा.वि.स.
४	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, लखा	लिखु २ जलविद्युत आयोजना (रलोवल हाइड्रोपावर एसोसिएट प्रा.लि., काठमाण्डौ)	५५ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८/१२८	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	रामेश्वर जिल्लाको गुम्देल, भकान्जे, र सोलुखुम्बु जि.को चौलाखर्क गा.वि.स.

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमती मिलि	सहमतीको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स / वडा नं.
५	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दोलखा	जिरिम्बा खोला साना ज.वि.आ. (अमृत वहादुर खड्का, सिन्धुपाल्चोक, काठमाण्डौ)	०.७०६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८८५४३	सम्भाव्यता तथा EIAअध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको तातोपान गा.वि.स.	
६	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दोलखा	माथितलो लाञ्चेखोला ज.वि.आ. (इनर्जी भेन्चर प्रा.लि., काठमाण्डौ)	१९ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८८१०९	सम्भाव्यता तथा EIAअध्ययन	दोलखा जिल्लाको लामावार गा.वि.स.	
७	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दोलखा	अपर जुरिम्बाखोला साना ज.वि.आ. (झिव शेष्ट, सिन्धुपाल्चोक)	०.११४ मे.वा.	सचिवस्तर २०६८१२१२	सम्भाव्यता तथा EIAअध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको लिस्टीकोट र तातोपानी गा.वि.स.	
८	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दो लखा	त्याञ्चेखोला ज.वि.आ. (नासा हाइड्रोपावर क.लि., काठमाण्डौ)	२०० मे.वा.	सचिवस्तर २०६९१२९७	सचिवस्तर २०६९१०९१२०	EIAअध्ययन	दोलखा जिल्लाको लामावार गा.वि.स.
९.	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दो लखा	तामाकोशी ५ जलविद्युत आयोजना (श्री नेपाल विद्युत प्राधिकरण, वातावरण तथा सामाजिक अध्ययन विभाग, काठमाण्डौ)	८७ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९१०९१२०	EIAअध्ययन	दोलखा जिल्लाको तामाको शी नदिमा	
१०.	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दो लखा	सुरीखोला जलविद्युत आयोजना (श्री सुरीखोला हाईड्रो पावर प्रा.लि.)	३.६ मे.वा.	सचिवस्तर २०६९१०९१२९	EIAअध्ययन	दोलखा जिल्लाको सुरी र चाँखु गा.वि.स.	
११.	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दो लखा	खानीखोला -१ जलविद्युत आयोजना (२५ मे.वा.) १३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना (ग्रीनलाईफ प्रा.लि., एकात्माकुना, काठमाण्डौ)	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर २०६९१०९१२९	EIAअध्ययन	दोलखा जिल्लाको खाँरे चाँखु, सुरी, चुलुङ्ग, लाङ्डुक गा.वि.स.	
१२.	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दो लखा	मध्यभाटेकोशी जलविद्युत आयोजना (१०२ मे.वा.)	१०२ मे.वा.	सचिवस्तर २०७०१०२२६	EIAअध्ययन	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको मापिङ्ग, गाति लिस्टीकोट, घुम्पाहङ्ग र मानेश्वर गा.वि.स.	

सि. नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.भी	सहमती मिति	सहमतीको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स / बडा नं.
१३.	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दोलखा	तल्लो खारे खोला जलविद्युत आयोजना (द. २६ मे.वा.) को १३२ के.भी. विद्युत प्रसारण लाईन आयोजना	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर २०७००३०२३	सम्भाव्यता तथा EIA अध्ययन	दोलखा जिल्लाको सुरी र चाँचु गा.वि.स.हरू	
१४.	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दोलखा	हाँडीखोला सुनकोशी ए साना जलविद्युत आयोजना	१९७ कि.वा.	सचिवस्तर २०७००५०३	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA)	सिन्धुपाल्योक जिल्लाको करथली र घोरथली गा.वि.स.हरू	
१५.	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दोलखा	मध्यभेटकोशी-१ जलविद्युत आयोजना १३२ के.भी. विद्युत प्रशारण लाईन आयोजना	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	नि. सचिवस्तर मिति २०७००७०२६	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA)	सुन्धुपाल्योक जिल्लाको फुल्पिङ्कट्टी गा.वि.स.	
१६.	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दोलखा	रामेश्वर गर्ज्याङ्ग खिम्टी १३२ के.भी. चिन्हित प्रसारण लाईन आयोजना	१३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजना	सचिवस्तर मिति २०७०। १।२१	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA)	रामेश्वर जिल्लाको फुलार्सी, बेताली, रम्पालु र चुचुरे गा.वि.स. र दोलखा जिल्लाको सहरे र च्यामा गा.वि.स. हरू	
१७.	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दोलखा	सिंगाटीखोला जलविद्युत आयोजनाको क्षमता अधिकृदि (६. ४ मे.वा. बाट १६ मे.वा.)	(६. ४ मे.वा. बाट १६ मे.वा.)	सचिवस्तर मिति २०७०१११२	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA)	दोलखा जिल्लाको बावरे, चिलझखाम र लामिङ्डा गा.वि.स.हरू	
१८.	गौरीशंकर सं.क्षेत्र, दोलखा	तिनेखुखोला जलविद्युत आयोजना (१९० कि.वा.)	१९० कि.वा.	सचिवस्तर मिति २०७००८०३	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA)	दोलखा जिल्लाको सुरी र कथाङ्क गा.वि.स.हरू	

सि.नं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	आयोजनाको नाम	क्षमता	कि.मी	सहमती मिति	सहमतीको प्रयोजन	जिल्ला / गा.वि.स/वडा नं.
१९	गौरीशंकर सं. क्षेत्र, दोलखा	सुरीखोला जलविद्युत आयोजनाको ३३ के.भा. प्रसारण लाईन आयोजना	३३ केमी प्रसारण लाईन अयोजना	संचिवस्तर मिति २०७०/०७/७	वातावरणीय प्रभाव मूलाङ्क अध्ययन (EIA)	दोलखा जिल्लाको सुरी र लामीडाँडा गा.वि.स.	
११. चितवन रानि							
१	चितवन रा.नि., कसरा, चितवन	३३ KVV प्रशारण लाईन (नेपाल विद्युत प्राधिकरण,प्रधान कार्यालय, काठमाडौं)		संचिवस्तर २०६६/६/२७	EIA अनुमति	चितवन जिल्ला गाउँ, बघौडा, कल्याणपुर, र अयोध्यापुरी गा.वि.स.	
१२. खपड रानि							
१	खपड रा.नि.	मेलछुडा खानेपानी योजना (क्षेत्रीय अनुगमन तथा सुप्रतिवेक्षण कार्यालय, राजापुर, डोटी)		संचिवस्तर २०६८/१२/२	EIA अनुमति	खपड रा.नि.बाट दिपायल सिलगढीमा पानी ल्याउने	
१३. रास राष्ट्रिय निकुञ्ज							
१	रास रा.नि.	मुगु कण्ठली रासा (१९६ मे.वा.) जलविद्युत आयोजना	१९६ मे.वा.	संचिवस्तर २०६९/८/२७	सम्भाव्यता तथा वातावरणीय अध्ययन (EIA)	रास रा.नि. को मध्यवर्ती क्षेत्र	
१४. कोशीटपु वन्यजन्तु आरक्ष							
१	कोशीटपु वन्यजन्तु आरक्ष	नदाहा-चतारा-रुपनगर सडक खण्डको त्वरोन्नती		संचिवस्तर २०७०/१/३०	वातावरणीय अध्ययन (EIA)	कोशीटपु वन्यजन्तु आरक्षको मध्यवर्ती क्षेत्र	
१५. सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज							
१	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	दृश्यकोशी- जलविद्युत आयोजना	३५० मे.वा.	संचिवस्तर २०७०/८/१९	सम्भाव्यता तथा वातावरणीय अध्ययन (EIA)	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र	

अनुसूची १६: संरक्षित क्षेत्रअन्तर्गत स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षणसम्बन्धी विवरण

क्र. स.	आयोजनाको नाम	आयोजनाको क्रियम	IEE स्थिरकृत मिति	आयोजना		प्रस्तावको ठेगाना	अनुगमनको अवस्था (भएन/भएन्को)	कैफियत
				जिल्ला	न. पा./गा. वि.स			
व्यवस्थापन योजना								
१.	रारा राप्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको पञ्चवर्षीय व्यवस्थापन योजना	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र सामुदायिक विकास	२०६५९७०१३	मुग्गु, जुला		रारा रा.नि. कार्यालय	भएको	
२.	कोशीट्रिपु वन्यजन्तु आरक्ष मध्यवर्ती क्षेत्रको पञ्चवर्षीय व्यवस्थापन योजना	वनवन्यजन्तु संरक्षण र सामुदायिक विकास	२०६६९७०१४	सप्तरी, सुनसरी र उदयपुर		कोशीट्रिपु वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय	भएको	
३.	खप्टड राप्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको पञ्चवर्षीय व्यवस्थापन योजना	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र सामुदायिक विकास	२०६८९७११२६	वाभाङ्ग, वाजुरा, डोटी र अछाम		खप्टड रा.नि. कार्यालय	भएको	
४.	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको पञ्चवर्षीय व्यवस्थापन योजना	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र सामुदायिक विकास	२०६८९७०१०२६	वारा, पर्सा र मकवानपुर		पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय	भएको	
५.	लामटाङ राप्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको पञ्चवर्षीय व्यवस्थापन योजना	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र सामुदायिक विकास	२०६९९७१२१७	रस्या, नुवाकोट र सिन्धुपाल्योक विकास		लामटाङ राप्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भएको	
६.	चितवन राप्ट्रिय निकुञ्जतथामध्यवर्ती क्षेत्रको पञ्चवर्षीय व्यवस्थापन योजना	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र सामुदायिक विकास	२०६९९५५१२०	चितवन, मकवानपुर, पर्सा र नवलपरासी		चितवन राप्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	भएको	

क्र. सं.	आयोजनाको नाम	आयोजनाको क्रिसम	IEE स्थिरकृत मिति	जिल्ला	आयोजना नाम न.पा/गा.वि.स	बडा नं	प्रस्तावको ठेगाना	अनुगमनको अवस्था (भएन/भएको)	कैफियत
७.	पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष पूर्वी क्षेत्र विस्तार	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र समुदायिक विकास	२०६९०१०२१९	वारा			पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय		
८.	कञ्चनजहां संरक्षण क्षेत्र	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र समुदायिक विकास	२०७००१२२१	ताप्लेजुङ			कञ्चनजहां संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन परिपदको कार्यालय		
९.	अपि-नाम्पा संरक्षण क्षेत्र	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र समुदायिक विकास	२०७००३०७	दार्चुला			अपि-नाम्पा संरक्षण क्षेत्र कार्यालय		
मध्यवर्ती सामुदायिक वन									
१	कुमरोज म.सा.व.उ.स.	वन क्षेत्र	२०६९११३१	चितवन			कुमरोज म.सा.व.उ.स. समिति, चितवन	भएको	
२	गुन्द्रही ठकाहा म.सा.व.	वन क्षेत्र	२०६९१४१९	नवलपरासी			गुन्द्रही ठकाहा म.सा.व.उ.स., अरौली, नवलपरासी	भएको	
अन्य									

क्र. स.	आयोजनाको नाम	आयोजनाको किसिम	IEE स्विकृति	आयोजना	अनुगमनको अवस्था (भएन/भएको)	कैफियत
			जिल्ला	न.पा/गा.वि.स	बडा नं	प्रस्तावकको ठेगाना
१.	लोधर-राटी ड्याक	नदी नियन्त्रण	२०७०।३।१९	चितवन		लोधर-राटी ड्याक संरक्षण समिति, चितवन
२.	जंगलभिल्ला रिसोर्ट	होटल / रिसोर्ट	२०७१।०।४।६	चितवन	पठिहारी गा.वि.स. बडा नं. २	जंगलभिल्ला रिसोर्ट, चितवन भएको ।
३.	गोचाङ सीतामाई ग्रामेल साडक स्तरोन्नतिकार्य	ग्रामेल सडकको स्तरोन्नति कार्य	२०७१।०।८।०७	चितवन	भरतपुर न.पा. बडा नं. ९ देखि पठिहारी गा.वि.स. सीतामाई सम्म	वरपुङ्गार उपमोका समिति, गीतानगर चितवन
४.	सारङ्गचाईलड लाईफ सेन्चुरी	होटल / रिसोर्ट	२०७१।०।९।२१	चितवन	मेघेली गा.वि.स. बडा नं. ५	TOR स्वीकृत

अनुसूची १७: आ.व. २०७१/७२ मा व्यवस्थापन योजनाको अवस्था

क्र.सं.	संरक्षित क्षेत्रको नाम	अवधि	स्वीकृत मिति	निर्णयस्तर
१	शुक्लाफाँटा व.आ.	२००७-२०११	२०६३।१।२	सचिवस्तर
२	शे-फोक्सुण्डो रा.नि.	२००६-२०११	२०६४।५।२८	मा.मन्त्रीस्तर
३	मकालु वरुण रा.नि.	०६।३।६४-०६।७।६८	२०६४।७।११	सचिवस्तर
४	रारा रा.नि.	२०१०-२०१४	२०६६।१।१३	मा.मन्त्रीस्तर
५	कोशीटप्पु व.आ.	२००९-२०१३	२०६६।१।२१९	सचिवस्तर
६	खप्तड रा.नि.	२०१०-२०१४	२०६७।१।४	मा.मन्त्रीस्तर
७	लामटाङ रा.नि.	२०१२-२०१६	२०६९।०।१०३	सचिवस्तर
८	चितवन रा.नि.	२०१३-२०१७	२०६९।१।०२८	सचिवस्तर
९	कञ्चनजङ्घा सं. क्षेत्र	२०७०।७-०७।४।७५	२०७०।०।५।२४	विभागीयस्तर
१०	अपिनाम्पा संरक्षण क्षेत्र	२०१५-२०१९	२०७२।०।३।२८	सचिवस्तर
११	बर्दिया राष्ट्रिय नि.	२०१६-२०२०	२०७२।७।१६	सचिवस्तर
१२	सगरमाथा रा.नि.	२०१६-२०२०	२०७२।१।२२३	महानिर्देशकस्तर
१३	शिवपुरी नागार्जुन रा.नि.	-	-	-
१४	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज	-	-	-
१५	पर्सा व.ज.आ.	-	-	-
१६	कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	-	-	-
१७	ढोरपाटन शि.आ.	-	-	-

